

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİLGİSAYAR DESTEKLİ DİL ÖĞRETİMİ VE ALMANCA SÖZCÜK ÖĞRENMEYE ETKİSİ

Melek ÖZEROL

Diyarbakır, 2013

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİLGİSAYAR DESTEKLİ DİL ÖĞRETİMİ VE ALMANCA SÖZCÜK ÖĞRENMEYE ETKİSİ

Melek ÖZEROL

DANIŞMAN

Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN

Diyarbakır, 2013

TAAHHÜTNAME

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre hazırlamış olduğum “Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi ve Almanca Sözcük Öğrenmeye Etkisi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../.....

Öğrencinin Adı Soyadı

Melek ÖZEROL

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

“Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi ve Almanca Sözcük Öğrenmeye Etkisi” adlı Yüksek Lisans tezi, Dicle Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Melek ÖZEROL

Danışman

Prof. Dr. M. Sıraç İNAN

KABUL VE ONAY

Melek ÖZEROL tarafından hazırlanan “Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi ve Almanca Sözcük Öğrenmeye Etkisi” adlı çalışma, 18.02.2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Alman Dili Anabilim Dalı, YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN (Başkan- Danışman)

Prof. Dr. Sabri EYİĞÜN (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Bayram AŞILIOĞLU (Üye)

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Behçet ORAL

..../..../2013

ÖNSÖZ

Her geçen gün farklı bir şekilde karşımıza çıkan teknolojik yenilikler kendisini her alanda göstermektedir. Sağlık, eğitim, gündelik hayatımız... Hangisi olursa olsun hayatın her alanında karşımıza çıkan bu gelişmelere ayak uydurmak gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Daha yeni alıştığımız teknolojik icatlar bir anda önemini yitirip yerini daha yeni buluşlara bırakmaktadır. Araştırmak üzere tasarladığımız bir konu bile zamana ayak uyduramayıp hemen güncelliğini yitirmekte ve yerine eklemeler yapma gerekliliği getirmektedir. Hayatımızın vazgeçilmezi haline gelen bu teknolojik gelişmelerin eğitim ortamına dahil olması da kaçınılmaz olmuştur. Özellikle biz eğitimciler için eğitimde teknolojinin ortaya çıkardığı her yeniliği takip etmek bir nevi zorunluluktur. Günlük hayatımıza yansıyan her türlü yeniliği okullarımızda verdiğimiz eğitimlere dahil etmek gereklidir. Ülkemizde son yıllarda neredeyse birçok okula sağlanan bilgisayar teknolojisi bunun en güzel örneğidir. Çağa ayak uydurmada, dünyada var olan gelişimleri izlemede büyük öneme sahip olan internet, artık hepimizin hayatını etkiler duruma gelmiştir. 7' den 70'e neredeyse herkesin ilgi alanı olan teknolojik gelişmeler alıştığımız, gelenekselleşen her şeyin yerini almaya başlamıştır. Son yapılan araştırmalara göre oyuncaklar bile yerini teknolojik aletlere bırakmıştır. Böyle bir ortamda seçtiğim araştırma konusunun teknoloji ile alakalı olması var olan gelişmelerden uzak kalmayı imkansız kılmıştır. Eğitim sisteminde de her geçen gün ortaya çıkan yenilikler teknoloji ile ilgili bir konuda araştırma yapmama sebep olmuştur.

Tezimin yazım aşamasında beni her zaman destekleyen ve sabırla çalışmalarına katkıda bulunan danışman hocam Sayın Prof. Dr. M. Sıraç İNAN' a, lisans ve yüksek lisans derslerinde bana önemli katkılarda bulunan Sayın Hocam Prof. Dr. Sabri EYİGÜN' e, bu konuya dikkatimi çeken Doç. Dr. Zeki USLU' ya, bu konudaki araştırmalarımaya yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Bayram AŞILIOĞLU' na ve eğitimim boyunca üzerimde emeği olan tüm Almanca ve İngilizce bölüm hocalarıma, ayrıca bölüm sekterimiz Mehmet Ali KAPLAN'a, araştırmanın analiz bölümlerindeki yardımlarından dolayı Rıdvan KENANOĞLU' na ve kendisini yüz yüze tanıma fırsatı bulmasam da kaynak konusunda bana destek olan Yrd. Doç. Dr. Yunus ALYAZ' a teşekkürü bir borç bilirim. Araştırmanın yapıldığı sırada görev yaptığım ve bana birçok

konuda kolaylık sağlayan zel Diken İlkretim Okulu idaresine ve öğrencilerine aynı zamanda şu an görev yaptığım Diyarbakır Anadolu Lisesi'ne desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Aynı dönemde yüksek lisansa başladığımız ve tezlerimizin yazım aşamasında birbirimize birçok konuda destek olduğumuz arkadaşlarım Serap BAKLAVACI' ya, Dne TÜRKER ÖZBAY'a ve tezim süresince yanımda olan arkadaşım ilem SARIYONCA' ya ve tezimin yazım aşamasında tezim ile ilgili yorumlarıyla bana destek olan Serap YÜKSEL DADAK' a, Nihal ATASOY' a, Sonja GALLER YEşİLMEN' e ve Tülay BAYLAN' a desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Bu araştırmanın her aşamasında emeği geçen, bana her zaman yardımcı ve destek olan sevgili ablam Gülsüm ÖZEROL'a ve daima desteklerini hissettiğim sevgili annem Meral ÖZEROL ve sevgili babam Cafer Ayhan ÖZEROL' a teşekkür ederim.

Melek ÖZEROL

Diyarbakır, 2013

ÖZET

BİLGİSAYAR DESTEKLİ DİL ÖĞRENİMİNİN ALMANCA SÖZCÜK ÖĞRENMEYE ETKİSİ

Melek ÖZEROL

Yüksek Lisans Tezi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN

2013, 88 Sayfa

Bu çalışma, bilgisayar destekli dil öğreniminin Almanca sözcük öğrenmeye olan etkisini incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmaya 2010 - 2011 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ilindeki Özel Diken İlköğretim Okulu dördüncü sınıfta öğrenim görmekte olan toplam 30 öğrenci katılmıştır.

Araştırmada öntest - sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Öğrenciler deney ve kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Her iki grubun öğrencilerine ders anlatımından önce, araştırmada yer alan ve öğrencilerin daha önce karşılaşmadıkları sözcüklerden oluşan 38 soruluk başarıyı ölçme testi öntest olarak uygulanmıştır. Daha sonra kontrol grubunda bulunan 15 öğrenciye geleneksel yöntem kullanılarak, deney grubunda bulunan 15 öğrenciye ise bilgisayar ortamında ders anlatılmıştır.

Uygulama sonunda başarıyı ölçmek için yine aynı test her iki gruba da sontest olarak uygulanmıştır. Öntest ve sontest sonuçlarından elde edilen veriler SPSS t- testi ile analiz edilmiştir. Her iki grubun öntest ve sontest puanları arasındaki farkı bulabilmek için SPSS 16 programı bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) kullanılmış ve anlamlılık düzeyi (p) her test için 0,05 olarak hesaplanmıştır. İki ay kadar geçen bir sürenin ardından aynı test öğrencilere kalıcılık testi olarak uygulanmış ve aradan geçen sürede unutma olup olmadığına bakılmıştır.

İlköğretim dördüncü sınıf Almanca dersinde geçen sözcüklerin öğretiminde geleneksel öğretmen merkezli yöntem ile bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi

karşılaştırıldığında, bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile sözcük öğreniminin gerçekleştiği deney grubunda, geleneksel öğretmen merkezli yöntem ile sözcük öğrenen kontrol grubuna göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre araştırma bulgularına dayalı olarak bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile sözcük öğrenen deney grubunda, kontrol grubuna göre daha fazla başarı sağlandığı ve aradan geçen süre içerisinde öğrenilen sözcükleri unutma oranının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Almanca Sözcük Öğrenimi, Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi, Bilgisayar Destekli Sözcük Öğrenimi

ZUSAMMENFASSUNG

UNTERSUCHUNG ZUM EINFLUSS DES COMPUTERGESTÜTZTEN FREMSPRACHENUNTERRICHTS AUF DAS ERLERNEN DES DEUTSCHEN WORTSCHATZES

Melek ÖZEROL

Magisterarbeit, Abteilung für Deutschdidaktik

Betreuer: Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN

2013, 88 Seiten

Die vorliegende Untersuchung wurde durchgeführt, um die Wirkung des computergestützten Fremdsprachenunterrichts auf das Erlernen des deutschen Wortschatzes zu untersuchen. An dieser Untersuchung nahmen im Schuljahr 2010-2011 30 Schüler und Schülerinnen der vierten Jahrgangsstufe der Diken Privatgrundschule in Diyarbakır teil.

Hierbei wurden ein quasi-experimentelles Design mit einer Versuchs- und einer Kontrollgruppe sowie einem Vortest und einem Nachtest angewandt. Die Schülerinnen und Schüler wurden in zwei Gruppen eingeteilt; die Versuchs- und die Kontrollgruppe. Zu Beginn wurde in der jeweiligen Gruppe ein Leistungstest, der sogenannte Vortest, mit 38 Fragen durchgeführt. Er umfasste Wörter, die Bestandteil der nachfolgenden Untersuchung waren, den Schülern jedoch zu Beginn noch unbekannt waren. Anschließend wurden die 15 Schüler der Versuchsgruppe mit der computergestützten Methode und die anderen 15 Schüler der Kontrollgruppe mit der traditionellen Methode unterrichtet.

Um den Erfolg der beiden Gruppen zu messen, wurde in den Gruppen nach der Unterrichtsphase jeweils ein identischer Test in Form eines Nachtests durchgeführt. Mit dem SPSS-t-Test wurden die im Vortest und Nachtest erhaltenen Ergebnisse analysiert. Das SPSS-16-Programm sowie der unabhängige Stichproben-t-Test wurden angewandt, um die Unterschiede zwischen Vortest und Nachtest der beiden Gruppen zu ermitteln.

Für jeden Test wurde ein Signifikanzniveau von 0,05 Punkten festgestellt. Nach zwei Monaten wurde mit den Schülern derselbe Test als Retentionstest durchgeführt und untersucht, ob sie den Stoff vergessen hatten oder nicht.

Wenn man die klassische Methode der Vokabelvermittlung und den computergestützten Deutschunterricht innerhalb der vierten Jahrgangsstufe vergleicht, sieht man einen signifikanten Unterschied zwischen der Versuchsgruppe, die am Computer gelernt hat, und der Kontrollgruppe, die mit dem Lehrer im Zentrum lernte. Gemäss der Untersuchungswerte kommen wir zu der Erkenntnis, dass in der Versuchsgruppe mit dem computergestützten Unterricht mehr höherer Erfolg erzielt wurde und als in der Kontrollgruppe, die gelernten Vokabeln im Gedächtnis behalten werden und somit langfristig die Vergesslichkeitsrate der Schüler geringer wurde.

Schlüsselwörter: Deutscher Wortschatz, Computergestütztes Fremdsprachlernen, Computergestütztes Wortschatzlernen.

ABSTRACT

THE EFFECT OF COMPUTER ASSISTED LANGUAGE LEARNING ON GERMAN VOCABULARY LEARNING

Melek ÖZEROL

Master of Arts, German Language Teaching

Supervisor: Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN

2013, 88 Pages

The aim of this study is to examine the effect of Computer Assisted Language Learning (CALL) on German vocabulary learning. The participants of this study consisted of 30 students, who were educated on 2010-2011 academic year at Diken Private School in Diyarbakir.

In this study a pretest-posttest control group quasi-experimental design was used. Students were divided into two groups as experimental and control groups. Before the implementation of the study, the pretest was applied to both of the groups in order to measure the success of the students. Then, the lessons were taught to 15 students in control group with traditional method and 15 students in experimental group with CALL.

After the implementation period, the same test was applied to both of the groups as posttest in order to measure the success of the students. Pretest and posttest data were analyzed with SPSS t-test. In order to find the differences between pretest and posttest results of two groups, the program SPSS 16 independent samples t-test was used and the significance level was calculated for each test as 0,05.

After two months, the same test was applied as a delayed test again and the results were examined in order to find whether students still remember the vocabulary that they learned or not.

When traditional teacher-centered and CALL method in vocabulary teaching were compared, it was concluded that there was a significant difference between the experimental group and the control group. According to the results of this study, the students in experimental group performed better in both posttest and delayed test when compared to control group. It is also obvious that the students in experimental group remember the vocabularies better than the students in control group.

Key Words: German Vocabulary Learning, Computer Assisted Language Learning, Computer Assisted Vocabulary Learning

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	VI
ZUSAMMENFASSUNG	VIII
ABSTRACT	X
İÇİNDEKİLER	XII
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVI

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi.....	8
2.1.1. BDDÖ'nün Tanımı	8
2.1.2. BDDÖ'nün Tarihçesi.....	11
2.1.2.1. Davranışçı BDDÖ	12
2.1.2.2. İletişimsel BDDÖ.....	13
2.1.2.3. Bütünleşik BDDÖ	14
2.1.3. BDDÖ'nün Avantajları.....	16
2.1.4. BDDÖ'nün Dezavantajları	20
2.2. Sözcük Öğrenimi.....	22
2.2.1. Sözcük Öğrenme Yaklaşımları	24

2.2.1.1. Doğrudan Öğrenme.....	25
2.2.1.2. Rastlantısal Öğrenme	25
2.2.2. Sözcük Öğreniminin Tarihçesi	27
2.2.2.1. Dilbilgisi - Çeviri Yöntemi ve Sözcük Öğrenimi	28
2.2.2.2. Direkt (Doğrudan) Yöntem ve Sözcük Öğrenimi	29
2.2.2.3. İşitsel - Dilsel Yöntem ve Sözcük Öğrenimi.....	29
2.2.2.4. Sessiz Yöntem ve Sözcük Öğrenimi	30
2.2.2.5. İletişimsel Yaklaşım ve Sözcük Öğrenimi	30
2.2.2.6. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (TPR) Ve Sözcük Öğrenimi	31
2.2.3. Bilgisayar Destekli Sözcük Öğrenimi.....	31
2.3. BDDÖ ve BDSÖ Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	33
2.3.1. BDDÖ ve BDSÖ Konusunda Dünyada Yapılan Çalışmalar	34
2.3.2. BDDÖ ve BDSÖ Konusunda Türkiye’ de Yapılan Çalışmalar.....	36

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni.....	39
3.2. Evren ve Örnekler	41
3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	42
3.4. Denel İşlemler	43
3.5. Deney ve Kontrol Grubunda Kullanılan Materyaller.....	45
3.6. Verilerin Çözümlemesi	56

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Probleme Ait Bulgular	59
4.1.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular.....	59
4.1.2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular.....	60
4.1.3. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular.....	61
4.1.4. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular.....	62

4.1.5. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Testi Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular	62
--	----

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma.....	64
5.2. Sonuç	66
5.3. Öneriler.....	67
5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	67
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	68
5.4. Schlussfolgerung	68
KAYNAKÇA.....	70
EKLER.....	81

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. BDDÖ'nün Gelişim Evreleri.....	16
Tablo 3.1. Öntest - Sontest Eşleştirilmiş Kontrol Gruplu Desen.....	40
Tablo 3.2. Deney Deseni.....	41
Tablo 3.3. Deney İçerisinde Yer Alan Okul ve Öğrenci Sayısı.....	42
Tablo 4.1. Deney Grubu Öntest ve Sontest Başarı Puanları.....	59
Tablo 4.2. Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Başarı Puanları.....	59
Tablo 4.3. Deney ve Kontrol Grubu Kalıcılık Testi Sonuçları	60
Tablo 4.4. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait T-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.5. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait T-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.6. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait T-Testi Sonuçları.....	62
Tablo 4.7. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait T-Test Sonuçları.....	63
Tablo 4.8. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Testi Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait T- Testi Sonuçları.....	64

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. BDDÖ'nün Gelişimi.....	15
Şekil 3.1. Kontrol Grubuna Öğretilen Sözcüklerle İlgili Resimli Kartlar.....	47
Şekil 3.2. Renkler Konusu ile İlgili Bir Uygulama Örneği	48
Şekil 3.3. Renkler Konusu ile İlgili Bir Uygulama Örneği	48
Şekil 3.4. Okul Araç - Gereçleri Konusu ile İlgili Bir Örnek	49
Şekil 3.5. Kıyafetler Konusu ile İlgili Bir Örnek	49
Şekil 3.6. Kullanılan Yazılımdan Bir Fiil Örneği.....	50
Şekil 3.7. Kullanılan Yazılımdan Bir Fiil Örneği.....	50
Şekil 3.8. Kullanılan Yazılımdan Bir Fiil Örneği.....	51
Şekil 3.9. Kullanılan Yazılımdan Eşleştirme Alıştırması Örneği	51
Şekil 3.10. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek	52
Şekil 3.11. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek	52
Şekil 3.12. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek	53
Şekil 3.13. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek	53
Şekil 3.14. Kullanılan İnternet Sitesinden Renklerle İlgili Alıştırma Örneği.....	54
Şekil 3.15. Kullanılan İnternet Sitesinden Renklerle İlgili Alıştırma Örneği	54
Şekil 3.16. Kullanılan İnternet Sitesinden Okul Araç – Gereçleriyle İlgili Bir Örnek ..	55
Şekil 3.17. Kullanılan İnternet Sitesinden Okul Araç – Gereçleriyle İlgili Bir Örnek ..	55
Şekil 3.18. Araştırmacının Hazırladığı PowerPoint Sunumlardan Kıyafetler Konusu ile İlgili Bir Örnek.....	56
Şekil 3.19. Araştırmacının Hazırladığı PowerPoint Sunumlardan Bir Örnek.....	56

KISALTMALAR

YY: Yüz Yıl

AB: Avrupa Birliği

S. : Sayfa

BDDÖ: Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi

BDSÖ: Bilgisayar Destekli Sözcük Öğrenimi

FATİH PROJESİ: (Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Projesi)

LCD: Liquid Crystal Display

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistic Package for Social Science

PLATO: Programmed Logic for Automatic Teaching

CAVOCA: Computer Assisted VOCabulary Acquisition

TICCIT: Time-Shared, Interactive, Computer Controlled Information Television

BT: Bilişim Teknolojisi

Ö: Öğrenci

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Yabancı bir dil bilmek, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda tartışılmayacak kadar önemli bir konumdadır. Artık tek bir dili bilmenin yeterli olmadığı günümüzde, yabancı bir dil bilmek gerek mesleki anlamda, gerekse dünyayı anlama, hayata olan bakışı değiştirme açısından olmazsa olmazlar arasında yer almaktadır.

Yabancı dil öğretme ve öğrenme konusunda yüzyıllardır çeşitli yöntemler uygulanmaktadır. Her geçen gün, gelişen teknolojinin etkisi ile yabancı dil öğrenmeye duyulan gereksinim artmakta ve bu konuda farklı yöntemler ortaya çıkmaktadır.

Gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaşabilmek için İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi uluslararası nitelik kazanmış olan dillerden birini bilmek kaçınılmaz olarak görülmektedir (Alkan, 1998).

1963 yılından beri Türkiye’de AB üyesi olma yolunda çeşitli adımlar atılmıştır. Son olarak 2005 tarihinde Lüksemburg’da yapılan Hükümetler Arası Konferans ile Türkiye resmen AB’ye katılım müzakerelerine başlamıştır (<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=111&l=1>).

Böyle bir ortamda yabancı bir dil bilmek ayrı bir önem taşımaktadır. Yirmi resmi dile sahip olan AB’nin, AB antlaşmasının 314. Maddesi, çok dilliliğin ilkelerini benimsemektedir. Herkesin anadilinin yanında iki Avrupa dili daha öğrenmesi Avrupa Komisyonunun amaçları arasında yer almaktadır. AB’nin en çok konuşulan dilleri arasında İngilizce, Almanca, Fransızca gelmekte ve yapılan anketlerle bu diller öğrenilmesi gerekli olan diller olarak görülmektedir (Gündüz, 2006).

Bu araştırma Almanca sözcük öğrenimine yönelik olduğu için Almanca bilmenin önemine de değinmek uygun olacaktır. Avrupa’da en çok konuşulan ana dil olan Almancayı bilerek çok çeşitli avantajlara sahip olabiliriz. Almanca bilerek 100 milyon Avrupalıyla ana dilinde konuşulabilir, Goethe, Nietzsche, Kafka, Bach, Beethoven, Freud ve Einstein gibi ünlü Alman sanatçıların eserlerini daha iyi anlayabiliriz. Ayrıca internette İngilizceden sonra ikinci sırada yer alan Almancayı bilerek sanal dünyada da daha avantajlı duruma geçebiliriz. Aynı zamanda Almanya’nın, Türkiye’nin en önemli ticari ortağı olması Almanca bilenlere çeşitli şirketlerde iş imkanı sağlamaktadır. Meslek olarak mühendislik, hukuk ve tıp gibi alanlarda okuyan öğrenciler ve çalışanlar için Almanca bilmek ekstra öneme sahiptir. Ayrıca Almanya Federal Yasası gereği Almanya’da yaşamayı düşünen yabancı uyruklu bir vatandaş artık Almancayı başlangıç seviyesinde (A1 düzeyinde) bilmelidir (http://www.istanbul.diplo.de/Vertretung/istanbul/tr/06/Weshalb__Deutsch__lernen/We-shalb__Deutsch__lernen.html,<http://www.britisheuroalang.com/almanca-deutsch-hakkinda-neden-almanca-ogrenmeliyim.html>).

AB üyesi olma hedefinde olan ülkemizde de yabancı dil, gün geçtikçe daha çok önem kazanmaktadır. 2006 yılında düzenlenen “Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği’ne” göre belirlenen, ilköğretim dördüncü sınıftan itibaren müfredata konulan zorunlu yabancı dil dersi, MEB’in 2012 yılı içerisinde yayınladığı 12 yıllık zorunlu eğitim programına göre artık ilköğretim ikinci sınıftan itibaren okutulmaya başlatılacaktır. Ayrıca istenilen herhangi bir yabancı dil ise beşinci sınıftan itibaren seçilebilecektir (http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf).

Bütün bu gelişmeler ülkemizde yabancı dil öğretimine verilen önemin arttığıнын birer göstergesidir. Son yıllardaki teknolojik gelişmeler ve tüm dünyada teknolojinin öğretim ortamında kullanımı göz önüne alındığında, yabancı dil öğretimi, teknolojik gelişmelerden ayrı düşünülemez. Bu bağlamda teknolojinin en temel unsurlarından olan bilgisayarların dil öğreniminde kullanımı, “Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi” olarak literatürde yerini almıştır.

Bilgisayar destekli dil öğrenimi (BDDÖ) uzun yıllar birçok araştırmaya konu olmuştur. Bilgisayarın, yabancı dil eğitiminde kullanılması 1960'lara kadar dayanmaktadır (Lee, 2000). Levy (1997) bilgisayar destekli dil öğrenimini, bilgisayarların dil öğretimi ve öğreniminde kullanılması olarak tanımlamıştır.

Günümüzde ise hayatımızın içinde olan, çağımızın en önemli teknolojik araçlarından biri olan bilgisayarı, eğitim ortamından ayrı düşünmek artık neredeyse imkansız bir hale gelmiştir. Özellikle yabancı dil eğitiminde kullanılan geleneksel ders araç - gereçlerinin modern teknolojinin olanaklarıyla desteklenmesi dil öğreniminde verimliliği arttırmaktadır (Cangil, 1999).

Warschauer (1996) yabancı dil öğreniminde önemli bir yere sahip olan BDDÖ'yü üç aşamada açıklamıştır. Bunlardan ilki 1960'larda egemen olan, genel olarak tekrar ve alıştırma yöntemlerinin ağırlıkta olduğu "Davranışçı BDDÖ" yöntemi, bir diğeri 1970 ve 80 yılları arasında yaygın olan "İletişimsel BDDÖ" yöntemidir. Üçüncü yöntem ise artık çağımızın vazgeçilmez ögesi olan teknolojinin; bilgisayar, internet gibi multimedya araçlarının kullanımı ile eğitime dahil olduğu "Bütünleyici BDDÖ" yöntemidir. Buna ek olarak kimi kaynaklar içinde bulunduğumuz dönemi (21. yy) "İşbirlikçi BDDÖ" olarak adlandırmışlardır.

Yabancı dil dersinde bilgisayar kullanımı, öğrencilerin özgün kaynaklara ulaşmalarına, hedef dili anadili olarak konuşan insanlarla bir araya gelmelerine imkan sunmaktadır. Ayrıca BDDÖ, öğrenciye kendi ilgisi ve gereksinimi doğrultusunda, kendi hızında öğrenme ortamı sağlamaktadır (Grüner, 1991). Demirel'e (2002) göre bilgisayar destekli öğrenim, öğrencileri derste sürekli etkin tutar, öğrenci istediği herhangi bir konuda sorularına yanıt alırken, bilgisayar destekli öğrenim ile öğretimin niteliği yüksek seviyeye çıkar. Rilling'e (2000) göre bilgisayar, yabancı dil öğretmen ve öğrencilerine çok çeşitli imkanlar sağlar. Öğrenciler çoklu ortamlarda öğrenme, internette araştırma yapma ve başkalarıyla iletişimde bulunma fırsatı yakalamaktadırlar. Bir yabancı dili öğrenmenin ve yabancı bir dili öğrenmede bilgisayar kullanımının önemi her geçen gün artmaktadır.

Yabancı dil öğreniminde sözcük bilgisi ise azımsanmayacak kadar büyük bir öneme sahiptir. Yabancı bir dilde uzmanlaşmak için sözcük öğrenimi olmazsa olmazlar

arasındadır (Nation, 2001; Read, 2000). David Wilkins (aktaran Lewis, 2008: 16) sözcüklerin yabancı dil öğrenmedeki önemini: “Dilbilgisi olmadan çok az şey ifade edilir ama kelime olmadan hiçbir şey ifade edilemez” cümlesi ile açıklamıştır. Yabancı bir dilde iletişim kurmak için yeterli sayıda sözcük bilgisine sahip olmak ve bunları etkin bir şekilde kullanmak gerekmektedir (Huyen & Nga, 2003). Bu durumda yabancı dil öğrenirken büyük bir öneme sahip olan sözcük öğretiminde, bilgisayar destekli eğitimin kullanılması kaçınılmaz olmuştur.

Yabancı dilde bilgisayar desteği ile sözcük öğrenimi çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Bu çalışmaların çoğu bilgisayarın sözcük öğrenmede belirgin bir şekilde etkin olduğunu gösterirken bir kısmı ise geleneksel yöntem ile BDDÖ arasında önemli bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bilgisayar kullanımının yabancı dil eğitimindeki yerinin birçok araştırmaya konu olması, yapılan araştırmalara göre bilgisayarın yabancı dil öğrenmede yeteri kadar kullanılmaması (Şahin, 2010), sözcük bilgisinin ise yabancı dil eğitiminin önemli bir kısmını oluşturması ve yabancı dilde özellikle sözcük öğretme ve öğrenmede karşılaşılan zorluklar böyle bir çalışmanın yürütülmesinde önemli bir etken olmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı bilgisayar destekli dil öğreniminin Almanca sözcük öğrenmeye olan etkisini araştırmaktır. Bu çalışma, bilgisayar destekli dil öğreniminin, yabancı dil öğrenmede henüz başlangıç seviyesinde olan çocukların, sözcük öğrenmelerine katkı sağlayıp sağlamayacağını belirlemeyi amaçlamaktadır. Geleneksel öğretmen merkezli yöntem ile bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemini karşılaştırarak, BDDÖ yönteminin sözcük öğrenimine olan etkisini belirlemek, çalışmanın temel amacıdır. Çalışmada bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile sözcük öğrenen deney grubu ile geleneksel, öğretmen odaklı yöntem ile sözcük öğrenen kontrol grubunun öntest ve sontest başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile sözcük öğrenen deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest başarı puanları arasında kendi içerisinde anlamlı bir fark var mıdır?

3. Geleneksel, öğretmen odaklı yöntem ile sözcük öğrenen kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest başarı puanları arasında kendi içerisinde anlamlı bir fark var mıdır?

4. Bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile sözcük öğrenen deney grubu ile geleneksel, öğretmen odaklı yöntem ile sözcük öğrenen kontrol grubunun kalıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğretimine, dil öğrenimi için kritik dönem olan küçük yaşlarda başlanması, dil öğrenimi açısından büyük önem taşımaktadır. Yabancı dil, bu kritik dönemde öğretildiği takdirde, hedef dil anadil gibi öğrenilebilmektedir (Krashen, 1973).

Ülkemizde de 2012 - 2013 eğitim öğretim yılından itibaren yabancı dilin okullarda ilköğretim ikinci sınıftan başlayarak öğretilecek olması, yabancı dil öğretimi konusunda yapılan önemli gelişmelerden biridir (http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf).

Erken yaşlarda doğru bir şekilde öğretilen yabancı dilin, çocuğun zihinsel ve kişilik gelişimine olumlu etkisi vardır. Aynı zamanda erken yaşta öğretilen yabancı dil, çocuğun dünya görüşünün, hayata bakışının, ufkunun gelişmesine de katkı sağlamaktadır (Aslan, 2008).

Çocuk gelişiminde yabancı dil öğretim yöntemleri farklılıklar göstermektedir. Ergenlik çağına kadar geçen dönemde çocuklara yabancı dil öğretimi genellikle doğal, sezgisel, görsel, taklide dayalı yöntemler kullanılarak öğretilmektedir. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde çocukların görsel algılama becerilerini geliştirecek, öğretimi somutlaştıracak, çocukların keşfetmesini sağlayacak yöntemlere ağırlık verilmelidir

(Aslan, 2008). Bilgisayar, akıllı tahta ve diğerk çeşitli multimedya araçlarının kullanımı bu yöntemlere örnek olarak verilebilir.

Bu araştırma her ne kadar küçük yaşta ikinci yabancı dili öğrenme imkanı olan özel okul öğrencilerine uygulanan bir araştırma olsa da; artık 2013 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulacak olan yeni eğitim sistemi ile devlet okullarında da yabancı dilin ilköğretim ikinci sınıftan itibaren zorunlu; ikinci yabancı dilin ise beşinci sınıftan itibaren seçmeli olarak okutulacağı göz önüne alındığında çalışmanın ilköğretim yabancı dil öğretmenlerine de yol göstereceği düşünülmüştür ve bu araştırma literatürümüze katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Bu çalışma, yabancı dil öğrenirken karşılaşılan en büyük zorluklardan biri olan sözcük öğreniminin, küçük yaşta yabancı dil öğrenen öğrencilere, bilgisayar desteği ile öğretilmesinin etkililiğini belirleme açısından önem taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

1. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntest ve sontest sorularına verdikleri cevaplarda gerçek bilgilerini yansıttıkları esas alınmıştır.

2. Araştırmada kullanılan testlerin geçerliliğini belirlemede uzman görüşü yeterli sayılmıştır.

3. Araştırmanın uygulama sürecinde, deney ve kontrol gruplarındaki öğrenciler arasında araştırmanın sonuçlarını etkileyecek bir etkileşim olmamıştır.

4. Öğrencilerin temel internet ve bilgisayar bilgisi yeterli sayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Diyarbakır ilindeki Özel Diken İlköğretim Okulu dördüncü sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Araştırma, ilköğretim dördüncü sınıf Almanca ders kitabı olan Planetino 1 isimli ders kitabında bulunan sözcükler ile sınırlıdır.

3. Araştırma, deney grubuna uygulanan bilgisayar destekli sözcük öğrenme yöntemi ve kontrol grubuna uygulanan geleneksel yöntem ile sınırlıdır.

4. Araştırma, 2010 - 2011 eğitim öğretim yılı güz dönemi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bilgisayar: “Sayısal verileri belirli yönergelere göre işleyen makine olarak tanımlanabilir” (Yalın, 2004: 162).

Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ): Bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek veya önceden kazandırılan davranışları pekiştirmek amacıyla kullanılmasıdır (Yalın, 2004: 165).

Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi (BDDÖ): Bilgisayarların, dil öğretimi ve öğreniminde kullanılmasıdır (Levy, 1997). Hardisty & Windeatt (1989) BDDÖ’yü bilgisayarların dil sınıflarında kullanılması olarak yorumlamıştır. Araştırma boyunca Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi tanımı kısaca BDDÖ şeklinde gösterilecektir.

Sözcük: Kelime, ses dilinde belli anlamı ya da tümce kuruluşunda görevi bulunan anlatım aracıdır (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>).

Sözcük Öğrenimi: Sözcük öğrenimi, bilginin elde edildiği, saklandığı ve kullanıldığı bir süreçtir (Rubin, 1981).

Geleneksel Öğretim: Öğretmenin liderliğinde düz anlatım, soru - cevap ve tartışma gibi yöntemlerin kullanıldığı bir uygulama biçimidir (Ahmet, 2010) .

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi

2.1.1. BDDÖ' nün Tanımı

Günümüzde evlerimizde, iş yerlerimizde, okullarımızda yaygın bir şekilde kullanılan teknoloji (Hirshbuhl & Bishop, 2003), aynı zamanda bilgiye ulaşmada, bilgiyi kullanmada, üretmede, paylaşmada ve yaymada temel araçtır. Bilgiye ulaşmamızı sağlayan en gelişmiş araçların başında ise bilgisayarlar gelmektedir (Halis, 2002).

Son yıllarda kullanımı gittikçe yaygınlaşan, tüm yaşamımıza egemen olan bilgisayarlar, çağımızın vazgeçilmez öğeleri arasındadır. Bilgisayarların, sanattan ekonomiye, eğitimden eğlenceye, spordan sağlığa kadar her dalda kullanılması kaçınılmaz hale gelmiştir (Cangil, 1999).

Günümüzde artık her alanda hayatımıza dahil olan bilgisayar teknolojisi eğitim ortamında da yaygın olarak kullanılmaktadır (Rilling, 2000; Halis, 2002). Son yıllarda teknolojik gelişmelerde atılan büyük adımlar bilgisayar teknolojisinin eğitimciler tarafından okullarda sıklıkla kullanılmasına da sebep olmuştur. Aralarında yabancı dil uzmanlarının da bulunduğu birçok eğitimci, bilgisayar yazılımlarının hem kullanımında hem de geliştirilmesinde yer almaya başlamıştır (Kenning & Kenning, 1990). Özellikle bilgisayarların yabancı dil eğitiminde kullanılması konusunda çok çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

İngilizcesi “Computer Assisted Language Learning” (CALL) olarak bilinen ve yaygın olarak kullanılan bu terimin Almandaki karşılığı “Computergestütztes Fremdsprachlernen” (Rüschhoff & Wolff, 1999) şeklindedir. Bu terimin Türkçe karşılığı ise “Bilgisayar Destekli Dil Öğrenimi’ dir” (BDDÖ).

Bilgisayar destekli dil öğrenimi (BDDÖ) kavramından anlaşılan bilgisayarın yabancı dil dersinde kullanılmasıdır (Levy, 1997). Fotos & Browne (2004) BDDÖ' yü bilgisayar ve internet teknolojisini kullanarak yeni yaklaşımlar doğrultusunda çalışmalar yapan bir alan olarak tanımlamaktadır.

Levy (1997) bilgisayar destekli dil öğrenimini, bilgisayarların dil öğretim ve öğreniminde kullanılması olarak tanımlamıştır. Bilgisayar destekli dil öğreniminde yabancı dil sınıfları; çalışma ve alıştırma kitaplarıyla, kasetlerle sınırlandırılmamış, eğitim ortamına multimedya öğrenme programları, cd-rom v.b. de dahil olmuştur (Ross, 1997). Artık bilgisayar denildiği zaman ilk akla gelen günümüzün vazgeçilmezleri arasında olan internet de eğitim ortamının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

İnternetin dil öğretme ve öğrenimi üzerinde büyük etkisi vardır. Bilgisayarlar öğrenenin hedef dilde iletişim kurmasına ve bilgi paylaşımında bulunmasına imkan verir. İnternet aynı zamanda görsel, işitsel ve özgün dil öğrenme materyallerine ulaşma imkanı sağlar (Wang & Kaplan, 2004).

İnternet, özellikle farklı kültürlerin, ekonomik ve sosyal durumların farkına varmada ve aynı zamanda iletişim için yararlı bir araçtır. İnternetin dünya çapında yaygınlaşması, bilgisayar ve internetin eğitim ortamında da kullanılmasında etkili olmuştur (Son & Park, 2009). İnternet ile hedef dilde istenilen bilgiye anında ulaşabilmektedir. İnternet, hedef dili kültürler arası iletişimde kullanma imkanı sağlamaktadır (Kremenska, 2006).

Artık internetten bağımsız olarak düşünmenin zor olduğu bilgisayar destekli dil öğrenimi (BDDÖ), bilgisayarların sunum hazırlamaya ve materyal değerlendirmeye yardımcı bir araç olarak kullanıldığı, aynı zamanda öğrenciye yardımcı, bir dil öğretim ve öğrenimi yaklaşımı olarak görülmektedir. BDDÖ, teknolojinin olanaklarından yararlanarak, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler için üst düzeyde etkileşimli öğrenme ortamları oluşturmaktadır (Ateş, Altunay & Altun, 2006).

Bilgisayar destekli öğrenme materyalini kullanan öğrenciler çalışmalarını etkili bir şekilde sürdürmekte ve daha hızlı öğrenmektedirler. Yabancı dil öğrenmede

bilgisayar destekli dil öğrenimi ilgi çekici bir ortam sağlar. BDDÖ, öğrencilere diyalog ve iletişim kurma imkanı verirken, aynı zamanda öğrencilerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlayan bir ortam hazırlar (Cameron, 1999). Levy'e (1997) göre bilgisayar destekli dil öğrenimi, ikinci yabancı dil öğretiminde en etkili yol olarak kabul edilmektedir.

Ülkemizde de bilgisayar destekli eğitim konusunda çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışma her ne kadar özel okul öğrencilerine uygulanmış olsa da Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı bilgisayar destekli öğrenimi destekleyen çalışmalarda bulunmakta ve böylelikle artık günümüzde bilgisayarlar ders programlarına dahil olmaktadır. Türkiye'de bilgisayar destekli eğitim 1984 yılından beri eğitim ve öğretim ortamının içinde yer almaktadır. Ortaöğretim kurumlarına alınan 1100 mikro bilgisayar ile bilgisayarlar, eğitim sistemine dahil olmuştur. Ardından 1984 - 1990 yılları arasında ortaöğretim kurumlarına 5000 adet bilgisayar potansiyeli oluşturulmuştur (Odabaşı, 1998). İlerleyen yıllarda da bilgisayarın eğitim ortamında kullanılması yönünde çok çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiş ve şu an yaşamımızın her alanına dahil olan, milyonlarca insan tarafından kullanılan internet, iletişim ve bilgiye ulaşma aracı olarak öğretim programlarında, dolayısıyla ders kitaplarında ve diğer öğrenme ortamlarında yerini almıştır. "Bu durumu daha da geliştirme adına e-dönüşüm Türkiye kapsamında üretilen ve ülkemizin bilgi toplumu olma sürecindeki eylemleri tanımlayan Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesi, Kalkınma Planları, Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı ve BT (bilgi teknolojisi) Politika Raporu'nda yer alan hedefler doğrultusunda 2013 yılı sonuna kadar dersliklere BT araçları sağlanarak, BT destekli öğretimin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır". 2012 yılı itibari ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından desteklenen FATİH projesi (Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Projesi) uygulamaya konulmuştur. Proje ülke genelindeki okul öncesi, ilköğretim ile ortaöğretim düzeyindeki okulların 570. 000 dersliğine dizüstü bilgisayar, LCD Panel Etkileşimli Tahta ve internet ağ altyapısı sağlamayı amaçlamaktadır. Projenin 2013 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Bu proje ile teknolojinin eğitimde daha aktif olarak kullanılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

Bu proje kapsamında bilgisayar teknolojisinin etkin kullanımı için öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilecektir (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6>).

Bütün bu gelişmeler göstermektedir ki artık sadece dil öğretiminde değil, neredeyse her derste geleneksel öğretmen merkezli yöntemin yerini bilgisayar destekli yöntemlerin alması ve öğretmenin derslerde daha çok rehber konumunda olması kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Teknolojinin imkanlarını kullandığımız her geçen gün bunu zorunlu hale getirmiştir.

2.1.2. BDDÖ'nün Tarihçesi

BDDÖ, eğitim ihtiyacının ve teknolojinin birleşmesi sonucunda ortaya çıkmıştır (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985). 1960'larda uygulanmaya başlanan (Lee, 2000) yabancı dil eğitiminde bilgisayar kullanımı, ilk olarak Newyork Eyalet Üniversitesi'nde Almanca ve Rusça üzerine yapılan projeler ile uygulanmıştır (Odabaşı, 1995).

BDDÖ'nün gelişimi 1960'lara dayanmaktadır. Bilgisayarın derslerde geniş kapsamlı olarak kullanılmasının ilk örneği olan, Illinois Üniversitesi'nde başlatılan PLATO (Programmed Logic for Automatic Teaching) projesi ve Stanford Üniversitesi'nde ortaya çıkan Bilgisayar Destekli Yabancı Dil Öğretme projesi, BDDÖ'nün gelişmesinde etkin rol oynamıştır. (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985; Levy, 1997).

Davranışçı yaklaşımı temel alan ilk ticari bilgisayar destekli öğretim programı olan PLATO, 1975 yılında yayınlanmıştır. PLATO projesinin amacı öğrencilerin bilgisayar destekli eğitim ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu sistemde kelime alıştırmaları (drill), kısa dilbilgisi özetleri ve çeşitli seviyelerde çeviri örnekleri yer almaktaydı (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985). İlk kez uzaktan öğretim yapmayı sağlayan bu sistem oldukça başarılı olmuştur (<http://platohistory.org/>).

PLATO sisteminin ortaya çıkışından kısa bir süre sonra 1971 yılında Brigham Young Üniversitesi'nde TICCIT (Time-Shared, Interactive, Computer Controlled Information Television) projesi başlatılmıştır. TICCIT bilgisayar ve televizyonun bir

arada kullanıldığı ve özellikle matematik ve İngilizce derslerine yer veren bir sistemdi (Jones, 1995; Uşun, 2000). 70’li yıllarda bu projelerin etkisiyle, birçok ülkede bilgisayar destekli eğitim konusunda gelişmeler olmuştur (Uşun, 2000).

BDDÖ’nün tarihçesi Warschauer’e (1996) göre Davranışçı, Bütünleşik ve İletişimsel BDDÖ olmak üzere 3 evreye ayrılmıştır.

2.1.2.1. Davranışçı BDDÖ

Davranışçı BDDÖ, davranışçı bir model olan “görsel - işitsel yöntemin” ve “yapısal dilbilim” yaklaşımlarının kullanıldığı 1960 ve 1970 yılları arasında yaygın olarak kullanılmıştır (Richards ve Rodgers, 2001). Davranışçı BDDÖ, 1960 ve 1970 yıllarında ortaya çıktığında tekrarlanan dil ve uygulama alıştırmalarını içeren davranışçı öğrenme modelini temel alıyordu. Çünkü bu alıştırmaları bilgisayarda programlamak oldukça kolaydı (Kenning & Kenning, 1990).

Özellikle ABD’de uygulanan bu yöntem, yoğun alıştırma, dilbilgisi açıklamaları ve değişik aralıklarda çeviri testlerinden oluşmaktaydı (Ahmad, Corbett, Rogers ve Sussex, 1985). Bu dönemde dil laboratuvarlarında, genellikle tekrarlanan kalıp ve alıştırmalardan oluşan teknikler yer almaktaydı ve bunlar sınıf içi öğretimin yerini almak yerine sınıf içi öğretime katkı sunmayı amaçlıyordu (Fotos & Browne, 2004).

Bilgisayarın özel öğretmen rolünü üstlendiği (Warschauer, 1996) Davranışçı BDDÖ, sürekli tekrar edilen kalıpları içermektedir. Dinle konuş metodu davranışçı yaklaşıma örnek bir yöntemdir. Dilbilgisi çeviri yöntemi de bazı açılardan bakıldığında davranışçı bir yöntem olarak görülmektedir. Davranışçı yaklaşıma göre tekrarlar önemlidir. Anında ve yargısız dönüt söz konusudur ve öğrenciler sınıf dışında da kendi hızlarına uygun olarak çalışabilirler (Torat, 2000). Davranışçı BDDÖ (Behavioristic CALL) Warschauer (2000) tarafından Yapısalıcı BDDÖ (Structural CALL) olarak da adlandırılmıştır.

70’lerin sonunda ve 80’lerin başında Davranışçı BDDÖ teorik ve pedagojik olarak reddedilmiş ve yerine İletişimsel BDDÖ önem kazanmıştır (Jones & Fortescue, 1988).

2.1.2.2. İletişimsel BDDÖ

1970'lerin sonunda yabancı dil öğreniminde davranışçı yaklaşım, yerini anlama dayalı dil kullanımını temel alan iletişimsel yaklaşıma bırakmıştır (Richards & Rogers, 2001). Bu dönemde yabancı dilde davranışçı yaklaşım teorik ve pedagojik olarak reddedilmeye başlanmış ve İletişimsel BDDÖ kendini göstermiştir. İletişimsel BDDÖ'yü savunanlar biçimin kendisinden çok onu kullanmanın üzerinde durduğunu savunmuşlardır (Warschauer & Healey, 1998). 1980 ve 1990 yılları arasında kendini gösteren iletişimsel dil öğretimi, öğrencilerin özgün ve anlamlı bir etkileşime dahil olmasını vurgular (Warschauer & Meskill, 2000).

Dilin iletişimsel kullanımına ağırlık veren (Fotos & Browne, 2004) bu yöntem öğrenmenin keşfetme, ifade etme ve geliştirme süreci olduğunu vurgulamıştır. Öğrenmenin davranışçıların savunduğunun aksine, uyarıcı tepki bağlantısından çok zihinsel bir süreç olduğunu dile getirmiştir (Duffy, Mc. Donald & Mizell, 2005). Bu dönemde kullanılan dil öğretim programları dil oyunlarından, okuma ve yazma etkinliklerinden, cloze testlerden, sınav oluşturma ve bulmacalardan oluşmaktaydı (Warschauer, 1996; Fotos & Browne, 2004).

Underwood'a göre (aktaran Warschauer, 1996) iletişimsel yaklaşım, formun kendisinden çok onu kullanmaya odaklanır. Öğrencilerin farklı cevapları olabilir. Bu yaklaşım öğrencilerin yanlış yaptığını söylemekten kaçınır ve öğrencilere hedef dili konuşacak ortam yaratır.

Bu yaklaşım davranışçı yöntemden daha gelişmiş bir yöntem olarak görülmesine rağmen yazılım türlerinin doğal iletişimin gerekliliklerine uymadığı, öğrenciye asıl gerekli olan geribildirim verilemediği (Kern & Warshauer, 2000) etkileşimin yetersiz olduğu ve dil öğrenmenin ana hedeflerine tam olarak odaklanmadığı yönünde çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. (Kenning & Kenning, 1990).

2.1.2.3. Bütünleşik BDDÖ

Bilgisayarın gelişimi ile ortaya çıkan bu yöntem Warschauer tarafından Bütünleşik BDDÖ olarak adlandırılmıştır. Bu yöntem bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaştığı 1990'lı yıllarda ortaya çıkmıştır.

1992 yılında "World Wide Web'in" uygulanmaya başlamasıyla internet, dil öğreniminde önemli rol oynamaya başlamıştır. İnternetin yaygınlaşması ile BDDÖ'nün etkisi her geçen gün artmaktadır (Warschauer, 1996).

İletişimsel BDDÖ iletişimsel yaklaşımı temel alırken, bütünleşik BDDÖ ise içerik merkezli yaklaşımı temel alır (Ting, 2007). Bütünleşik BDDÖ'nün temeli büyük ölçüde Vygotsky'nin sosyokültürel dil öğrenme modelinden türemiştir. Bu modelde etkileşim, anlamın üretilmesinin temeli olarak görülmektedir. Bu sebepten bire bir kişi etkileşimi BDDÖ'nün göze çarpan bir özelliği olarak ortaya çıkmaktadır (Fotos & Browne, 2004).

Warschauer'e (1996) göre dönemin en önemli özellikleri arasında masaüstü bilgisayarların varlığı, dil öğrenim ve öğretiminde internetin, yerel ağların ve çoklu ortamların kullanılması vardır.

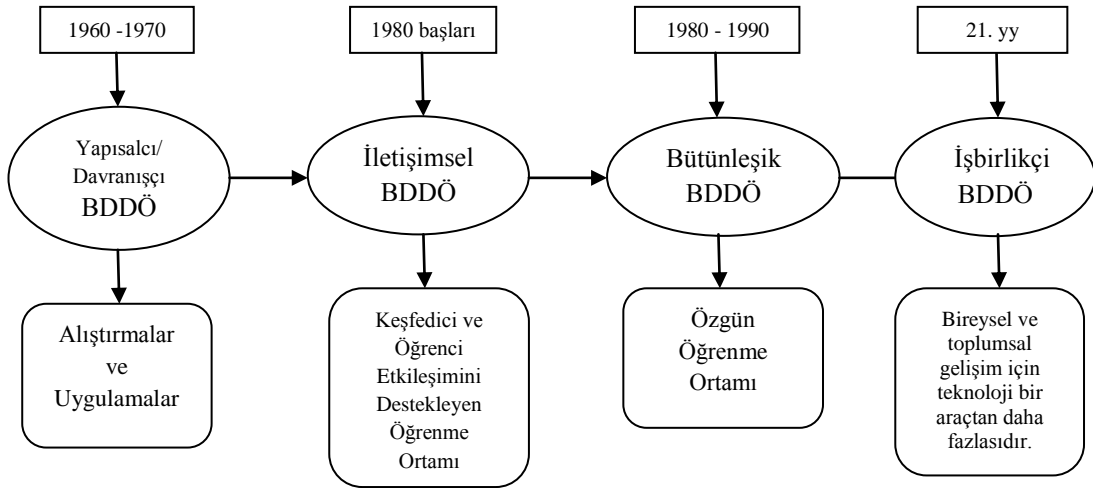
Bütünleşik BDDÖ okuma, yazma, konuşma ve dinlemenin tek bir alıştırmada toplandığı, aynı anda birçok işlemin yapılabildiği multimedya bilgisayarları ve internetin ortaya çıktığı dönemleri temel almaktadır (Warschauer, 1996; Davies, 2006). Çoklu ortam kullanarak öğrenciler hedef dilde okuma, yazma yapma, iletişimde bulunma, okudukları bir metinle ilgili dilbilgisi, telaffuz gibi çeşitli alıştırmalar yapma, istenilen dilde video ve film izleme gibi çok çeşitli etkinlikler gerçekleştirebilirler (Kern ve Warschauer, 2000).

Bu yöntem ile dört temel beceri olan dinleme, konuşma, yazma ve okumaya ek olarak bilgisayar, yabancı dil derslerine girmiştir. (Warschauer & Healey, 1998). Bu yöntem, öğrenme sürecinde farklı teknolojik araçların aktif şekilde kullanılması gerektiğini ortaya koymuştur. Bütünleşik BDDÖ; internet ve multimedyanın gelişimi ile bilgisayarın hem bir öğretmen hem de bir araç gibi etkin bir şekilde, eş zamanlı kullanılmasına imkan sağlamıştır (Warschauer, 1996). Burada öğretmenden kastedilen

öğrencinin bilgisayar ortamında yaptıklarının doğru ya da yanlış olarak bilgisayar tarafından değerlendirilmesidir. Araç görevinde ise bilgisayar daha nötr bir rol oynar. Bilgisayar öğrenciye rehberlik etmez, burada öğretmene, öğrenciyi yönlendirmesi ve programı kullanabilmesi hususunda önemli rol düşmektedir (Pitschmann, 2008).

Wang & Kaplan (2004) BDDÖ' nün gelişimine, Warschauer'in 3 evresine ek olarak şu an içinde bulunduğumuz bilgisayar ve internet çağını kapsayan İşbirlikçi BDDÖ'yü de eklemiştir. İşbirlikçi BDDÖ teknolojiyi, bireysel ve sosyal gelişim için bir araçtan daha fazlası olarak görmektedir (Warschauer, 2002). Bilgisayarlar artık günümüzde sadece dil öğrenmek için bir araç olarak değil aynı zamanda bir öğrenme ortamı olarak görülmelidir (Sakai, 2004). Eğitimde sosyo kültürel kuramların etkisinde olan bu yaklaşıma göre kişinin öğrenmesi ve gelişimi sosyal çevre ve araçlar aracılığıyla işbirlikçi amaçsal aktivitelere dayanmaktadır (Vygotsky, aktaran: Wang & Kaplan, 2004). BDDÖ' nün Wang & Kaplan' a ve Warschauer'e göre gelişim aşamaları Şekil 2.1. ve Tablo 2.1.'de verilmiştir.

Şekil 2.1. BDDÖ'nün Gelişimi

Kaynak: Wang & Kaplan, 2004: 145.

Tablo 2.1. BDDÖ'nün Gelişim Evreleri

	1970 – 1980	1980 - 1990	21.yy
BDDÖ'nün Gelişim Evreleri	Yapısalcı/Davranışçı BDDÖ	İletişimsel BDDÖ	Bütünleşik BDDÖ
Teknoloji	Ana Bilgisayar	PC	Multimedya ve İnternet
Dil Öğretme Yaklaşımı	Dilbilgisi Çeviri & İşitsel – Duyuşsal Yöntem	İletişimsel Yaklaşım	İçerik Merkezli Dil Öğretimi
Dile Bakış	Yapısalcı	Bilişsel	Sosyal Biliş Teorisi
Bilgisayarın Kullanımı	Alıştırmalar ve Uygulamalar	İletişime Dayalı Alıştırmalar	Özgün Söylemler
Temel Hedef	Doğruluk	Akıcılık	Katılım

Kaynak: Kern & Warschauer, 2000; Warschauer, 2000.

2.1.3. BDDÖ'nün Avantajları

Bilgisayar destekli dil öğrenimi, yabancı dil öğretiminde en etkili yol olarak kabul edilmektedir (Levy, 1997). Bilgisayar destekli dil öğreniminin en önemli avantajı olarak BDDÖ'nün öğrenci merkezli (Erben ve diğerleri, 2008) bir eğitime imkan vermesini söyleyebiliriz.

BDDÖ, dil sınıflarında çok çeşitli avantajlar sunmaktadır. Bu avantajlar genel avantajlar, öğretmene ve öğrenciye göre avantajlar olmak üzere üç bölüme ayrılabilir (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussez, 1985).

Öncelikle bilgisayar destekli dil öğrenim yönteminin genel avantajlarına değinmek daha uygun olacaktır. Günümüzün vazgeçilmezleri arasında olan bilgisayar ile sınırsız aktivitelere ulaşılabilen, hatta interaktif öğrenme bile sağlanabilmektedir. (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985).

Bilgisayar destekli dil öğreniminde zaman ve mekan kısıtlaması söz konusu değildir (Torat, 2000). Artık günümüzde internet ile dünyanın herhangi bir yerindeki kaynağa istediğimiz yerde, istediğimiz zaman sınırsız bir şekilde ulaşabilmekteyiz (Galavis, 1998).

Bir kitaptan elde edilenden çok daha fazlası artık bilgisayarlardan elde edilebilmektedir. Bilgisayar yardımı ile uygulanan alıştırmalar istenildiği kadar tekrar edilebilmekte ve bu alıştırmalar hızlı bir şekilde, zamanı etkili kullanarak gerçekleşmektedir (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985).

Şengör'e (2010) göre eğitimde teknolojinin kullanılması öğretim ve öğrenme süreçlerini kolaylaştırır; eğitim ve öğretimi verimli ve daha renkli hale getirir.

Cangil'e (1999) göre bilgisayar destekli eğitim geleneksel yöntemlere göre verimliliği daha çok arttırmaktadır.

Cobb'a (2002) göre hem öğretmenler hem de öğrenciler için bilgisayar destekli dil öğreniminin dil becerisinin gelişimi üzerine olumlu etkileri vardır.

BDDÖ'nün öğretmen açısından avantajlarına bakacak olursak, öğretmenler istedikleri sayıda ve türde sınırsız materyallere internet aracılığıyla ulaşabilirler. Ayrıca öğretmenler bilgisayar ve internet aracılığı ile dünyanın herhangi bir yerindeki meslektaşlarıyla bilgi alışverişinde bulunabilirler. İstedikleri takdirde kullandıkları materyaller üzerinde çeşitli değişiklikler yapabilir, normal bir kitapta yapılamayacak eklemelerde bulunabilirler (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985).

Rilling'e (2000) göre öğretmenler bilgisayarı, profesyonel bir şekilde derse hazırlanma, ders materyali hazırlama, not tutma gibi çok çeşitli alanlarda kullanabilmektedir. Ayrıca bilgisayar verileri öğretmenler tarafından hataları sınıflandırmak veya hata kaynaklarını belirlemek için de kullanılabilir (Ravichandran, 2000). Ancak bilgisayar destekli dil öğreniminin uygulandığı sınıflarda çalışmalar sınıftaki klasik çalışmalarla birleştirilmeli ve BDDÖ dersleri de normal dersler gibi planlanmalıdır (Jones & Fortescue, 1988).

Bilgisayar destekli öğretimin kullanıldığı sınıflarda öğretmen sınıf ortamını kontrol etmek yerine öğrenme ortamını kolaylaştırıcı olmalıdır (Torat, 2000).

BDDÖ'nün öğrenci açısından da çok çeşitli avantajları bulunmaktadır. Bunlardan ilki bilgisayarın öğrenciye, istediği kaynağa, kendisi için uygun olan zamanda (Ravichandran, 2000) ulaşma imkanı sağlamasıdır.

Bilgisayarlar öğrencilere aynı zamanda uzaktan eğitim imkanı da sunmaktadır (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985). Bilgisayar destekli öğretim aynı zamanda özel eğitimde, engelli bireylerin eğitiminde de kullanılabilir (İşman, 2011).

Bilgisayar destekli eğitim programları sayesinde öğrenci, istediği alıştırma istediği kadar tekrar etme imkanı bulabilmektedir (Ravichandran, 2000).

Bilgisayar destekli öğrenme materyalini kullanan öğrenciler daha etkili ve hızlı öğrenmektedirler. Ayrıca bilgisayarların, öğrencilere anında dönüt sağlaması bilgisayarın önemli avantajları arasındadır (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985).

Lee'ye (2000) göre BDDÖ öğrenciye eğlenme ve oyun imkanı sunarak, öğrencinin motivasyonunun artmasına sebep olur, öğrenci başarısını artırır, özgün çalışmaların ortaya çıkmasını sebep olur. BDDÖ, öğrencilere motivasyonlarını arttıran sayısız alıştırma yapma imkanı sunar (Jones & Fortescue, 1988).

BDDÖ öğrencinin kaygı düzeyini azaltır. Kaygı düzeyi düşük olan öğrencinin başarısı ve kendine olan güveni de artar (Krashen, 1982; Liu ve diğerleri, 2000; Levy, 1997).

BDDÖ (İnternet), öğrencinin öğrendiği dili sınıf dışında kullanmasında motive eden özgün iletişim ortamı sağlamaktadır (Torat, 2000). Bilgisayar ve internet ile öğrenci sınıf dışında gerçek bir ortamda başka öğrencilerle veya dünyanın herhangi bir yerindeki native speaker (hedef dili anadili olarak konuşan kişiler) ile iletişim kurma imkanı bulmaktadır (Thuleen, 1997; Lee, 2000). Öğrencinin hedef dili konuşan ülke ve tüm dünya hakkında kültürel açıdan bilgi sahibi olmasına sebep olur (Torat, 2000).

BDDÖ öğrencinin video, ses kaydı, makaleler gibi çeşitli özgün kaynaklara ulaşmasına olanak sağlar (Torat, 2000). Kimi zaman monoton ve sıkıcı olan sınıf atmosferi, bilgisayar destekli dil öğreniminde kullanılabilen oyun, animasyon, problem çözme teknikleri ile daha eğlenceli hale gelebilir. Bu gibi uygulamalar öğrencinin derse olan ilgisini arttırmaktadır (Ravichandran, 2000). Bilgisayarların görsel ve işitsel içerikli öğrenme ortamı sunması, ayrıca bilgisayarlarda yer alan grafikler, videolar, ses yetenekleri, hareketli resimler öğrenmeye çeşitlilik, canlılık kazandırır (Demirel, Seferoğlu & Yağcı, 2001), görsel içerikler öğrenimin daha açık, anlaşılır olmasını sağlar

(Ross, 1997), böylece öğrencinin derse olan ilgisi artar (Demirel, Seferoğlu & Yağcı 2001).

Bilgisayar destekli eğitim, öğrenci - öğretmen ve öğrenciler ile akranları arasında iletişimi sağlar, bireysel ihtiyaçları karşılar, öğrencileri tek bir kaynağa bağlı kalmaktan kurtarır, bireyin dünyayı algılayışını geliştirir (Jones & Fortescue, 1988).

Üst düzey öğrenme sadece anında geri dönüt ile sağlanabilir. Sınıf ortamında dönüt çeşitli nedenlerden dolayı gecikebilir (Ravichandran, 2000). Bilgisayar destekli dil öğrenimi ile öğrenci anında bir yorum ya da değerlendirme şeklinde uygun dönüt alabilmektedir. (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985). BDDÖ alıştırmaları öğrenenin anında pozitif veya negatif dönüt alarak öğrenmelerini kontrol altına almasını sağlar. Bu algılama öğrencinin öğrenmede kendine olan güvenini kazanmasına yol açar (Lee, 2000; McGreal, 1988).

Harrison (aktaran Lewis, 1986) öğrencilerin, yabancı dil öğreniminde ceza verme ile tehdit edilmeden risk almaları gerektiğini, öğrenmeyi zorlaştırmak yerine, öğrenci ile uzlaşma içerisinde olmak gerektiğini dile getirmektedir. Bilgi rolünü bilgisayara vererek ve öğretmen de planlayıcı rolünü üstlenerek öğrenci merkezli, uzlaşma ağırlıklı bir eğitim sağlanabilir.

Philip'e (1986) göre bilgisayar ile öğrenci bağımsız, seçme özgürlüğünün olduğu bir ortamda öğrenir ve öğrencinin kendine olan güveni artar, ayrıca öğrenci dersi aktif bir ortamda öğrenebilmektedir. Philip'e göre BDDÖ'nün diğer bir avantajı ise bilgisayarların, daha önce geleneksel sınıf ortamında kullanılan herhangi bir öğretim materyaline farklı bir boyut getirmesidir. Örneğin geleneksel sınıf ortamında çalışma kağıdı kullanılarak uygulanan basit bir boşluk doldurma alıştırması, bilgisayar ortamında hazırlanarak dersin daha eğlenceli bir şekilde işlenmesine, öğrencinin ise derste daha aktif bir rol almasına sebep olabilir.

Bilgisayar destekli eğitimde öğrenci, sınıf ortamından farklı olarak sıranın kendisine gelmesini bekleme gibi dikkat eksikliğinin oluşmasına yol açacak bir durumla karşılaşmaz. Öğrenci tüm dikkatini bilgisayara yoğunlaştırarak bireysel olarak kendi seviyesine uygun hızda çalışabilmektedir (Ahmad, Corbett, Rogers & Sussex, 1985).

Öğrencilerin öğrenme stilleri birbirleriyle farklılık göstermektedir. Çoğu öğrencinin kendine uygun olan yöntemi kullanması öğrenmenin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesine sebep olur. Bilgisayarlar, öğrencilerin kendi öğrenme stillerine uygun aktivitelerde yer almalarına olanak sağlar. Ayrıca bilgisayar kullanırken zamanın esnekliği öğrencilerin öğrenme ile ilgili uygun zamanı seçmelerine de imkan tanır (Ravichandran, 2000).

BDDÖ kişiye özel, bireysel öğrenmeye imkan tanırken, BDDÖ ile daha yavaş öğrenenler için iyileştirici çalışmalar kullanılabilir ve daha hızlı öğrenenlerin öğrenmesi hızlandırılabilir. BDDÖ aynı zamanda öğrencinin kendi öğrenme sürecini kontrol altına almasına imkan tanır. Öğrencinin tartışma veya grup çalışması yaparak iş birliği içerisinde öğrenmesini sağlar. Bilgisayarlar ile aktif, pozitif ve güvenilir bir dil öğrenme ortamı oluşur (Torat, 2000).

2.1.4. BDDÖ'nün Dezavantajları

BDDÖ'nün avantajları olduğu kadar dezavantajları da vardır. Bilgisayar destekli eğitimin yüksek maliyet gerektiren bir sistem olması da bir dezavantaj olarak görülebilir. (Demirel, Seferoğlu & Yağcı, 2001). Hartoyo (2006)'a göre kitaplar bilgisayarların aksine istenilen her yere taşınabilir. Evde, trende, gecenin istenilen herhangi bir saatinde, istenilen yerde kullanılabilir. Günümüzde artık kolaylıkla taşınabilen tablet bilgisayarlar, netbook ve notebooklar yaygın olsa da, sahip olması masraf gerektiren bu teknolojik aletlere her öğrencinin ulaşması mümkün olmamaktadır. Bu durumda geleneksel kitapların aksine sadece okulda ya da internet kafelerde bulunan bilgisayarlara sadece sınırlı saatlerde ulaşılabilir. Bu yüzden bilgisayar destekli dil öğrenimi programları sadece evde ve kişisel bilgisayarı olan kullanıcılara yarar sağlar.

Her öğrencinin kullanabileceği sayıda bilgisayar sınıflarının oluşturulması yüksek maliyet gerektirmektedir. Bu sebeple bireysel bilgisayar kullanımının her okulda istenilen düzeyde uygulanması açısından zorluklar söz konusudur. Her öğrencinin kendi özel bilgisayarına sahip olmasının da belirli bir maliyet gerektirmesi ve okullarda bilgisayar donanımının sağlanmasının masraflı olması BDDÖ yönteminin uygulanmasında bir dezavantajdır (Torat, 2000).

Ancak teknoloji çağının kaçınılmaz ögesi olan bilgisayar, akıllı tahta, tablet gibi multimedya araçları artık MEB'in desteği ile ilerleyen yıllarda her sınıfta yer alacak olması BDDÖ'nün birçok açıdan artık bir dezavantaj olarak görülmesini ortadan kaldırmıştır.

Bilgisayarı yabancı dil öğreniminde kullanmanın getirmiş olduğu bir diğer sınırlılık ise kullanılacak olan programların, yazılımların teknik olarak ve zaman açısından gelişiminin geleneksel sınıf ortamında kullanılan materyallere kıyasla uzun bir hazırlık aşaması gerektirmesidir (Ross, 1997).

Bilgisayarı ders ortamında kullanmanın diğer bir dezavantajı ise bir bilgisayar için uygun olan yazılımın, başka bir bilgisayar için uygun olmamasıdır. Bu da dersin işlenmesi açısından sorun yaratabilmektedir. Ayrıca yazılımların eğitim programı ile uyumlu olması da önemlidir (Demirel, Seferoğlu & Yağcı, 2001) . Bunun yanında eğitimde kullanılacak olan bilgisayar yazılımları, öğrencinin gelişim özellikleri, yaşı, beceri seviyesi, ilgisi dikkate alınarak hazırlanmalıdır (Halis, 2002).

Özellikle uzaktan eğitimin yapıldığı durumlarda öğrencilerin internet üzeri yapılan sınavlarda ve uygulamalarda aldatma yoluna gitmesi BDDÖ'nün bir diğer dezavantajı olarak görülmektedir (Torat, 2000).

Bilgisayarın uzun süre kullanılması sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Örneğin bir yazıyı bilgisayardan okumak hem zor hem de göz sağlığı açısından zararlıdır (Ross, 1997). Ayrıca bilgisayarın önünde uzun zaman geçirmek, öğrencinin sosyal gelişimini, bireylerle olan ilişkilerini olumsuz etkileyebilmektedir. Kimi uzmanlar, bilgisayar destekli eğitimin öğrencinin öğretmenleri ve arkadaşlarıyla olan etkileşimini azalttığı için sosyalleşmeyi engellediğini ileri sürmektedir (Demirel, 2002; Şahin & Yıldırım, 1999; Torat, 2000).

Bilgisayarın öğretimi bireyselleştirmesi, öğrencinin sınıf içinde arkadaşlarıyla olan etkileşimini azaltabilmektedir. Uzun süre bilgisayar önünde zaman geçiren çocukların sosyo - psikolojik gelişimleri olumsuz etkilenmektedir. Bu yüzden bilgisayarın planlı kullanılması ve ders esnasında öğretmen tarafından sınıf içi etkileşimi arttıran öğretimsel faaliyetlerin düzenlenmesi gerekmektedir (Halis, 2002).

Bilgisayar sınıflarını öğrenciyi yabancılaştıran, sınıftan izole eden bir ortam olarak düşünmemek gerekir, aynı zamanda öğretmen bilgisayar destekli eğitimi kullanırken sınıfta iletişimi arttıran grup çalışmalarına da yer vermelidir (Harrison, aktaran: Lewis, 1986).

Bilgisayar destekli öğrenimde ortaya çıkan diğer bir sınırlılık ise eğitimcilerin bilgisayar konusunda yeterli bilgiye ve deneyime sahip olmamalarıdır (Demirel, 2002). Ayrıca bilgisayarların derslere dahil olması öğretmenlerde bilgisayarların öğretmenlerin yerini alabileceği korkusu yaratmıştır (Torat, 2000).

Özerol'un (2009) BDDÖ'ye karşı öğretmen algılarını araştırdığı çalışmasının sonuçlarına göre, yazılım ve donanım eksiklikleri, elektrik kesintisi gibi beklenmeyen teknik arızaların olması ve öğretmenlerin kendilerini yetersiz görmeleri, BDDÖ'nün öğretmenler tarafından en çok ifade edilen dezavantajları arasındadır.

2.2. Sözcük Öğrenimi

Yabancı dilde sözcük öğrenim ve öğretimi zor ve ihmal edilmiş bir alandır (Jones & Fortescue, 1988) . Dilin temelini oluşturan sözcük, dil öğrenenler için çok önemli bir yere sahiptir (Zimmerman, 1997; Coady & Huckin, 1997; Nation, 2001; Read, 2000). Yabancı bir dilde uzmanlaşmak için sözcük öğrenimi en önemli belirleyicilerden biridir (Nation, 2001; Read, 2000). Dil öğretiminde özellikle başlangıç seviyesi için sözcük bilgisi önemli bir konumdur (Celce–Murcia and Rosenzweig, 1989). Yabancı dilde sözcük öğrenimi anadilden farklı olarak bilinçli çaba gerektirmektedir (Yılmaz, 2011).

Moats'a (2000) göre bir sözcüğü bilmek genel olarak o sözcüğün anlamını ve telaffuzunu bilmek anlamına gelmektedir. Nation'a (2001) göre ise bir sözcük üzerinde uzmanlaşmak için sözcüğün anlamını, yazılı ve sözlü formlarını, sözcük parçalarını, düzenini bilmek gerekmektedir.

Nation'a (2001) göre bir sözcüğü bilmek algısal (bir sözcüğü tanımak) ve üretimsel (sözcüğü kullanmak) olmak üzere iki şekildedir. Bir sözcüğü algısal (rezeptive) olarak bilmek, sözcüğü bir şey okurken ya da dinlerken anlamak anlamına

gelmektedir. Bir sözcüğü üretimsel olarak bilmek (produktive) ise algısal olarak bilmenin yanında o sözcüğün telaffuzunu, yazmasını, dilbilgisel olarak doğru kullanımını, sözcüğün anlamını ve eş anlamını bilmek anlamındadır (Nation, 1990).

Bir sözcüğü öğrenmek için sözcüğün anlamını, yazılışını, okunuşunu, dizimini bilmek gerekmektedir. Ancak sözcüklerin doğal yapısını göz önünde bulundurursak, bu özelliklerin hepsini aynı anda öğrenemeyiz. Ayrıca okuduğumuz bir parçanın %85 ini anlayabilmek için yaklaşık 2000 sık kullanılan sözcüğün bilinmesi gerekmektedir. (Nation & Newton, 1997). Groot'a (2000) göre akademik bir metni anlayabilmek için ise en az 7000 sözcüğün bilinmesi gerekmektedir. Yabancı dilde etkili bir iletişim için yeterli sözcük bilgisine sahip olmak gerekir. Bir metni anlamak için de yine sözcük bilgisi aynı derecede önemlidir ve bir parçayı çevirebilmek için sözcüğün diziminden daha önemli olan sözcük bilgisidir (Laufer, 1991). Lewis' e göre (1992) ikinci dil ediniminde ve dil becerilerini geliştirmede dinleme, okuma, yazma, konuşma ve çeviri sözcük olmadan bir anlam ifade etmez.

Bir öğrencinin ne kadar iyi konuşup, yazdığının en önemli belirleyicisi sözcük bilgisidir (Hasbún, 2005). Sözcük öğrenimi ile başlayan anadilde ya da yabancı dilde, yeni sözcüklerin öğrenimi hiçbir zaman sona ermez. Dil, öncelikle sözcük olarak kendini gösterir (Tohrnbury, 2007). İkinci bir dilde iletişim becerisini arttırmak, sözcük öğrenimini geliştirmekle elde edilir (Marttinen, 2008).

Laufer'e (1991) göre iletişimde sözcük bilgisi, dilbilgisi kadar önemli bir yere sahiptir. Wallace'e (1982) göre sözcük öğrenme sadece sözcük listesi ezberlemek değildir. Sözcüğü hatırlamak, sözcüğün telaffuzunun doğru yapılması ve sözcüğün doğru olarak kullanımını da oldukça önemlidir.

Sözcük öğreniminde önemli olan diğer bir özellik ise öğrenilen sözcüklerin iletişim esnasında kullanılabilmesidir. Wilkins (aktaran Lewis, 2008) sözcüklerin yabancı dil öğrenmedeki önemini şu cümleyle açıklamıştır "Dilbilgisi olmadan çok az şey ifade edilir ama kelime olmadan hiçbir şey ifade edilemez." Yine aynı şekilde Krashen (aktaran: Elenberg, 2010) ise sözcüklerin önemini "Yurt dışına çıkan bir kişi yanına dilbilgisi kitabı almak yerine sözlük almayı tercih eder" şeklinde dile getirmiştir.

Benzer bir şekilde Harmer (1994) sözcüğün dil öğrenimindeki önemini “Dilbilgisi dilin iskeleti ise, sözcükler hayati organlar ve bedendir” cümlesi ile açıklamıştır.

Yabancı dil öğrenirken bu kadar önemli yere sahip olan sözcükleri öğrenmek için çok çeşitli yöntemler söz konusudur. Sözcükler; kelime kartları ve sözlük kullanma, parçadan anlam çıkarma (Thornbury, 2007), not tutma, liste hazırlama, gruplama, ilişkilendirmeye dayalı çağrışımsal yöntemler, anahtar sözcük yöntemi, anlamsal harita, bağlam içinde öğrenme (Yılmaz, 2011) gibi çok çeşitli yöntemlerle öğrenilmektedir.

Coady’e göre (1998), sözcükler sınıf ortamında çeşitli etkinlikler yoluyla öğretilmelidir. Bu etkinlikler her düzey öğrenci için ayrı ayrı düzenlenebilir. Başlangıç düzeyi için resimlere ve oyunlara dayalı etkinlikler, orta düzey için görev temelli grup çalışmaları ve ileri düzey için sözlük, morfoloji ve okuma etkinlikleri bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Dil öğreniminde her geçen yıl farklı yöntemler denenmekte ve bu süreçte sözcük öğrenim yöntemlerinde de değişiklik olmaktadır. Williams (2008) birçok kişinin sözcük dağarcığının sözlü ve yazılı bağlamları kullanarak oluştuğunu söylemiştir. Hasbún’a (2005) göre yabancı dil öğreniminde sözcük bilgisini arttırmak için farklı yaklaşımlar denenmeli ve çalışmalar yapılmalıdır. Hayatımızın her alanında olduğu gibi eğitimde de önemli yere sahip olan bilgisayar da sözcük öğreniminde önemli yere sahip olmaya başlamıştır.

2.2.1. Sözcük Öğrenme Yaklaşımları

Sözcük öğrenimi ile ilgili doğrudan öğrenme ve rastlantısal yolla öğrenme (Intentionales und inzidentelles Lernen) olmak üzere iki yaklaşım vardır (Schmitt, 2000).

Doğrudan öğretimde, farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak uygulanan formal eğitim söz konusu iken rastlantısal öğrenmede ise sözcükler doğal veya rastlantısal olarak kazanıldığından öğretime gerek yoktur (Çelik, 2009). Doğrudan öğrenmede her bir sözcükte bilinçli öğrenim söz konusuysen, rastlantısal öğrenme diğer dil alıştırmalarının yan ürünü olarak görülebilir (Bonn, 2000).

2.2.1.1. Doğrudan Öğrenme

Doğrudan öğrenme en yaygın ve geleneksel olarak kullanılan planlı sözcük öğrenme yöntemidir. Doğrudan öğretim bilgiye odaklanan, sözcüğü öğrenmeyi ve sınıfta buna yönelik alıştırmalar yapmayı gerektiren bir sözcük öğrenim yaklaşımıdır. Bu yöntemle sözcük öğreniminin uygulandığı sınıflar genelde öğretmen merkezli sınıflardır (Schmitt, 2000).

Öğrenciler sözcükleri genellikle doğrudan öğrenme yoluyla öğrenirler. Öğretmenler, öğrencilerin sözcük becerilerini geliştirmek için genellikle sözlükler, bağlamsal ipuçları, eşanlam, zıt anlam, eşsesli, mecazi dil gibi sözcük becerisini direkt kazandıran yöntemler kullanılmaktadır (Williams, 2008). Bu yöntemde sözcükler sözlük, sözcük listesi, direkt sözcüğün açıklaması gibi sözcüğün biçimi ve anlamıyla doğrudan temas sağlayan araçların yardımıyla öğrenilir (Wu, 2009).

Baumann ve Kameenui (1991) doğrudan sözcük öğrenme yönteminin etkili olmasının sebebini, öğrencilere bu yöntemle sözcük öğretirken sözcüklerin anlamlarıyla bağlantılı resimlerin gösterilmesine bağlamıştır. Bu görsel öğeler öğrencilerin, sözcüklerin anlamlarını akustik benzerlikten ötürü daha kolay kavramalarına sebep olur.

Doğrudan öğretim ile ezberleme de dahil bütün öğretim teknikleri kullanılabilir. Ayrıca, sözcüklerin anlamlarını tahmin etme stratejileri diğer yöntemlerle birlikte doğrudan öğretim yaklaşımı çerçevesinde kullanılabilir (Coady, 1998).

Nation (2001) birçok sözcüğün rastlantısal yolla öğrenilmesine rağmen, doğrudan öğrenmenin de yabancı dilde sözcük öğrenmede gerekli olduğunu söylemiştir.

2.2.1.2. Rastlantısal Öğrenme

Doğrudan sözcük öğretimi, yabancı dilde sözcük öğrenmenin önemli bir kısmını oluştursa da, rastlantısal sözcük öğrenimi de göz ardı edilmemelidir.

Schmitt (2000) rastlantısal öğrenmenin, o dilin iletişim amaçlı kullanıldığı durumlarda daha etkili olduğunu savunmuştur. Nation (2001) rastlantısal öğrenmeyi,

sözcük öğreniminde önemli bir yaklaşım olarak görmektedir. Sözcüklerin; dil alıştırmalarına, özellikle okuma alıştırmalarına bilinçsiz bir şekilde dahil olduğunu dile getirmiştir. Rastlantısal öğrenme; sınıf içinde ya da dışında geniş kapsamlı okuma yaparken, konuşma esnasında, hikaye veya radyo dinlerken, film izlerken edinilen öğrenmeyi içerebilir.

Rastlantısal sözcük öğretimi çeşitli şekillerde kullanılabilir. Öncelikle dinleme ile sözcük öğretiminden bahsedilebilir. Öğretmen sınıfta kullandığı sözcüklere dikkat çekerek sözcük öğrenimini sağlayabilir. Sözcüklerin direkt anlamını vermeden sadece sınıfta kullanarak öğrenme sağlanabilir. Bir diğer yöntem ise öğrencinin kitabındaki parçaları okuması ile gerçekleşebilir. Öğretmen, öğrenci bir parçayı okurken rehber olduğu ve okuduktan sonra konu üzerine tartışma yaptığı takdirde sözcük öğrenimi gerçekleşmiş olur. Konuşma, başkaları ile tartışma ve yazma gibi uygulamalar da rastlantısal sözcük öğrenimine yardımcı olan yöntemler arasındadır.

Rastlantısal öğrenmeyi arttırmak için, öğrencilerin oldukça fazla sayıda ve türde metinleri okumaları gerekmektedir. Bu sayede belirli sözcüklerle karşılaşma ve o sözcükleri edinme ihtimalleri artmaktadır (Nation, 2001).

Rastlantısal öğrenme belli yazma ve okuma temeli olan kimselerde daha etkilidir (Ergin, 2008). Coady (1993) ve Nation (1990) özellikle dil öğrenmeye yeni başlayanların temel sözcükleri doğrudan öğretme yöntemi ile öğrenmeleri gerektiğini, rastlantısal öğrenmenin yeni başlayanlar için uygun olmadığını söylemiştir.

Schmitt'e (2002) göre ikinci yabancı dil öğrenimi, rastlantısal yolla daha etkili öğrenilmesine rağmen sınıf ortamında uygulanmasının zaman alıcı olması, bu yöntemin kullanımını engellemektedir. Coady (1998) hem doğrudan hem de rastlantısal öğrenmenin aynı anda kullanılması gerektiğini, her iki yöntemin de sözcük öğrenimi için önemli olduğunu öne sürmüştür.

Genç (2004) sözcük öğrenimiyle ilgili olarak; öğrencilerin ilgisini artırmak ve sözcük öğrenme sürecini daha anlamlı bir hale getirmek için öğretmenlerin farklı sözcük öğretme tekniklerini kullanmaları gerektiğini dile getirmiştir. Wu'ya (2009) göre sınıfta sözcük öğretirken tek bir yöntemi kullanan öğretmen yoktur.

Sürekli gelişen dünyada öğretmenler de gelişmeleri takip etmeli ve mesleğine yenilikler eklemelidir. Farklı yöntemler kullanmak öğrenmeyi daha etkili bir hale getirmektedir. Bilgisayar teknolojisi de etkili bir öğrenme için önemli bir yerdedir.

Bilgisayar destekli sözcük öğrenme yöntemi ile öğrencilere doğrudan sözcük öğrenimi uygulanabildiği gibi öğrencinin rastlantısal yolla sözcük öğrenmesi de sağlanabilir.

Bilgisayar desteği ile sözcük öğrenimi; kullanımına göre kimi zaman doğrudan sözcük öğretme yöntemi gibi gözükürken kimi zaman ise öğrencinin tesadüfî sözcük öğrenmesine katkı sağladığından rastlantısal yöntem olarak görülebilir. Ancak bu çalışmada sözcüklerin önceden resimlerle verildiği durumlar doğrudan öğrenmeye örnek olurken oyun esnasında tesadüfen öğrenilen sözcükler ise rastlantısal öğrenmeye örnek olarak verilebilir.

2.2.2. Sözcük Öğreniminin Tarihçesi

Yaklaşık iki bin yılı aşkın süredir yabancı dil öğreniminde sözcük öğrenmek için çok çeşitli yaklaşımlar ortaya konulmuştur (Schmitt, 2000). 1920’li yıllarda Michael West İngiltere’de sözcük öğrenimini arttırarak okuma becerisini geliştirmenin önemini dile getirmiştir. “Okuma yöntemi” olarak adlandırılan bu yöntem dilbilgisi - çeviri yöntemi ve doğrudan yöntem ile beraber İkinci Dünya Savaşı’na kadar sürmüştür (Schmitt, 2000). İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra kolay ve basitleştirilmiş kalıpları öğretmeyi amaçlayan işitsel dilsel yöntem ortaya çıkmıştır (Zimmermann, 1997).

Doğrudan yöntem ve onu takip eden işitsel - dilsel yöntem daha çok dilbilgisi kalıplarına önem verirken, 1970’lerde iletişimsel yaklaşımın ortaya çıkması ile sözcüklerin önemi artmıştır (Thornbury, 2007). 1980’lerde sözcük öğretme ve öğrenmeye olan ilgi artmış, 1990’larda ise ikinci yabancı dil öğreniminde sözcükler, başarılı bir iletişim için ana unsur olarak görülmüştür. (Beltrán ve diğerleri, 2010).

Yabancı dil öğreniminde yıllardır çok çeşitli yöntemler ortaya çıkmıştır ve gün geçtikçe yeni yöntemler ortaya çıkmaya devam etmektedir. Her yöntem dilbilgisi, konuşma veya sözcük öğrenimi gibi yabancı dil öğreniminde farklı alanlara ağırlık

vermiştir. Bu yöntemlerin her birinde sözcük öğrenimine verilen önem farklılık göstermektedir. Yüz yıllardır denenen bu yöntemlerin sadece birini kullanarak var olan değişimlerden uzak kalmak, kendini sürekli geliştiren bir öğretmen için imkansızdır. Şimdiye kadar ortaya çıkan, yabancı dil öğretiminde dikkat çeken birkaç yöntemin ve günümüzün her alanında var olan bilgisayarların yabancı dilde sözcük öğrenmedeki yerine aşağıda kısaca değinilmiştir.

2.2.2.1. Dilbilgisi - Çeviri Yöntemi ve Sözcük Öğrenimi

Dilbilgisi - çeviri yöntemi ilk olarak 18. yüzyılın sonunda devlet okullarında dil öğretmek amacıyla ortaya çıkmıştır (Zimmermann, 1997). Dilbilgisi - çeviri yöntemi 19. yüzyılda en önemli dil öğretme modeli olarak görülüyordu. Dilbilgisi - çeviri yönteminde dersler birkaç dilbilgisi kuralı, kelime listeleri ve anadilden hedef dile çeviri alıştırmalarından oluşuyordu (Schmitt, 2000; Shejbalová, 2006). Bu yöntemde dilbilgisine hakim olan kişinin yabancı dile de hakim olduğu düşünülüyordu (Neuner & Hunfeld, 1996).

Dilbilgisi kurallarının ders esnasında anadilde anlatılması bu yöntemin en belirgin özelliklerindedir. Kurallar genellikle edebi metinler üzerinde gösterilen örneklerle açıklanmaktadır. Bu yöntemde sözcük, dilbilgisinden sonra gelmektedir ve sözcükler, öğrencilere iki dilli sözcük listeleri verilerek, ezber yoluyla öğretilir. Öğretilecek olan sözcükler basit ve kullanışlı oluşlarına göre seçilir. Bu yöntemde; çeviri teknikleri, eş ve zıt anlamlı sözcükleri bulma alıştırmaları, boşluk doldurma alıştırmaları, ezber ve kompozisyon yazma gibi etkinlikler kullanılır (Neuner & Hunfeld, 1996).

Dilbilgisi - çeviri yöntemine göre, sözcükler her iki dilin de yer aldığı sözcük listeleri, anadile direkt çeviri (Thuleen, 1996), sözlük çalışması ve ezberleme yoluyla öğretilir. Dilbilgisi - çeviri yönteminde sözcük seçimi ve dilbilgisi yapıları kullanılan okuma parçalarına bağlıdır, okuma parçaları üzerinde çeviri alıştırmaları yapılmaktadır. Öğrenciler öğrendikleri sözcükleri anladıklarını göstermek için yeni sözcükleri kullanarak cümle kurarlar (Larsen - Freeman, 2000). Dilbilgisi - çeviri yöntemine göre

belirli sayıda sözcük öğrenmek ve bunların anadildeki karşılığını bilmek, dil öğrenmek için yeterli görülüyordu (Richards & Rogers, 2001).

2.2.2.2. Direkt (Doğrudan) Yöntem ve Sözcük Öğrenimi

Dilbilgisi - çeviri yöntemine tepki olarak ortaya çıkan dinleme ve konuşma uygulamalarına ağırlık veren (Schmitt, 2000) bu yöntemde anadilin dersten olabildiğince uzak tutulması amaçlanmaktaydı. Böylelikle öğrenci yeni öğrendiği dil ile düşünmeyi öğrenebilecekti (Neuner & Hunfeld, 1996).

Bu yöntemde somut sözcükler, bilinen sözcükleri kullanarak resim, mimik ve gösterilerle, soyut sözcükler ise düşüncelerle ilişkilendirilerek öğretilir. Sözcükler, sözcük listesi yerine doğal ortamda öğrenilir (Richards & Rogers, 2001). Bu yöntemde sözcüklerin anadildeki karşılıkları kesinlikle verilmez, öğrenciler hedef dili gerçek ortamda iletişim yapıyormuş gibi kullanır (Larsen - Freeman, 2000). Bu yönetime göre yabancı dil, anadilin öğrenildiği gibi doğal ortamda edinilmelidir (Neuner & Hunfeld, 1996). Direkt yöntemde sözcüklerin doğru telaffuzu önemlidir (Richards & Rogers, 2001).

Bu yöntemde sadece günlük hayatta kullanılan sözcükler ve cümleler öğretilmektedir. Dilbilgisi ise tümevarım yöntemi kullanılarak öğretilir (Richards & Rogers, 2001).

Dilbilgisi, öğrencilere alıştırmalarla verilir, dilbilgisi kuralları ve genellemeler örneklerden yola çıkarak belirlenir (Larsen - Freeman, 2000). Bu yöntemde dil kurallarının öğrenci tarafından keşfedilmesi esastır (Neuner & Hunfeld, 1996).

2.2.2.3. İşitsel - Dilsel Yöntem ve Sözcük Öğrenimi

İkinci Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkan bu yöntem, kısa zamanda tatmin edici düzeyde dil öğrenerek iletişim kurma yeteneğini arttırmayı amaçlıyordu (Bočková, 2007). İşitsel - dilsel yöntem dilbilgisini ön plana çıkarırken, sözcük kazanımını arka planda bırakmıştır (Larsen - Freeman, 2000; Richards & Rodgers, 2001). Daha çok basit

ve kolay sözcüklerin öğretildiği (Zimmerman, 1997) bu yöntemde, yapıları, sesleri, sözcükleri öğrenmek önemlidir (Hengirman, 1994). Bu yönteme göre işitme ve konuşma, okuma ve yazmaya göre daha önceliklidir. Bu yöntemde öncelikle işitme, daha sonra tekrar (söyleme) ardından okuma, son olarak da yazma uygulaması yapılır. Bu yöntemde tekrarlara ve taklitlere yer verilir (Neuner & Hunfeld, 1996). İşitsel - dilsel yöntemde konuşma örnekleri günlük konuşmaların içerisine yerleştirilir, diyalog şeklinde sunulur. Karşılıklı konuşmalar, diyaloglar göze çarpar, diyaloglar taklit ve tekrar yoluyla öğrenilir. Hedef dilin iletişim dili olarak kullanılması amaçlanmaktadır (Larsen - Freeman, 2000). Bu yöntemde hedef dili doğru telaffuz önemlidir (Richards & Rogers, 2001).

2.2.2.4. Sessiz Yöntem ve Sözcük Öğrenimi

Sessiz yöntemde, öğrenimin başlangıç aşamalarında sözcük öğretimi sınırlı tutulur, sesletim ve ses sistemi üzerinde durulur. Anlam kesinlikle çeviri yaparak verilmez, öğrencilerin algılarıyla sözcüklerin anlamlarını keşfetmesi amaçlanır, anadil yalnızca yönerge vermek amacıyla kullanılabilir (Larsen - Freeman, 2000). Sessiz yöntemde sözcükler görsel araçlar vasıtasıyla ve sözcük tablolarıyla öğretilir.

2.2.2.5. İletişimsel Yaklaşım ve Sözcük Öğrenimi

Bu yaklaşımda asıl amaç, öğrencinin hedef dilde iletişim kurmasını sağlamaktır. Bu yöntemin en önemli özelliği iletişim kurmayı amaçlıyor olmasıdır (Larsen - Freeman, 2000). Bu yöntemde gerekli durumlarda anadil kullanılabilir, ancak hedef dil en iyi iletişim kurarak, problem çözme alıştırmaları yoluyla öğrenilir (Schmitt, 2000).

Sözcüklerin doğal ortamda öğrenildiği (Xia, 2010) bu yaklaşımda kalıp sözcükleri ezberlemek yerine okuduğunu anlamak önemlidir (Hengirman, 1994). Bu yöntemde sözcük öğrenimi, oyunlarla, sözcüğün anlamını metinden çıkarma ve rol alma yoluyla gerçekleştirilir. Öğretmenin rolü öğretmen merkezli yöntemlere göre daha azdır. Öğretmen, öğrencilere kendilerini ifade etme fırsatı tanımaktadır. İletişimsel yaklaşımda önce basit dil yapıları öğretilir daha sonra karmaşık dil yapıları öğretilmeye başlanır (Larsen - Freeman, 2000).

İletişimsel yaklaşım'a göre bir sözlük kullanımı en azından kısa vadede, bir dilbilgisi kitabından daha çok iletişim kurma imkanı tanır (Thornbury, 2007).

2.2.2.6. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (TPR) ve Sözcük Öğrenimi

Çocukların anadillerini öğrendiği yöntemi temel alan ve hedef dilde konuşmaya önem veren tüm fiziksel tepki yönteminde öğrenci, öncelikle hedef dili kullanan öğretmeni sadece dinler (Larsen - Freeman, 2000; Bočková, 2007). Öğretmen yabancı dilde iletişim kurarken, öğrencilerin öğrenirken eğlenmelerinin önemine inanmaktadır. Dilbilgisi ve sözcük öğretimi genellikle emir cümleleriyle verilmektedir (Larsen - Freeman, 2000). Bu yöntem sözcüklerin fiziksel hareketlerle birleştiğinde daha etkili bir şekilde öğrenildiğini savunmaktadır, böylelikle beynin farklı bölümleri etkinleşirken, öğrencinin şemaları çeşitli şekillerde harekete geçer. Bu yöntemde öncelikle öğretmenin komutları vermesi gerekmektedir (Oxford & Crockall, 1990). Tüm fiziksel tepki yöntemine göre öğretmen yöneticiyken öğrenci taklit edendir (Bočková, 2007).

2.2.3. Bilgisayar Destekli Sözcük Öğrenimi

Bilgisayar destekli dil öğreniminde sözcük öğrenimi önemli bir yerdedir. Sözcük öğrenimi, yabancı dil öğreniminin önemli bir kısmını oluştursa da bu konuda yapılmış yeterince çalışma yoktur (Ma, 2009). Sözcük öğrenimi özellikle başlangıç seviyesinde yabancı dil öğrenenler için zor ve zaman alıcı bir süreç olarak görülmektedir (Green and Meara, 1995).

Yıllardır yabancı dil ve yabancı dilde sözcük öğrenimine ilişkin çok çeşitli yöntemler denenmektedir. Teknolojinin her geçen gün geliştiği günümüzde davranışçı bir yöntem olan, bir sözcüğü anadildeki karşılığı ile hedef dilin yer aldığı bir liste dağıtarak öğretme yöntemi, artık çok az kişi tarafından kullanılmaktadır (Schmitt, 2000).

Sözcük öğreniminde çok çeşitli yöntemler denenmektedir. Sözcüklerin hafızada kalmasını kolaylaştırıcı görsel teknikler sözcük öğrenmede önemli bir yerdedir. Bilgisayarlar görsellik açısından azımsanmayacak kadar büyük öneme sahiptir. Hayatın

her alanında olduğu gibi yabancı dilde sözcük öğreniminde de teknolojinin olanaklarını kullanmak artık kaçınılmaz bir hal almıştır.

Dört temel beceri olan dinleme, okuma, yazma ve konuşma kazanımı yabancı dil öğrenmenin temel hedefleridir. Sözcük öğrenimi ile bu beceriler arasında sıkı bir bağ söz konusudur ve birbirinden ayrı düşünülemezler (Odabaşı, 1995). BDDÖ’de bu dört temel beceri kadar dilbilgisi ve sözcük öğrenimine de önem verilmiştir. BDDÖ’de kullanılan yazılımlar sayesinde sözcükler açıklamalarla, oyun ve resimlerle bir arada yer alabilmektedir (Odabaşı, 1995).

Bu sebeple öğrenme sürecini kolaylaştırmak için çeşitli yazılımlar geliştirilmiştir (Green & Meara, 1995). Sözcük öğrenimine yönelik ilk programlar boşluk doldurma, kelime oyunları, hızlı okuma gibi basit ve tek çeşit dil öğrenme alıştırmalarını kapsıyordu (Levy, 1997). Ancak 1990’larda sözcük edinimine olan ilgilinin artmasıyla sözcük öğrenimi ve öğretimi için çeşitli bilgisayar programları geliştirildi. (Beltrán ve diğerleri, 2010).

Groot (2000) tarafından yabancı dilde sözcük edinim sürecini hızlandırmak (Constantinescu, 2007) için geliştiren CAVOCA (Computer Assisted VOCabulary Acquisition) bu amaçla hazırlanan programlardan biridir. CAVOCA sözcüklerin anlamını ve formunu farklı bağlamlarda karşılaştırarak birleştiren bir programdır (Basanta, 2004). Bu programda sözcükler iki dilli sözcük listeleri kullanılarak uygun bağlamlarda sunulur (Groot, 2000). Groot’a (2000) göre sözcük odaklı BDDÖ programı olan CAVOCA projesinin amacı genel olarak sözcük edinim teorisini ve bunun özellikle ikinci dilde (L2) sözcük ediniminde geçerliliğini deneysel olarak doğrulamaktır.

Yabancı dilde bilgisayar ile sözcük öğrenme amacıyla buna benzer çeşitli programlar geliştirilmiştir. Bunlardan bir diğeri 1994 yılında geliştirilen LEXICA isimli programdır.

LEXICA ve Pet2000 projelerinin amacı öğrencilerin İngilizce için gerekli sözcükleri öğrenmelerini sağlamaktı (Knapp ve diğerleri, 2004). LEXICA ve CAVOCA dışında Çinli üniversite öğrencilerinin İngilizce sözcük öğrenmelerine yardımcı olması

amacıyla Ma ve Kelly tarafından 2006 yılında WUFUN adlı program geliştirilmiştir (Basanta, 2010). Başka bir sözcük geliştirme programı olan ADELEX (Assessing and Developing Lexical Competence Through Internet) ise ilk olarak Granada Üniversitesi'nde uygulanmış ve İngilizce filoloji öğrencilerinin sözcük bilgilerini geliştirmeyi amaçlamıştır (Basanta, 2004).

İyi yapılandırılmış bilgisayar destekli öğrenim alıştırmaları öğrencilere okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri için zengin bir öğrenme ortamı sağlar (Fox, 1984).

Van de Poel ve Swanepoel'e (2003) göre bilgisayar destekli sözcük öğrenme yazılımlarında program, hedef dildeki sözcüğü dikkate almalıdır. Öğrencilere sözcüklerin doğru öğrenilmesini sağlamak için bazı kesin yönergeler, çeşitli alıştırmalar verilmelidir. Bu şekilde öğrenciler hatalarını görüp düzeltme imkanı bulabilirler. Ellis'e (1995) göre bu programlar doğrudan ve rastlantısal öğrenmeye imkan sağlar.

Bilgisayarın yabancı dil öğreniminde kullanılmasına yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış çok çeşitli yazılımlar vardır. Önemli olan istenilen hedefe ulaşmayı sağlayacak uygun yazılımı seçmek ve uygun zamanda kullanmaktır. Bu araştırmada amaç sözcük öğrenimi olduğu için sözcük öğrenmeye yardımcı yazılımlar kullanılmıştır.

2.3. Bilgisayar Destekli Dil ve Sözcük Öğrenimi Konusunda Yapılan Çalışmalar

Bilgisayar destekli dil ve sözcük öğrenimi konusunda dünyada ve Türkiye'de çok çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Bilgisayar destekli dil öğreniminin etkinliğini göstermek için yapılan çalışmalar genellikle bilgisayar destekli yöntemin geleneksel yöntemle olan karşılaştırmasına dayanmaktadır. Bu konuda kimi uzmanlar geleneksel yöntemin etkin olduğunu söylerken bir kısmı ise bilgisayar destekli eğitimin etkinliğini savunmaktadır.

2.3.1. Bilgisayar Destekli Dil ve Sözcük Öğrenimi Konusunda Dünyada Yapılan Çalışmalar

Groot (2000) üniversite öğrencilerine uyguladığı araştırmasında, geleneksel liste yöntemiyle sözcük öğrenimi ile bilgisayar destekli sözcük öğrenimi arasındaki farkı algısal ve üretimsel açıdan karşılaştırmıştır. Algısal test, hedef dil ile anadildeki sözcüğü anlamı ile eşleştirmekten, üretimsel test ise hedef dildeki sözcüklerden oluşan boşluk doldurma alıştırmalarından ve cloze testlerden oluşmaktadır. Algısal testin sonuçlarına bakıldığında sözcük listesi yöntemi uygulanan grup, bilgisayar destekli sözcük öğrenen gruba göre daha başarılı olmuştur ancak üretimsel teste baktığımızda bilgisayar destekli yöntem ile sözcük öğrenen grup daha yüksek performans göstermiştir. Ancak daha sonra uygulanan gecikmeli testin sonuçlarına bakıldığında liste ile sözcük öğrenen grubun başarısında gözle görülür düşüş meydana gelmiştir. Sonuç olarak bilgisayar destekli yöntemin, geleneksel yöntemle sözcük öğrenimine göre daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Iwanski (2000) araştırmasında BDDÖ'nün sözcük öğrenmede geleneksel yöntemle olan karşılaştırmasını yapmıştır. 82 lisans öğrencisine uygulanan çalışmada hypermedia tabanlı program kullanımında, kara tahta ve tepegöze göre öğrenme üzerine olumlu etkiler ortaya çıkmıştır. BDDÖ'nün aynı zamanda sözcük öğrenimi üzerinde cesaretlendirici bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Chia (2000) farklı iki yaklaşım ile sözcük ediniminin karşılaştırmasını yaptığı araştırmasında bir gruba bilgisayar destekli sözcük öğrenme yazılımını uygularken diğer gruba ise geleneksel öğretmen odaklı yöntem ile sözcük öğretmiştir. Araştırmada öntest, sontest ve kalıcılık testi uygulanmıştır. Yapılan çalışmada öntest ve sontest göz önünde bulundurulduğunda her iki grup da benzer şekilde başarı göstermiştir. Ancak daha sonra yapılan kalıcılık testinde geleneksel öğretmen odaklı yöntemin uygulandığı gruptaki öğrencilerin daha fazla başarı gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Al-Seghayer (2001) çalışmasında hareketsiz resimler ile bilgisayar destekli, video, ses, grafik ağırlıklı sözcük öğreniminin öğrencinin başarısı üzerindeki etkisini incelemiş ve bunun sonucunda bilgisayarın sözcük öğreniminde daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Chartrand (2004) yaptığı çalışmada İngilizce yeterliliği az olan öğrencilerin, bilgisayar destekli dil öğrenim yöntemi ile geleneksel yöntemle göre daha çok başarı gösterdikleri sonucuna varmıştır. Yine benzer olarak Mansour ve Shorman (2009) yaptıkları çalışmada geleneksel yöntemle ek olarak bilgisayar destekli dil öğreniminin uygulandığı grupta sadece geleneksel yöntemle göre eğitim gören gruptan daha fazla başarı sağlandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Nutta (1998) ile Lu ve diğerleri (2009) bilgisayar destekli dil öğreniminin dilbilgisi öğrenmeye olan etkisini araştırmıştır. Nutta (1998) bilgisayar destekli dil öğrenim yöntemi ve geleneksel yöntem ile dilbilgisi öğrenimini karşılaştırdığı çalışmasında boşluk doldurma ve çoktan seçmeli sorularda anlamlı bir farklılık olmadığı, ancak açık uçlu sorularda belirgin bir şekilde bilgisayar destekli öğrenimin etkili olduğu sonucuna varmıştır. Lu ve diğerleri (2009) ise geleneksel ve bilgisayar destekli olmak üzere deney ve kontrol grubu olarak ayrılan iki gruba araştırma sonunda söntest uygulamış ve bunun sonucunda bilgisayar destekli öğrenimin uygulandığı gruptaki öğrencilerin dilbilgisini, daha etkili ve eğlenceli bir biçimde severek öğrendikleri sonucuna varmıştır.

Goodfellow and Laurillard (1994) çalışmalarında bilgisayar destekli dil öğreniminin İspanyolca sözcük öğrenmeye olan etkisini araştırmışlardır. Öğrencilerin bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminde kullanılan sözcük programlarını kullanmalarında eksiklik olduğu için yeterli başarı kazanılamadığı sonucuna ulaşmış ve bu amaçla kullanılan yazılımlarda öncelikle eğitim verilmesi önerisinde bulunmuştur.

Quing Ma & Kelly (2006) Çinli öğrencilerin İngilizce sözcük öğrenmelerini geliştirmek için yaptıkları çalışmalarında WUFUN kelime öğrenme yazılımını kullanmışlardır. Sonuç olarak öğrencilerin WUFUN yazılımı yardımıyla zor olarak algılanan sözcükleri algısal ve üretimsel olarak öğrenebilecekleri sonucuna varmışlardır.

Żygadło (2007) yine benzer bir şekilde BDDÖ'nün sözcük öğrenmeye olan etkisini incelemiş ve yaptığı çalışmasında BDDÖ'yü kullandığı deney grubunda kontrol grubuna göre daha fazla başarı görülmüştür.

Ghabanchi & Anbarestani (2008) araştırmalarında bilgisayar destekli dil öğrenim yönteminin klasik yöntemle göre sözcük öğrenmede daha etkili olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca çalışmada BDDÖ programı ile öğrenilen sözcüklerin daha iyi telaffuz edildiği ve testlerde daha fazla başarı sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.3.2. Bilgisayar Destekli Dil ve Sözcük Öğrenimi Konusunda Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Makaracı (2004) yaptığı çalışmada ilköğretim ikinci kademe İngilizce dersinde dilbilgisi öğretiminin bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemiyle yapılmasının akademik başarıya ve kalıcılığa olan etkisini araştırmıştır. Uygulamanın yapıldığı dilbilgisi yapısı deney grubunda bilgisayar yazılımıyla, kontrol grubunda ise öğretmen yönetiminde geleneksel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda deney grubu ile kontrol grubunun başarıları karşılaştırıldığında deney grubunda anlamlı bir fark görülmüştür. Bilgisayar destekli yabancı dil öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunun İngilizce dilbilgisi başarısının, geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu deneklerine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Gömlüksiz ve Düşmez (2005) İngilizcede Relative Clause konusunun öğretiminde bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile geleneksel yöntemin öğrenci başarıları üzerine etkisinin karşılaştırmasını yaptıkları çalışmada, bilgisayar destekli öğretim materyalinin öğretim ortamında kullanılmasının öğrenciler için çeşitli yararlar sağladığı sonucuna varmışlardır. Bu araştırma ile bilgisayar destekli İngilizce öğretiminin, geleneksel yöntem ile yapılan öğretimden daha etkili olduğu belirlenmiştir. Bilgisayar destekli dil öğreniminde kullanılan yazılım ile öğretime ayrılan zaman azalmış, bunun sonucunda da öğrencinin öğretim sürecine aktif katılımı sağlanmıştır (Gömlüksiz & Düşmez, 2005).

Eşit (2007) “akıllı bilgisayar destekli dil öğrenme” (ABDDÖ) programının öğrencilerin sözcük öğrenmeleri üzerindeki etkililiğini araştırmıştır. Araştırmada deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup kullanılmıştır. Deney grubundaki öğrenciler, araştırmanın parçası olarak geliştirilen YVZ adlı bir program ile okuma etkinliklerine katılmışlardır. Kontrol grubundaki öğrenciler ise okuma çalışmalarında sözlük

kullanımı gibi geleneksel yöntemleri kullanmışlardır. Hem deney hem de kontrol grubunda aynı okuma kitabından yararlanılmış ancak deney grubuna metinler yalnızca elektronik ortamda gösterilmiştir. Araştırma sonucunda yapılan analizde YVZ ile yapılan okuma etkinliklerinin, öğrencilerin sözcük öğrenmeleri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Cellat (2008) araştırmasında deney ve kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayırdığı ilköğretim öğrencilerine bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ve öğretmen merkezli eğitimi kullanarak İngilizce sözcük öğretmiş ve araştırmanın sonunda yaptığı başarı ve kalıcılık testi analizlerinde bilgisayar destekli dil öğreniminin uygulandığı grubun sözcük öğrenmede geleneksel öğretmen merkezli yöntemle göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Buran (2008) bilgisayar destekli dil öğreniminin dinleme becerisine olan etkisini araştırdığı çalışmada, deney grubuna bilgisayar destekli, kontrol grubuna ise geleneksel dinleme alıştırmaları yaptırmış ve araştırma sonucunda hem öğrenci motivasyonu hem de başarısı açısından bilgisayar destekli öğrenimin daha etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Şengör (2010) yabancı dil öğretiminde bilgisayar ve web kullanımına yer verdiği çalışmada, deney grubuna bilgisayar ortamında internet blog sayfası kullanarak, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemlerle sözcük öğretme uygulaması yapmıştır. Çalışma sonunda araştırmacı bilgisayarın yabancı dilde yeni sözcük öğrenme ve öğrenilen sözcüklerin pekiştirilmesi konusunda bilgisayar destekli yabancı dil öğreniminin geleneksel yöntemden daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kılıçkaya ve Krajka, (2010) var olan çok çeşitli sözcük öğrenme yöntemleri içerisinde online sözcük öğrenimi ile geleneksel sözcük öğrenim yönteminin etkinliğini ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmada kontrol ve deney grubu olmak üzere iki gruptan yararlanmışlardır. On okuma parçasında bulunan sözcükleri, kontrol grubu geleneksel yöntemlerden sözcük defteri ve kartlar kullanarak çalışırken, deney grubuna aynı sözcükler, online sözcük yazılımı Wordchamp aracılığı ile uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda deney grubu, kontrol grubuna göre daha üstün bir performans

göstermiş ve deney grubu öğrencileri üç ay geçmesine rağmen uygulanan sonestte sözcükleri kontrol grubuna göre daha iyi hatırlamışlardır.

Tokaç (2005) çalışmasında bilgisayar ortamında sözcük öğrenip tekrar eden öğrenciler ile sınıf ortamında öğretmen yardımı ile sözcük öğrenen öğrencilerin başarı düzeylerini karşılaştırmıştır. Çalışmasında kullandığı grupların analiz sonucunda bilgisayar destekli sözcük öğretimi ile öğretmen yardımıyla sözcük öğretimi uygulanan gruplar arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark görülmemiştir. Araştırmada bilgisayar destekli eğitimin de öğretmen yardımıyla sözcük öğretimi kadar etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgisayar destekli eğitimin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmamış olsa da hedef dilde sınıf ortamında verilen sözcükler ile bilgisayar ortamında öğrenilen sözcükler arasında harcanan zaman açısından önemli fark görülmüştür. Çalışmada bilgisayar grubunda, öğretmen odaklı yöntemle ayrılan zamanın yarısı kadar zaman harcandığı ve öğrenilen sözcük sayısının buna rağmen aynı sayıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2011) benzer bir şekilde sözcük öğreniminde bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemini kullandığı doktora çalışmasında, bilgisayar ortamında uygulanan Parole isimli bir yazılım ile geleneksel yöntem kullanımını karşılaştırmış ve bunun sonucunda bu yazılımı kullanan öğrencilerin diğer gruba göre daha fazla ve daha kalıcı bir şekilde sözcük öğrendikleri sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan çalışmalardan anlaşıldığı gibi yabancı dilde sözcük öğrenimi konusunda genellikle bilgisayar destekli dil öğrenim yönteminin geleneksel yöntemle olan karşılaştırmalarına yönelik çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunun sonucunda genellikle BDDÖ'nün geleneksel yöntemle göre daha avantajlı olduğu sonucuna ulaşılsa da, bazı araştırmaların sonuçlarında geleneksel yöntemle BDDÖ arasında bir fark olmadığı görülmüştür.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla, araştırmanın deseni, evren ve örneklem, veri toplama araçları, denel işlemler, kullanılan materyaller ve verilerin çözümlenmesi üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırma Deseni

Araştırmada, uygulamanın etkinliğini ölçmek amacıyla yarı deneysel araştırma yöntemi kullanılmış ve belirlenen kontrol - deney gruplarına öntest ve sontest uygulanmıştır. Yarı deneysel desende araştırmacı hazır gruplar üzerinde, yansız atama yaparak gruplardan birini kontrol, diğerini de deney grubu olarak belirleyebilir. Örneğin mevcut şubelerden ikisi seçilerek çalışılabilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010). “Öntest - sontest eşleştirilmiş kontrol gruplu desenlerde hazır gruplardan ikisi belli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 206). Araştırmanın simgesel modeli Tablo 3.1. 'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Öntest - Sontest Eşleştirilmiş Kontrol Gruplu Desen

Grup		Öntest	İşlem	Sontest
D(deney)	M	Q ₁	X	Q ₃
K (kontrol)	M	Q ₂		Q ₄

Kaynak: Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 206

D: Deney Grubu

K: Kontrol Grubu

M: Grupların seçkisiz olarak atandığını gösterir

Q1 - Q2: Öntest Puanları

X: Bağımsız Değişken – Deneysel İşlem

Q3 - Q4: Sontest Puanları

Bu çalışmanın amacı bilgisayar destekli dil öğreniminin Almanca sözcük öğrenmeye olan etkisini ortaya koymaktır. Araştırmada, sözcük öğretimi iki farklı yöntemle uygulanmıştır. Çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerine iki farklı yol olan geleneksel öğretmen merkezli yöntem ve bilgisayar destekli öğrenme modeli uygulanarak sözcük öğrenimi gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada iki grup ile çalışılmıştır. Gruplardan biri deney diğeri ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Çalışmada Almanca dersinde, sözcük öğrenmede bilgisayarın kullanıldığı grup deney grubu, geleneksel yöntemle ders işlenerek sözcük öğretilen grup ise kontrol grubu olarak seçilmiştir ve bu şekilde bilgisayarın ders ortamında kullanılmasının Almanca sözcük öğrenmeye etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Ardından öğrencilerin başarıları, kullanılan yöntemler bakımından değerlendirilmiştir.

Desende bağımlı değişken öğrenci başarısı, bağımsız değişken ise sözcüklerin öğrenme başarısı üzerindeki etkisini gösteren, geleneksel öğretmen merkezli ve bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemidir.

Tablo 3.2. Deney Deseni

Gruplar	ÖnTest	Yöntem	SonTest	Kalıcılık Testi
Kontrol	Başarı Testi	Geleneksel Öğretim Yöntemi	Başarı Testi	Başarı Test
Deney	Başarı Testi	Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi	Başarı Testi	Başarı Testi

Çalışmada farklı iki sınıfta, farklı iki yöntem kullanılarak bilgisayar destekli öğrenmenin geleneksel öğretmen merkezli yöntemle göre sözcük öğrenmede daha etkili olup olmadığını belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırmada bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin Almanca sözcük öğrenmeye olan etkisini incelemek amacıyla öntest ve sontest deneysel desenden yararlanılmıştır. Araştırmada, biri deney diğeri kontrol grubu olmak üzere iki grup bulunmaktadır. Her iki grupta da dersler araştırmacının kendisi tarafından işlenmiştir. Araştırmada hedeflenen sözcükler, kontrol grubuna sınıf ortamında, geleneksel yöntemlerle öğretilirken, deney grubuna Almanca

öğretmenin kontrolü altında sınıfta bilgisayar ve projeksiyon cihazı kullanılarak öğretilmiştir. Çalışma, haftada 40 dakikalık iki ders saatinde uygulanmış ve uygulamaya başlamadan bir hafta önce yapılan öntest çalışması ve uygulamadan bir hafta sonra yapılan sontest çalışmasıyla beraber toplam altı hafta sürmüştür. Çalışmanın sonunda her iki grupta da aynı ölçüm aracı kullanılmıştır. Öğrencilerin öğrenmeleri beklenen sözcüklere dair bilgileri her iki gruba da uygulanan sontest ile değerlendirilmiştir. Araştırmada, sontest başarı testi uygulandıktan iki ay sonra öğrencilere aynı test kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Uygulanan kalıcılık testinin analizleri ile aradan geçen süre içerisinde öğrencilerin öğrendiği sözcüklerde unutma olup olmadığına bakılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu; 2010 - 2011 eğitim öğretim yılında Diyarbakır il merkezinde bulunan Özel Diken İlköğretim Okulu dördüncü sınıfta öğrenim gören, toplam 30 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada gruplar yansız olarak seçilmiştir. Araştırma için bu okulun seçilme sebebi, araştırmacının çalışmanın uygulama aşamasında bu okulda görev yapıyor olmasıdır.

Araştırmada öğrencilerin 15'i deney, 15'i ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmada Özel Diken İlköğretim Okulu dördüncü sınıfta sadece iki şube bulunduğundan 4-A ve 4-B şubeleri yansız ve rastgele örneklem seçme yöntemiyle deney ve kontrol grubu olmak üzere belirlenmiştir. Araştırmada iki farklı grupta, iki farklı yöntem uygulanmıştır. Deney grubuna bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi kullanılırken, kontrol grubuna geleneksel öğretmen odaklı yöntem uygulanmıştır.

Tablo 3.3. Deney İçerisinde Yer Alan Okul ve Öğrenci Sayısı

Okul	Grup	Öğrenci Sayısı
ÖZEL DİKEN İLKÖĞRETİM OKULU	Kontrol	15
	Deney	15
TOPLAM		30

Araştırmada yer alan her 9 - 10 yaş aralığındadır. 99rencilerden hiğbiri daha 6nce Almanca eğitimi almamıştır. 99rencilerin haftada iki saat Almanca dersleri vardır. Deney grubunda bulunan 99rencilerin 6nceden bilgisayar bilgisi olduğu için 99rencilere temel bir bilgisayar eğitimi vermeye gerek g6r6lmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Araştırmada 6ncelikle verilerin toplanması amacıyla ilgili literat6r taranmıştır. Araştırmada yararlanılmak 6zere T6rkęe, İngilizce ve Almanca yayımlar incelenmiş (makale, tez, bildiri, kitap, dergi vs.), 6niversite k6t6phaneleri ve internet taramaları yapılmıştır. Araştırmada veriler 6ntest ve sontest aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmacı tarafından uzman g6r6ř ve 6nerileri dikkate alınarak geliştirilen 6ntest ve sontest başarı testi kullanılmıştır. Başarı testlerinin hazırlanmasında Alman dili eğitimi uzmanı, program geliştirme ve 6lęme değerlendirme uzmanının g6r6şlerine başvurulmuştur. Araştırmada uygulanacak olan 6ntest ve sontest ile ilgili uzman g6r6ř6 alındıktan sonra gerekli değişiklikler yapılarak testler hazır hale getirilmiştir.

Çalışmada ve testlerin hazırlanmasında kullanılmak 6zere d6rd6nc6 sınıf 99rencilerine okutulan Planetino adlı kitaptan d6rt farklı 6niteyi kapsayan s6zc6kler seğilmiştir. Bu s6zc6kler; renkler (die Farben), okul araç - gereçleri (die Schulsachen), çeşitli fiiller (die Verben) ve kıyafetler (die Kleidung) konularını kapsamaktadır. Çalışmada fiillerden 8; renklerden ve kıyafetlerden 10, okul araç gereğlerinden ise 15 olmak 6zere toplan 43 s6zc6k 6ęretilmiřtir. S6zc6kler uzman g6r6ř6 alınarak seğilmiş ve testler ona g6re hazırlanmıştır.

Çalışmada bilgisayar destekli dil 6ęrenme y6ntemi ve geleneksel 6ęretmen merkezli y6ntemin s6zc6k 6ęrenmeye etkisini belirlemek amacıyla 38 sorudan oluşan 6ntest ve sontest uygulanmıştır. Araştırmada s6zc6k bilgisini 6lęmek amacıyla resimlerle eşleştirme, s6zc6ę6n anlamını şıklardan bularak daire içine alma ve uygun s6zc6ę6 boşluklara yerleştirme alıştırmaları sorulmuştur, renk bilgisini belirlemek için ise 99rencilerden yazılı olan s6zc6kleri uygun renklere g6re boyamaları istenmiştir.

Başarı testinin kapsam geçerliliğini belirlemek için üç uzman görüşü alınmıştır. Ön deneme uygulaması deney ve kontrol grubundan farklı olarak daha önceki yıllarda Almanca dersi gören Özel Diken İlköğretim Okulu beşinci sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçme ve veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Özel Diken İlköğretim Okulu beşinci sınıfta öğrenim gören 20 öğrencinin katılımlarıyla yapılmıştır. 5-A sınıfı Almanca öğretmeninden ve okul idaresinden çalışmanın yapılması için izin istenmiş ve çalışma bir ders saatinde uygulanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 16 programı ile t-testi kullanılmıştır. Uygulama sonucunda testin güvenilirlik katsayısının Cronbach's alpha değeri 0, 83 olarak hesaplanmıştır. Buna göre testin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

3.4. Denel İşlemler

Araştırmada kullanılacak verileri toplamak amacıyla geliştirilen başarı testinin uygulanabilmesi ve derste yapılacak olan uygulamalar için Özel Diken İlköğretim Okulu idaresinin izni alınmıştır.

Araştırmada kullanılan 4-A ve 4-B şubeleri yansız olarak deney ve kontrol grubu olmak üzere belirlenmiştir. Uygulamaya başlanan haftadan bir hafta önce her iki gruptaki öğrencilere de çalışmada kullanılan ve öğrencilerin başarı açısından denk olup olmadıklarını belirlemek amacıyla daha önce hiç karşılaşmadıkları sözcüklerden oluşan öntest sınavı yapılmıştır. Öğrencilerin öntest puanları alınarak SPSS 16 programına girilmiştir. Öntest ortalama puanları arasındaki farkı test etmek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin araştırma öncesinde benzer bilgi düzeyine sahip olduğu şeklinde bulgu elde edilince araştırmaya başlanmıştır.

Araştırma, uygulanan öntest ve sontest çalışmaları ile toplam altı hafta sürmüştür. Her iki grupta da bir ünite için iki ders saati (80 dk.) ayrılmıştır. İlk ders saatinde (40 dk.) sözcükler kontrol grubuna klasik yöntemlerle, deney grubuna ise bilgisayar ortamında verilmiş ve ikinci ders saatinde (40 dk.) ise çeşitli alıştırmalar yapılmıştır.

Çalışmada her hafta bir konunun sözcükleri öğretilmek üzere toplam 43 sözcük öğretilmiştir. Çalışma süresince kontrol grubuna sözcükler, sınıf ortamında geleneksel yöntemlerle, resimli kartlar gösterilerek ve Türkçe anlamları tahtaya yazılarak öğretilirken, deney grubuna ise sözcükler bilgisayar ortamında çeşitli yazılımlar, Powerpoint sunumlar ve çeşitli internet siteleri kullanılarak öğretilmiştir. Çalışma süresinde okulun bilgisayar laboratuvarı ve projeksiyon cihazının bulunduğu sınıflar kullanılmıştır.

a. Kontrol Grubuna Uygulama

Araştırmada sözcükler kontrol grubuna resimli kartlarla gösterilmiştir. Araştırmada kullanılacak sözcüklerle ilgili resimli kartlar, araştırmacı tarafından belirlenmiş ve bu amaçla çeşitli kaynakların resimli kartları kullanılmıştır. Resmi bulunmayan sözcükler ise araştırmacı tarafından tahtaya çizilerek ya da Türkçe karşılığı söylenerek öğretilmiştir. Sözcükler öncelikle araştırmacı tarafından sözcük ile ilgili resim gösterilerek telaffuz edilmiş, ardından da öğrencilerden tekrar etmeleri istenmiştir. Daha sonra sözcükler tahtaya yazılarak öğrencilerden defterlerine geçirmeleri istenmiştir. Ardından okulda uygulanan Planetino adlı ders kitabının çalışma kitabındaki alıştırmalar sınıf ortamında yapılmıştır.

b. Deney Grubuna Uygulama

Araştırmada, deney grubunda işlenecek konu hakkında gerekli yazılımların seçimi belirlendikten sonra uygulamaya geçilmiştir. Deney grubundaki öğrenciler bilgisayar kullanımı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olduklarından, öğrencilere bilgisayar kullanımı için bir ön etkinlik uygulanmamıştır.

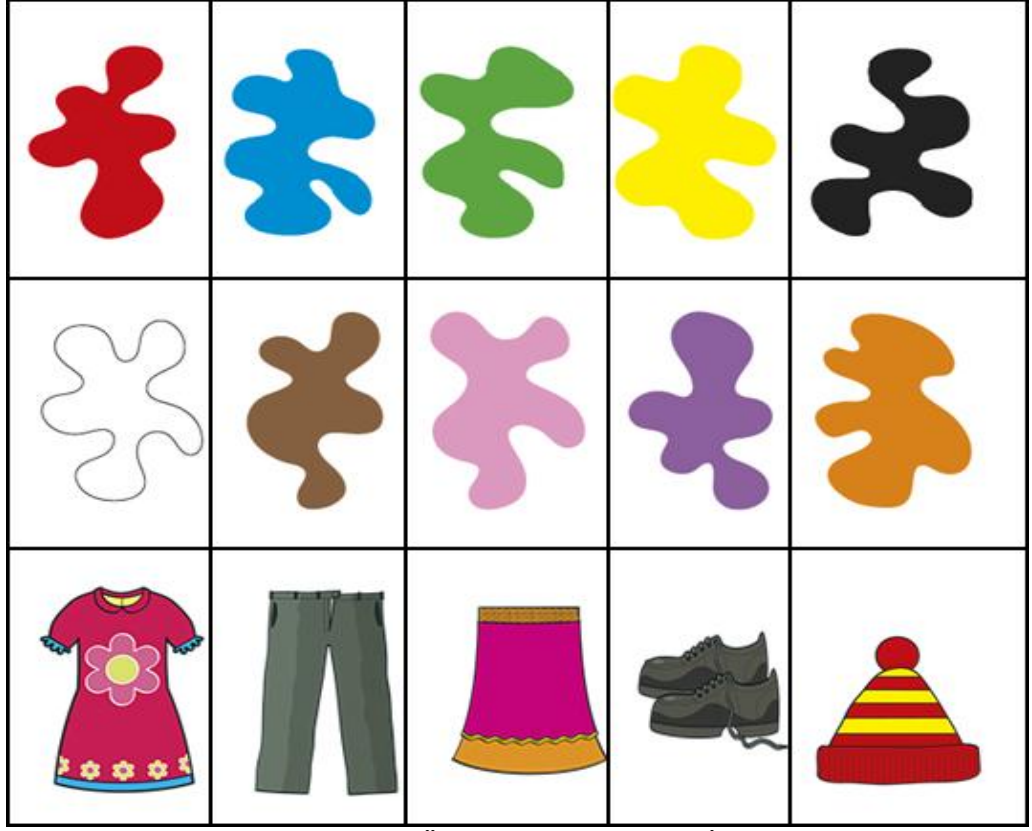
Yazılım, önceden araştırmacı tarafından incelenerek, yazılımda okul ders kitabı ile örtüşen sözcüklerin olduğu bölümler saptanmış, bu bölümlere ek olarak internet siteleri taranmıştır. Yazılımın dört haftalık uygulama süresi içinde hangi aşamalarda kullanılacağı belirlenmiştir.

Deney grubunda sözcükler öncelikle, sözcüklerin resimlerinin yer aldığı çeşitli programlarla sunulmuş, ardından öğrencilerin bilgilerini pekiştirmek amacıyla bilgisayar laboratuvarında, bireysel olarak çeşitli interaktif oyunlar, sözcüklerin kullanımına imkan veren çeşitli alıştırmalar, dinleme ve yazma uygulamaları yapılmıştır. Uygulama esnasında, laboratuvarında yeterli sayıda bilgisayar bulunduğundan, her bilgisayarın başına bir öğrenci oturtulmuştur.

Öğrencilere öncelikle renkler konusu öğretilmiştir. Kullanılan yazılım projeksiyon yardımıyla yansıtılmış ve üzerine tıklandığında Almanca karşılığı söylenen sözcüklerin öğrenciler tarafından hem görerek hem de işiterek öğrenmeleri sağlanmıştır. Renkler dışındaki ünitelerde öğretilecek olan ve yazılımda yer almayan bazı sözcükler araştırmacı tarafında hazırlanan Powerpoint sunumlarla veya videolarla öğretilmiştir. Bu aşamada bir ders saati kullanılmış, ikinci ders saatinde ise bilgisayar laboratuvarında öğrenciler, bireysel olarak bilgisayardan yararlanmış ve öğrenilen sözcükleri kapsayan çeşitli uygulamalar yapmışlardır. Bir hafta süren bu uygulamanın ardından okul araç gereçleri konusu işlenmiş ve çalışma üçüncü ve dördüncü konu olan fiiller ve kıyafetler ile dört hafta sürmüştür.

3.5. Deney ve Kontrol Grubunda Kullanılan Materyaller

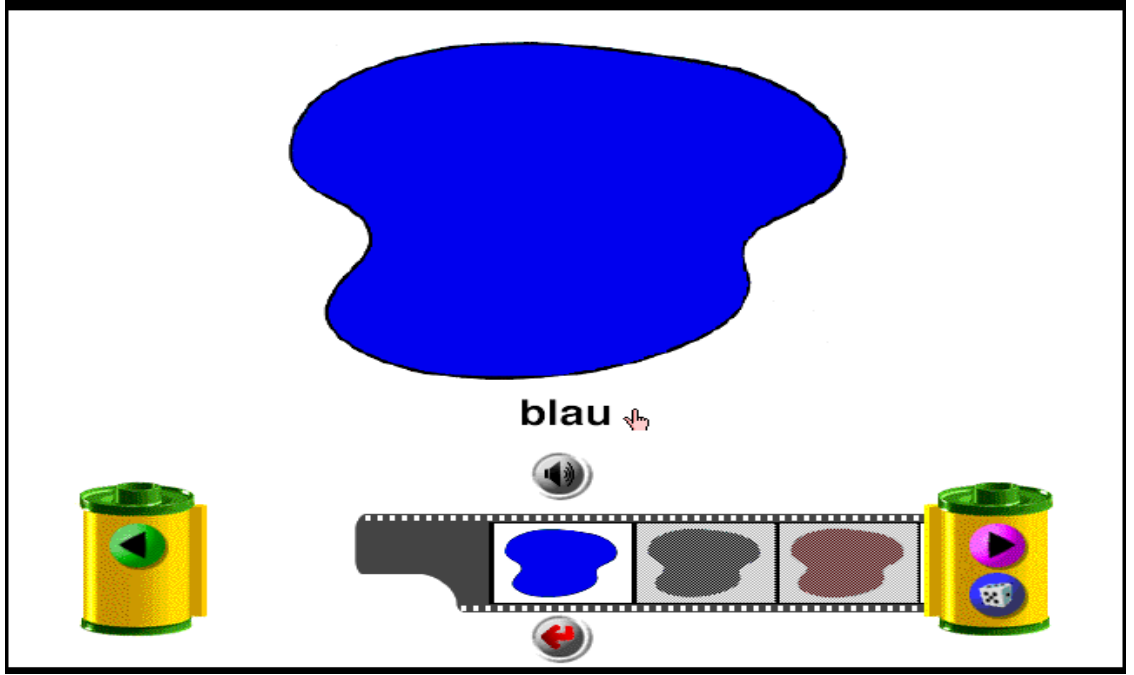
Bu bölümde çalışmada kullanılan yazılımlara, internet sitelerine ve resimli kartlara değinilecektir. Araştırmada hedef sözcükler kontrol grubuna, çeşitli resimli kartlarla gösterilmiştir. Resimli kartı bulunmayan sözcüklerin resimleri ise araştırmacı tarafından tahtaya çizilmiş ya da sözcüğün Türkçe karşılığı söylenmiştir. Çalışmada ayrıca öğretilen sözcükleri pekiştirmek amacıyla kontrol grubunda sadece ders kitabının alıştırmalarına yer verilmiştir. Kontrol grubunda kullanılan resimli kartlardan birkaç tanesi aşağıda sunulmuştur.

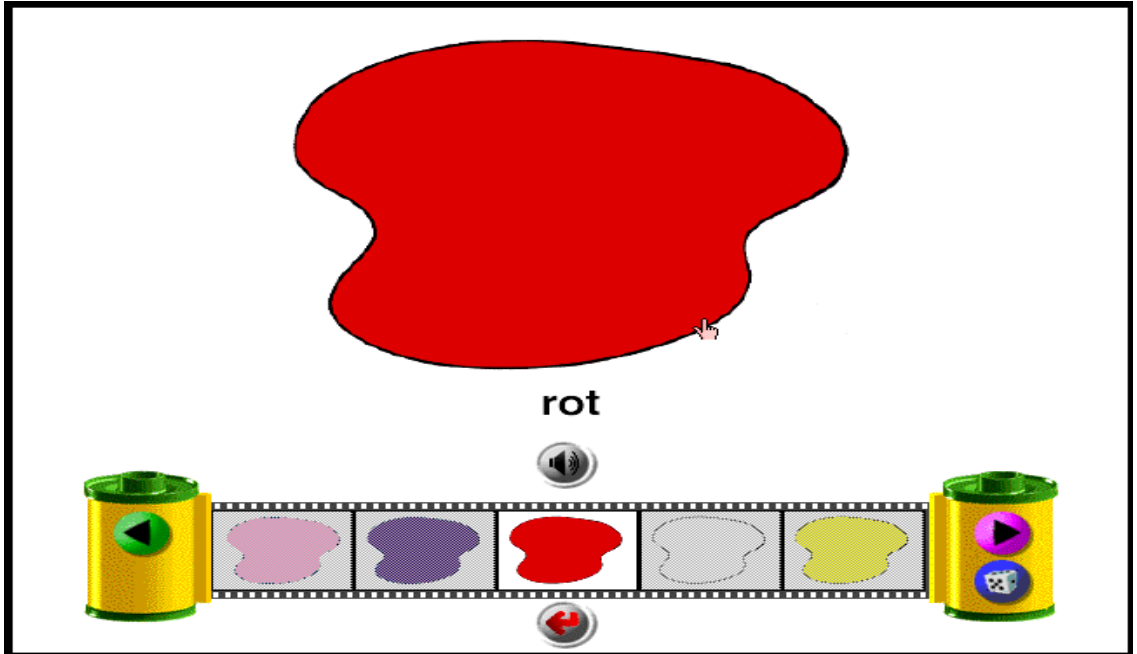
Şekil 3.1. Kontrol Grubuna Öğretilen Sözcüklerle İlgili Resimli Kartlar

Deney grubunda ise öncelikle “Talk now” isimli çeşitli Almanca aktiviteleri ve oyunları içeren yazılım programı kullanılmıştır. Bu yazılımda istenilen resmin üzerine fare ile tıkladığında sözcüğün telaffuzu söylenmektedir. Ayrıca uygulama ekranında bulunan “zar” resminin üzerine tıkladığında sözcüklerle ilgili resimler ekrana karışık olarak gelmektedir. Böylelikle öğrencilerin sözcükleri sırasıyla değil karışık olarak öğrenmeleri sağlanmaktadır. Yazılımda, sözcükler bu alıştırmadan sonra çeşitli oyunlarla ve aktivitelerle pekiştirilmiştir. Aşağıda “Talk now” yazılımından birkaç örnek sunulmuştur.

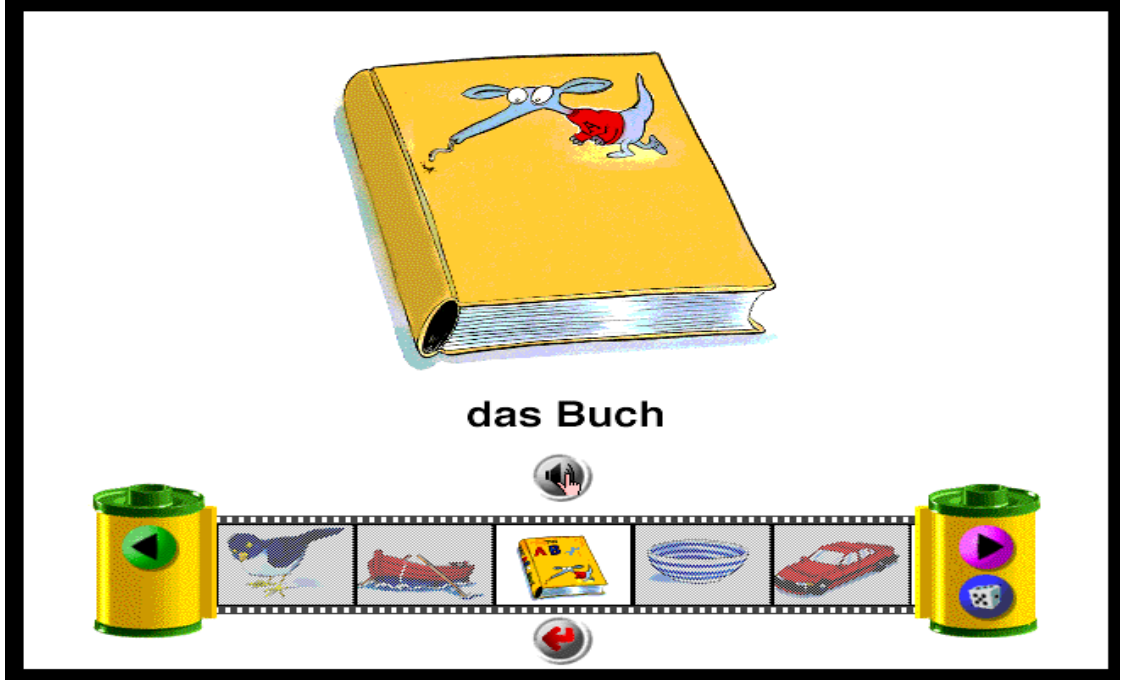

Şekil 3.2. Renkler Konusu ile İlgili Bir Uygulama Örneği

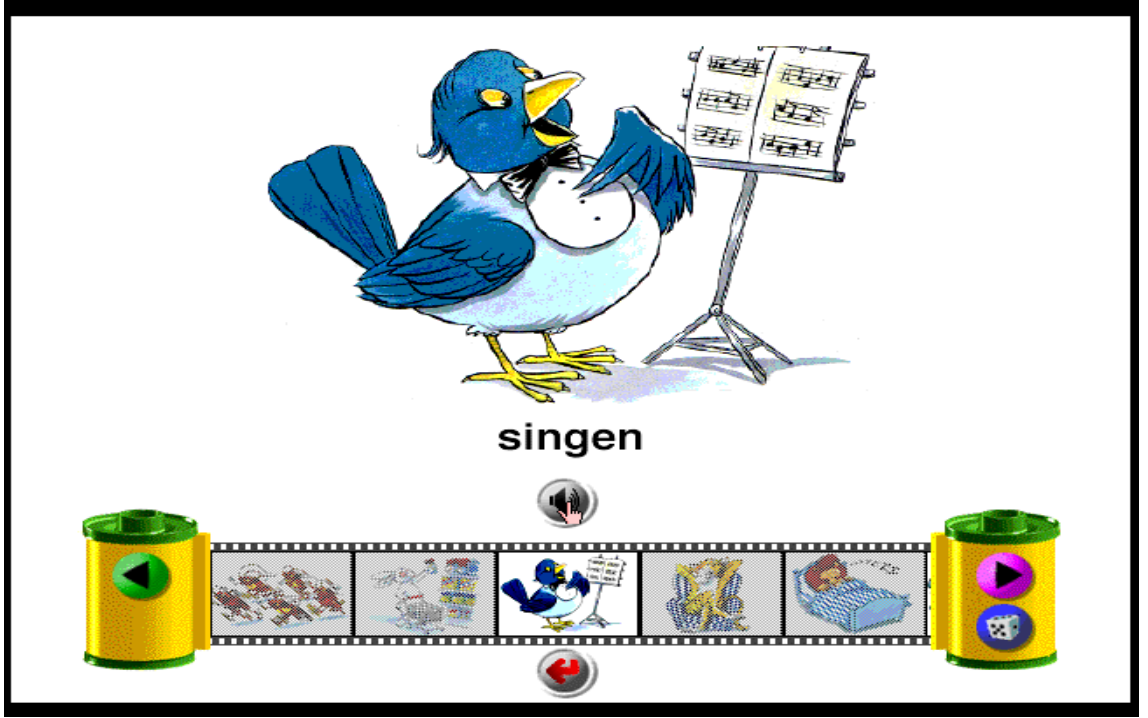
Şekil 3.3. Renkler Konusu ile İlgili Bir Uygulama Örneği

Şekil 3.4. Okul Araç - Gereçleri Konusu ile İlgili Bir Örnek

Şekil 3.5. Kıyafetler Konusu ile İlgili Bir Örnek

Şekil 3.6. Kullanılan Yazılımdan Bir Fiil Örneği

Şekil 3.7. Kullanılan Yazılımdan Bir Fiil Örneği

Şekil 3.8. Kullanılan Yazılımdan Bir Fiil Örneği

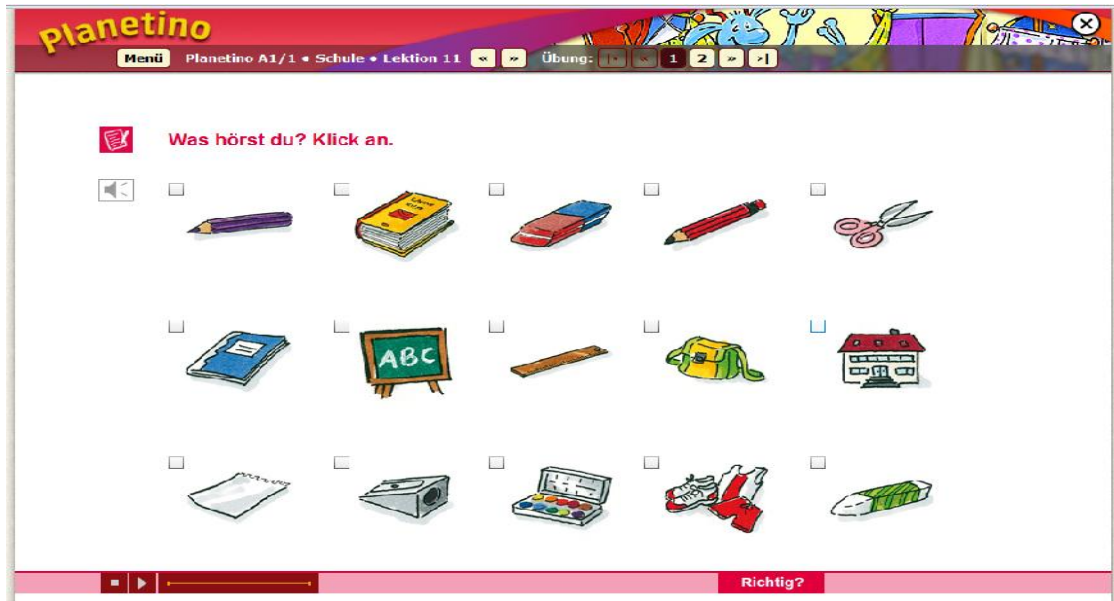

Şekil 3.9. Kullanılan Yazılımdan Eşleştirme Alıştırması Örneği

“Talk now!” yazılımına ek olarak sözcükleri pekiştirmek amacıyla ders kitabının kendi sitesi olan <http://www.hueber.de/planetino/> adlı site ve Almanca sözcük alıştırmaları içeren çeşitli internet siteleri (<http://www.klickdeutsch.com.br/>, <http://daz.schule.at/index.php?kthid=10464>, <http://atschool.eduweb.co.uk/rgshiwyc/school/curric/hotpotatoes/germanindex.htm>) ve ayrıca araştırmacının hazırladığı Powerpoint sunumlar, videolar kullanılmıştır.

Şekil 3.10. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek.

Şekil 3.11. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek.

http://www.hueber.de/shared/uebungen/planetino/?1,4,3,1

Menü Planetino A1/1 • Meine Sachen • Lektion 15 Übung: 1 2 >|

Er, es, sie oder sie (Mehrzahl)? Ergänze.

Mein Hut?	ist grün und gelb.	
Mein T-Shirt?	ist grün und weiß.	
Meine Jacke?	ist blau.	
Meine Handschuhe?	sind weiß.	

Meine Mütze?	ist schwarz.	
Mein Pulli?	ist auch schwarz.	
Und meine Hose und meine Schuhe?	sind natürlich auch schwarz!	

Şekil 3.12. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek

Planetinos Welt | Online-Übungen | Planetino A1/1 • Schule • Lektion 12: Was möchtest du denn m - Windows Internet Explorer

http://www.hueber.de/shared/uebungen/planetino/?1,3,4,1

Planetino Menü Planetino A1/1 • Schule • Lektion 12 Übung: 1 2 >|

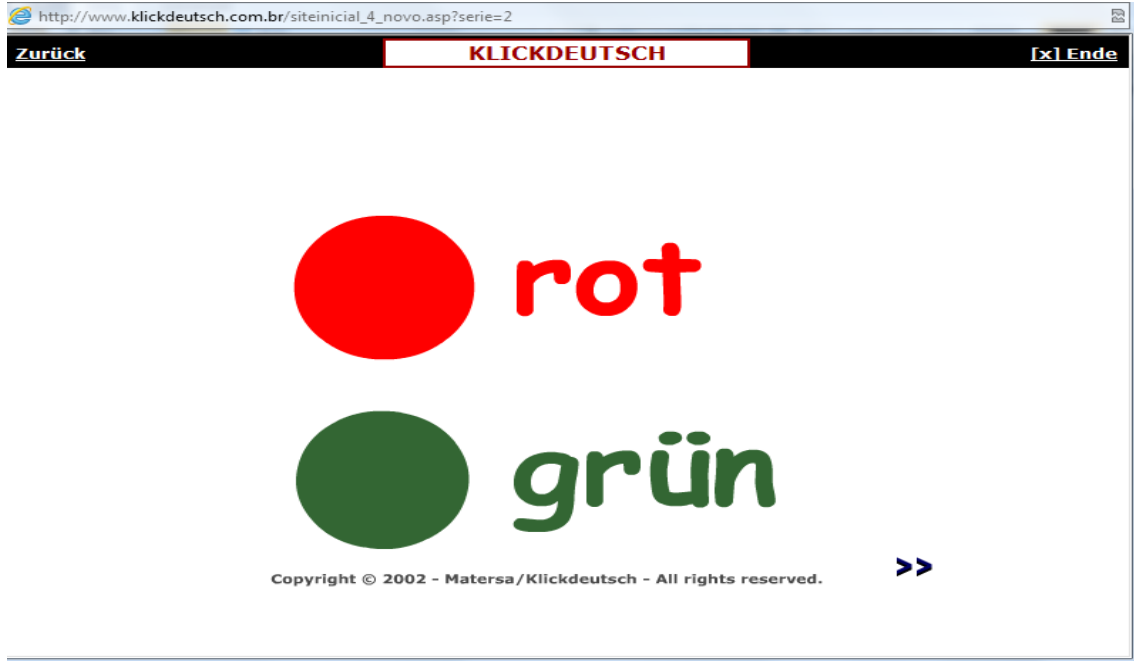
Ergänze die Dialoge.

<ul style="list-style-type: none"> Ich möchte malen. _____ Hier bitte. _____ Ja gern. Danke. 	
<ul style="list-style-type: none"> _____ Wir basteln. O je. _____ 	
<ul style="list-style-type: none"> _____ Ich möchte singen. Singen? So ein Quatsch! _____ Ja, klar! 	

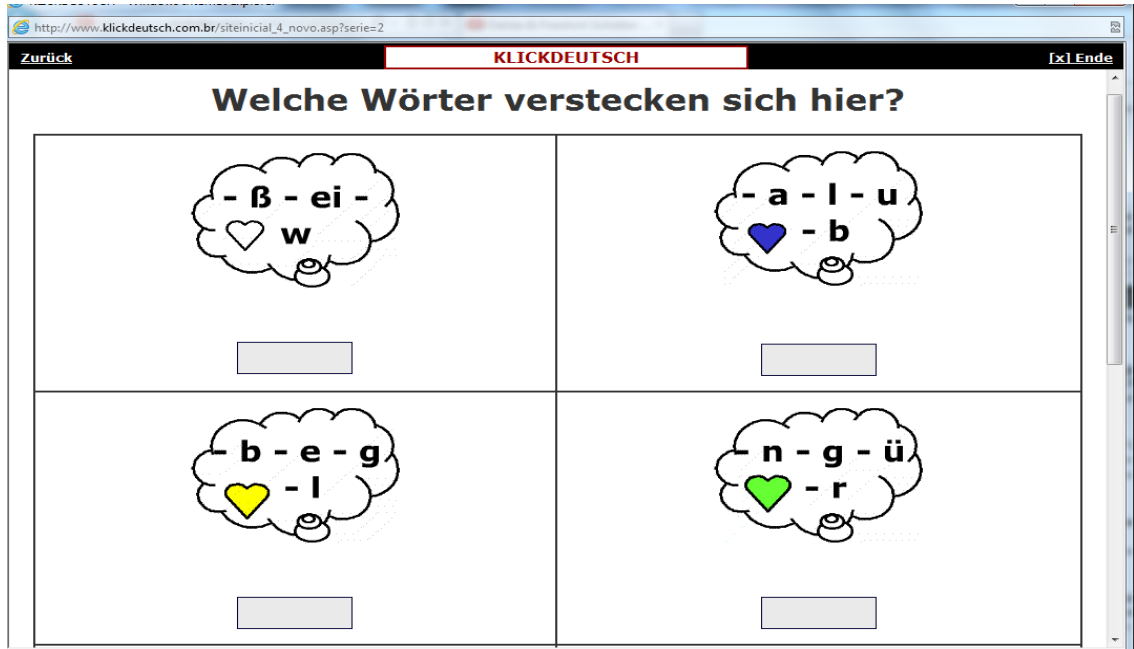
Ich habe die Schere nicht dabei.	Nimm bitte den Block und die Schere heraus.
Gib mir bitte den Malkasten.	Gib mir bitte den Bleistift und das Lineal.
Du möchtest zeichnen.	Möchtest du auch den Pinsel?

Şekil 3.13. Planetino Adlı Kitabın İnternet Sitesinden Bir Örnek.

Aşağıda kullanılan diğer internet sitelerinden çeşitli örnekler sunulmuştur.

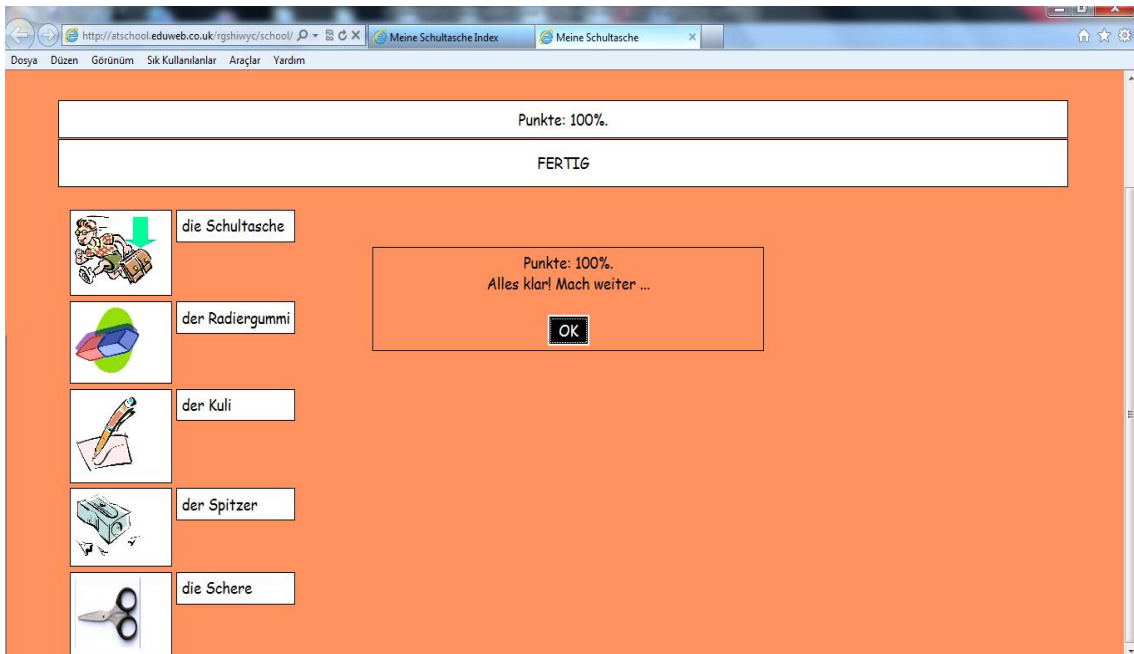
Şekil 3.14. Kullanılan İnternet Sitesinden Renklerle İlgili Alıştırma Örneği.
(<http://www.klickdeutsch.com.br/2klasse/2farben1.html>)

Şekil 3.15. Kullanılan İnternet Sitesinden Renklerle İlgili Alıştırma Örneği.
(http://www.klickdeutsch.com.br/siteinicial_4_novo.asp?serie=2)

Şekil 3.16. Kullanılan İnternet Sitesinden Okul Araç – Gereçleriyle İlgili Bir Örnek.
(http://www.klickdeutsch.com.br/siteinicial_4_novo.asp?serie=2)

Şekil 3.17. Kullanılan İnternet Sitesinden Okul Araç – Gereçleriyle İlgili Bir Örnek.
(http://atschool.eduweb.co.uk/rgshiwyc/school/curric/German/Deutsch_Anfanger/Schul-tasche/1.htm)

Şekil 3.18. Araştırmacının Hazırladığı PowerPoint Sunumlardan Kıyafetler Konusu ile İlgili Bir Örnek.

Şekil 3.19. Araştırmacının Hazırladığı PowerPoint Sunumlardan Bir Örnek.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma sonunda ölçme araçları ile toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak istatistiksel hesaplamalarda kullanılan SPSS 16 (The Statistical Packet for the Social Sciences) programı ile çözümlenmiştir. Bunun için ilk önce veriler programa girilmiş ardından aritmetik ortalamalar alınmış, gruplar arasındaki öntest ve sontest puanları arasındaki farkı bulabilmek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi (p) her test için 0, 05 olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamalarla kontrol ve deney grubunun başarı testlerinden elde edilen veriler arasındaki farklılıklar ortaya çıkarılmıştır.

Öntest ve sontest başarı testi için istatistiksel işlemler deney grubunda 15, kontrol grubunda 15 olmak üzere toplam 30 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. 38 maddeden oluşan testte yer alan 30 sorudaki her bir doğru cevap için 2 (iki) puan verilmiştir. Geriye kalan 8 soru için ise her bir doğru cevap 5 (beş) puan olarak hesaplanmıştır. Böylece testten elde edilen en yüksek toplam puan 100 (yüz) olarak belirlenmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu araştırma Almanca dersinde bilgisayar destekli dil öğrenim yöntemi ile sözcük öğrenen deney grubu ile geleneksel öğretmen odaklı yöntem ile sözcük öğrenen kontrol grubu arasında, öğrendikleri sözcük açısından anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır.

Araştırmada geleneksel öğretmen merkezli yöntemle sözcük öğrenen kontrol grubu ile bilgisayar destekli dil öğrenim yöntemiyle sözcük öğrenen deney grubu arasındaki farkı belirlemek için yapılan başarı testleri, SPSS 16 istatistik programı ile bağımsız örneklem t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bu bölümde problemin çözümüne ve araştırmanın problemlerine dayalı olarak toplanan verilerin istatistik programı ile çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmada uygulanan öntest ve sontest başarı testi 38 sorudan oluşmaktadır. Başarı testinde bulunan 30 soru 2 (iki), 8 soru ise 5 (beş) puan değerindedir. Böylelikle testten elde edilen en yüksek puan 100 (yüz) olarak hesaplanmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest başarı puanları ile iki ay sonra yapılan kalıcılık testi sonuçlarına Tablo 4.1. , Tablo 4.2. ve Tablo 4.3.'te yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Deney Grubu Öntest ve Sontest Başarı Puanları

Deney Grubu	Öntest	Sontest
Ö1	17	70
Ö2	19	92
Ö3	66	83
Ö4	49	59
Ö5	21	87
Ö6	18	60
Ö7	24	65
Ö8	6	40
Ö9	22	100
Ö10	30	90
Ö11	18	79
Ö12	12	76
Ö13	17	84
Ö14	13	53
Ö15	43	100

Tablo 4.2. Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Başarı Puanları

Kontrol Grubu	Öntest	Sontest
Ö1	32	86
Ö2	27	71
Ö3	22	43
Ö4	32	67
Ö5	16	61
Ö6	28	82
Ö7	22	58
Ö8	26	73
Ö9	18	65
Ö10	24	35
Ö11	48	52
Ö12	26	36
Ö13	12	48
Ö14	11	44
Ö15	4	25

Tablo 4.3. Deney ve Kontrol Grubu Kalıcılık Testi Sonuçları

Kalıcılık Testi Sonuçları	
Deney	Kontrol
30	12
49	25
53	30
58	41
60	38
70	40
71	50
70	54
77	57
74	60
85	63
92	73
85	63
88	76
90	82

4.1. Probleme Ait Bulgular

Bu başlık altında probleme ait bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada Almanca dersinde bilgisayar destekli dil öğrenim yöntemi ile sözcük öğrenen deney grubu ile geleneksel öğretmen odaklı yöntem ile sözcük öğrenen kontrol grubu puanları farkının ortalamaları, standart sapmaları, serbestlik ve anlamlılık değeri bulunmuş ve iki grup arasında sözcük bilgisi açısından anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

4.1.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular

Uygulama öncesi grupların ön öğrenmeler bakımından denk olup olmadığını belirlemek için grupların öntest puanları üzerinde SPSS 16 istatistik programı ile bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) uygulanmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 4.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait t-testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	T	P
Deney	15	25,00	15,96	28	0,36	0,716
Kontrol	15	23,20	10,51			

$p > 0,05$

N: Eleman Sayısı, X: Aritmetik Ortalamalar, S: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Değeri, T: t değeri, P: Anlamlılık Değeri

Yukarıdaki tablo incelendiğinde deney grubunun aritmetik ortalamasının 25,00 kontrol grubunun aritmetik ortalamasının 23,20 olduğu görülmektedir. Analiz sonucunda ön öğrenmeler açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark çıkmamıştır ($t(28)=0,36$ ve $p > 0,05$). Bu sonuca göre grupların ön öğrenmeler açısından denk olduğu söylenebilir.

4.1.2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular

Uygulama sonunda gruplar arasında sontest puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup oluşmadığını incelemek için bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) uygulanmıştır. Bu işlemin sonuçlarına Tablo 4.5'te yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait t-testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	T	P
Deney	15	75,86	17,67	28	2,99	0,006
Kontrol	15	56,40	17,95			

$P < 0,05$

N: Eleman Sayısı, X: Aritmetik Ortalamalar, S: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Değeri, T: t değeri, P: Anlamlılık Değeri

Tablo 4.5. incelendiğinde deney grubunun sontest ortalamasının 75,86 kontrol grubunun sontest ortalamasının 56,40 olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda

sontest düzeyinde deney grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($t(28)=2,99$ ve $p<0,05$). Buna göre uygulanan bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin geleneksel yöntemle göre daha başarılı sonuç verdiği söylenebilir. Bu istatistik sonucunda hesaplanan η^2 değeri 0,24 olarak hesaplanmıştır. Buna göre sontest için ölçülen başarı puanlarında gözlenen varyansın (yani değişimin) %27'nin uygulanan yöntemle bağlı olduğu söylenebilir. Hesaplanan η^2 değeri 0,14'ten büyük olduğu için uygulanan yöntemin geniş bir etki yarattığı ifade edilebilir.

4.1.3. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular

Tablo 4.6. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait t-testi Sonuçları

Deney Grubu	N	X	S	Sd	T	P
Öntest	15	25,00	15,96	14	9,92	0,000
Sontest	15	75,86	17,67			

$P<0,05$

N: Eleman Sayısı, X: Aritmetik Ortalamalar, S: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Değeri, T: t değeri, P: Anlamlılık Değeri

Deney grubunun öntest ve sontest puanları incelendiğinde sontest lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t(14)=9,92$ ve $p<0,05$). Buna göre uygulanan yöntemin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı söylenebilir.

4.1.4. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular

Tablo 4.7. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait t-test Sonuçları

Kontrol Grubu	N	X	S	Sd	T	P
Öntest	15	23,20	10,51	14	7,91	0,000
Sontest	15	56,40	17,95			

$P < 0,05$

N: Eleman Sayısı, X: Aritmetik Ortalamalar, S: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Değeri, T: t değeri, P: Anlamlılık Değeri

Kontrol grubunun öntest ve sontest puanları incelendiğinde sontest lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t(14)=7,91$ ve $p < 0,05$). Uygulanan yöntemin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı söylenebilir.

Araştırmada yapılan analiz sonuçlarında hem deney hem de kontrol grubunun öntest ve sontest puanları arasında artış görülmüştür. Bu durum hem deney hem de kontrol grubunda uygulanan yöntemlerin Almanca sözcük öğrenimine etkisi olduğunu göstermektedir. Ancak deney ve kontrol grubunun sontest sonuçlarına bakıldığında deney grubunun başarı ortalamasının daha yüksek olması, deney grubunda uygulanan BDDÖ yönteminin kontrol grubunda uygulanan geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğunu göstermiştir.

4.1.5. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Testi Başarı Puanları Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular

Araştırmada deney ve kontrol grubuna sontest uygulamasından iki ay sonra, öğrenilen sözcüklerin hatırlanma oranına bakmak amacıyla kalıcılık testi uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulanan kalıcılık testi başarı puanları arasındaki farklılığın puan ortalamaları, t-değerleri ve anlamlılık düzeylerine ait bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.8. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Testi Başarı Puanları Arasındaki Farka Ait t-testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	T	P
Deney	15	70,13	17,52	28	2,80	0,009
Kontrol	15	50,93	19,84			

P<0,05

N: Eleman Sayısı, X: Aritmetik Ortalamalar, S: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Değeri, T: t değeri, P: Anlamlılık Değeri

Deney ve kontrol grubuna uygulanan kalıcılık testinin sonuçları incelendiğinde, deney grubunun başarı ortalaması 70,13 iken kontrol grubunun başarı ortalaması 50,93'tür. Bu sonuca göre uygulamanın ardından geçen süreye rağmen deney grubundan öğrenilen sözcükleri hatırlama açısından kontrol grubuna göre anlamlı bir fark görülmektedir. Bu sonuç bizlere BDDÖ yöntemi kullanarak sözcük öğrenen deney grubunda sözcükleri hatırlama oranının, geleneksel yöntemle sözcük öğrenen kontrol grubuna göre daha fazla olduğunu göstermiştir.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bu araştırmanın bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak tartışmaya, sonuçlara ve sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışma bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin ilköğretim dördüncü sınıf Almanca dersinde sözcük öğreniminde kullanılmasının geleneksel yöntem ile karşılaştırıldığında daha etkili olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır.

5.1. TARTIŞMA

Teknolojik gelişmelerin her alanda kendisini gösterdiği günümüzde teknolojinin eğitime dahil olması kaçınılmaz olmuştur. Eğitimin her alanında öğretmenlerin teknolojik gelişmeleri takip etmesi gerekmektedir. Özellikle son yıllarda MEB'in desteği ile uygulamaya konulan FATİH projesi ile artık birçok devlet okulunda teknoloji sınıflara dahil olmuş ve eğitimci olarak teknolojiden kaçmak neredeyse imkansız bir hale dönüşmüştür.

Araştırmada bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemiyle geleneksel öğretmen merkezli yöntemin etkililiğini karşılaştırmak amacıyla deney ve kontrol grubu olarak belirlenen gruplara öntest ve sontest uygulaması yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin daha önce Almanca bilgilerinin aynı olduğunu belirlemek için her iki gruba da öntest uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda deney ve kontrol grubu başarılarının eşit olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 4.4.). Toplam altı hafta (6 x 40dk.) süren uygulamada, Almanca dersinde sözcükler deney grubuna bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemiyle, kontrol grubuna ise geleneksel öğretmen odaklı yöntem ile öğretilmiştir. Uygulamanın ardından yapılan sontest sonuçlarına bakıldığında bilgisayar destekli sözcük öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubunun başarı puanları ile geleneksel öğretmen odaklı sözcük öğrenen kontrol grubunun başarı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Yapılan analiz sonuçlarına göre deney grubunun kontrol grubuna göre daha fazla başarı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.5.).

Uygulama aşamasından iki ay sonra yapılan kalıcılık testine göre deney grubu ile kontrol grubu arasında sözcükleri hatırlama açısından anlamlı bir fark görülmektedir (Tablo 4.8.). Elde edilen bulgular doğrultusunda bilgisayar destekli dil öğrenim yöntemi ile sözcük öğrenen grubun başarı ve kalıcılık testinde, geleneksel yöntem ile sözcük öğrenen gruba göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç daha önce yapılan benzer araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Bekleyen ve Yılmaz (2012), bilgisayar destekli dil öğreniminin kelime öğrenimine etkisini araştırdıkları çalışmalarında JING^{TM} isimli bilgisayar programının kelime öğretimi üzerine etkisini araştırmış ve çalışmanın sonunda öğrencilerin öntest ve sontestleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kazancı (2004) İngilizce sözcük öğretiminde bilgisayar destekli Üçlü Kodlama yaklaşımının başarı ve kalıcılığa etkisini araştırdığı çalışmasında sözcük öğretimini kontrol grubunda geleneksel öğretmen merkezli yöntem ile gerçekleştirirken, deney grubunda ise bir sözcük öğretim yazılımı ile gerçekleştirmiştir. Araştırmada uyguladığı öntest, sontest ve kalıcılık testi sonuçlarından elde ettiği bulguların analizlerine göre deney grubu ile kontrol grubu arasında akademik başarı ve kalıcılık düzeyleri açısından deney grubu lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Cellat (2008) yaptığı çalışmasında bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile geleneksel öğretmen merkezli yöntemin İngilizce dersinde sözcük öğrenimine olan etkisini karşılaştırmış ve araştırmanın sonucunda, yapmış olduğu başarı ve kalıcılık testine göre bilgisayar destekli dil öğreniminin geleneksel yöntemle göre sözcük öğreniminde daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda yeni iletişim teknolojileri gelişen dünyanın bir parçası haline gelmiştir. Okuduklarımızın, yazdıklarımızın, kurduğumuz iletişimin büyük bir kısmı diğer ortamlardan ekranlara yayılmaktadır. Böyle bir durumda öğrencilere teknolojiyi artık sadece dil ortamında nasıl kullanılacağı değil aynı zamanda öğrencinin bilgisayar aracılığıyla etkili bir iletişim için neler öğrenmesi gerektiği üzerine de durulmalıdır. Artık öğrencilere eskiden olduğu gibi yabancı dilde sadece makale yazdırma veya dergi okuma gibi etkinliklerin yanında e-mail yazımı veya internette araştırma yapmayı da öğretmemiz gerekmektedir. Artık yabancı dil

eğitmenlerinden öğrencilere sadece dilbilgisi kuralları öğretmek yerine onları iletişimin içine dahil etmeleri beklenmektedir. Bu da ancak öğretmenlerin öğrencilere sınıf içinde ve dışında özgün ve anlamlı iletişim ortamları yaratmalarıyla gerçekleşir. Bu aşamada bilgisayarlar önemli rol oynar. Bilgisayarlar öğrencilerin online ortamda uluslararası iletişimde bulunmalarına imkan tanır. (Warschauer & Meskill, 2000).

5.2. SONUÇ

Bu çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin Almanca dersinde sözcük öğreniminde, bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemi ile geleneksel öğretmen merkezli yöntem arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Almanca dersinde sözcük öğreniminde BDDÖ yönteminin uygulandığı deney grubunda öntest ortalaması 25 iken sontestte bu ortalama 75,86'ya çıkmıştır. Kontrol grubunda ise 23,20 olan öntest uygulaması 56,40'a çıkmıştır. Bu sonuca göre her iki grupta da sözcük öğreniminin gerçekleştiği ancak bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubunda ortalamanın daha yüksek olduğu görölmüştür. Aynı süre içerisinde sınıf ortamında alıştırma olarak sadece ders kitabı alıştırmalarının yapıldığı kontrol grubunda da öğrenme olmasına rağmen, bu grupta deney grubu kadar başarı sağlanamamıştır. Araştırmanın uygulanma aşamasının bitiminden iki ay sonra aynı test deney ve kontrol grubuna kalıcılık testi olarak uygulanmış ve analiz sonucunda başarı testi ortalamasının deney grubunda 70,13 iken kontrol grubunda 50,93 olduğu görölmüştür. Bu sonuca göre aradan geçen süre içerisinde bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin uygulandığı deney grubunda kontrol grubuna göre unutmamanın daha az olduğu görölmüştür.

Yapılan bu araştırmaya göre deney grubunda sözcük öğrenmenin, kontrol grubuna göre daha etkili olduğu sonucuna varabiliriz. Araştırmada bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin geleneksel yöntemle göre ilköğretim öğrencilerinin daha fazla sözcük öğrenmesine yardımcı olduğu belirlenmiştir. Ancak yine de yapılan birçok araştırmaya göre bilgisayar destekli dil öğreniminin yabancı dil öğrenmede tek başına yeterli olmadığını, dil öğrenimini kolaylaştıran yardımcı bir araç olarak kullanıldığını söyleyebiliriz. Ancak araştırmanın sonucuna bakıldığında da aynı sözcüklerin bilgisayar

ortamında öğrenildiği deney grubunun sadece geleneksel öğretmen merkezli yöntemin uygulandığı ve ders kitabı alıştırmalarının yapıldığı kontrol grubuna göre sözcük öğreniminde daha fazla başarı sağladığı ve deney grubunda geçen süre içerisinde unutmanın daha az olduğu ve dolayısıyla bilgiyi hatırlamada bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin daha etkili olduğu görülmüştür. Bilgisayar destekli dil öğrenme yöntemiyle sözcük öğreniminin gerçekleştirildiği deney grubunda öğrencilerin derste sürekli aktif olduğu, kaygı düzeylerinin düşük olduğu ve öğrencilerin öğrenirken eğlendikleri araştırmacı tarafından gözlenmiştir. Bilgisayarların yabancı dil dersinde sözcük öğreniminde kullanılmasının araştırıldığı bu çalışmanın yabancı dilde sözcük öğrenimine önemli katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

5.3. ÖNERİLER

5.3.1. Uygulamacılara Yönelik Öneriler

1. Araştırma sonucuna bakıldığında bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin sözcük öğrenmede geleneksel öğretmen odaklı yöntemlere göre daha etkili olduğu ve kalıcılığı arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle yabancı dil öğretim ve öğrenimi bilgisayar ve internet tabanlı öğrenme araçları ile desteklenmeli, sadece ders kitabı ve yazı tahtasıyla yetinilmemelidir.

2. Görselliğin ön planda olduğu bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin özellikle ilköğretim çağındaki öğrencilerin yabancı dilde sözcük öğrenmelerine katkı sağladığı görülmüştür. Özel okulda yapılmış olan bu çalışmanın 2012 yılından itibaren akıllı tahta sistemine geçen devlet okullarında görev yapan öğretmenlere de yol göstereceği düşünülmüştür.

3. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda yabancı dilin önemli bir kısmını oluşturan sözcük öğreniminde bilgisayar destekli dil öğrenme yönteminin, öğrenci başarısı üzerine olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durumda BDDÖ yönteminin farklı branşlardaki öğretmenler tarafından da derslerde daha sık ve etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

4. Öğretmenlere bilgisayar destekli eğitim konusunda hizmet içi eğitim verilerek, yabancı dil öğretmenlerinin ve diğer branşlardaki öğretmenlerin bilgisayar kullanımına karşı tutumları olumlu yönde geliştirilebilir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Yapılan bu araştırma sadece belirli sözcükleri ve belirli bir yaş grubunu içerdiğinden daha sonra yapılacak olan benzer araştırmalarda farklı konular öğretilabilir, ünite sayısı arttırılabilir veya farklı yaş gruplarına akademik sözcüklerin öğretilmesinde BDDÖ yöntemi kullanılabilir.

2. BDDÖ'nün dördüncü sınıf Almanca dersinde sözcük öğrenmeye etkisinin başarı açısından bakıldığı bu araştırmadan farklı olarak daha sonra yapılacak olan araştırmalarda, sözcüklerin algısal olarak bilinmesinin dışında üretimsel olarak öğrenilmesine de odaklanılabilir.

3. Yapılacak araştırmalar aynı zamanda anket, gözlem, öğrenci tutum ve görüşleri şeklinde farklı tekniklerle de desteklenebilir.

5.4. SCHLUSSFOLGERUNG

Im Rahmen dieser Arbeit wurde im Deutschunterricht der vierten Jahrgangsstufe einer Grundschule untersucht, ob es einen signifikanten Unterschied beim Erlernen des deutschen Wortschatzes gibt, je nachdem, ob dieser mittels der klassischen Methode mit einem Lehrer im Zentrum oder innerhalb eines computergestützten Sprachunterrichts erlernt wird.

Während in der Versuchsgruppe, die in einem computergestützten Unterricht lernte, der Vortest einen Durchschnittswert von 25 Punkten ergab, der im Nachtest auf 75,86 Punkte anstieg, verbesserte sich der Durchschnitt in der Kontrollgruppe von 23,20 auf 56,40 Punkte. Dieses Ergebnis zeigt, dass beide Gruppen im Erlernen des Wortschatzes erfolgreich waren, wobei der Durchschnitt in der Versuchsgruppe mit dem computergestützten Unterricht jedoch insgesamt höher lag als in der

Kontrollgruppe. Zur Übung wurde im selben Zeitraum in der Klasse nur mit dem Lehrbuch gearbeitet. Die Kontrollgruppe konnte dabei nicht die gleichen Erfolge erzielen wie die Versuchsgruppe. Zwei Monate nach der Testphase wurde die selbe Testuntersuchung in beiden Gruppen als Retentionstest durchgeführt. Die anschließende Auswertung ergab, dass der Leistungstest in der Versuchsgruppe bei einem Durchschnitt von 70,13 Punkten lag, während er in der Kontrollgruppe nur 50,93 Punkte erreichte. Dieses Ergebnis zeigt, dass, lässt man einige Zeit verstreichen, die Versuchsgruppe aus dem computergestützten Unterricht weniger verlernt hat als die Kontrollgruppe.

Mittels dieser Untersuchung kommen wir zu dem Ergebnis, dass das Erlernen von Vokabeln in der Versuchsgruppe erfolgreicher war als in der Kontrollgruppe. Dennoch können wir, unterstützt durch viele weitere Forschungen zu dem Thema, sagen, dass die computergestützte Methode zum Erlernen einer Fremdsprache nicht ausreicht, sondern lediglich als Hilfsmittel benutzt werden kann, um das Erlernen einer Sprache zu erleichtern. Wenn man sich jedoch das Ergebnis der Untersuchung betrachtet, sieht man, dass die Versuchsgruppe aus dem computergestützten Unterricht im Erlernen derselben Vokabeln erfolgreicher war als die Kontrollgruppe, die lediglich mittels der traditionellen Methode mit Lehrer und Lehrbuch gelernt hat. Darüber hinaus verlernte die Versuchsgruppe weniger, woraus sich schließen lässt, dass der computergestützte Sprachunterricht stärker dazu beitrug, sich an das Erlernete zu erinnern. Die Forscherin konnte in dem computergestützten Unterricht der Versuchsgruppe zudem beobachten, dass die Schüler während dem Unterricht ständig sehr aktiv waren, ihre Angst vor Fehlern niedrig war und sie Spaß am Lernen hatten. Als Ergebnis dieser Untersuchung wird festgestellt, dass die Nutzung von Computern im Fremdsprachenunterricht für das Vokabeln lernen, einen wichtigen Beitrag leistet.

KAYNAKÇA

- Ahmad, K. , Corbett G. , Rogers M. & Sussex R. (1985). **Computers, Language Learning and Language Teaching**, Great Britain, Cambridge University Press.
- Ahmet, G. (2010). **Geleneksel Öğretim Nedir, Ne Değildir?** Araştırma Projesi Eğitimi Çalıştayı. Çanakkale. Erişim Tarihi: 16 Aralık 2012, <http://maycalistaylari.comu.edu.tr/calistaykimya/sunumlar/danisman//AhmetGurses.pdf>.
- Alkan, C. (1998). **Eğitim Teknolojisi**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Al-Mansour, N. S. & Al-Shorman, R. A. (2009). **The Effect Of Computer-Assisted Instruction on Saudi University Students' Learning of English**, King Saud University.
- Al-Seghayer, K. (2001). **The Effect of Multimedia Annotation Modes on L2 Vocabulary Acquisition: A Comparative Study**, Vol. 5, No. 1, 202-232. Pittsburgh University.
- Aslan, N. (2008). **Dünyada Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamaları ve Türkiye'deki Durum**. Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Ateş, A., Altunay, U. ve Altun, E. (2006). **Bilgisayar Destekli İngilizce Öğretiminin Lise Hazırlık Öğrencilerinin İngilizceye ve Bilgisayara Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri**. Eğitim Fakültesi Araştırma Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 97-112. Çanakkale Üniversitesi.
- Celce-Murcia, M., & Rosensweig, F. (1989). **Teaching Vocabulary in the ESL Classroom**. M. Celce-Murcia & L. McIntosh (Ed.), **Teaching English As a Second or Foreign Language** (pp. 241-257). New York: Newbury House Publishers Inc.
- Basanta P. C. (2004). **Pedagogic Aspects of the Design and Content of an Online Course For The Development of Lexical Competence: ADELEX, ReCALL**, 16, pp 20-40. Granada University. Erişim Tarihi: 04 Nisan 2012, http://journals.cambridge.org/abstract_S095834400400031X.
- Basanta, P. (2010). **A second-generation CALL Vocabulary-Learning Programme "ADELEX": In Search of a Psychopedagogic Model**. R. C. Beltrán, C. Abello-Contesse, M. López (Ed). **Insights Into Non-Native Vocabulary Teaching and Learning** (175-180).

- Baumann, J. F., & Kameenui, E. J. (1991). **Research on Vocabulary Instruction: Ode to Voltaire**. Flood, J. J. D. Lapp, & J. R. Squire (Ed.), **Handbook of Research on Teaching the English Language Arts** (s. 604-632). New York: MacMillan.
- Bekleyen, N. ve Yılmaz A. (2012). **The Impact Of Computer-Assisted Language Learning On Vocabulary Teaching: Jing™ And Instant Messaging**. E-Journal of New World Sciences Academy 2012, Volume: 7, Number: 1.
- Beltrán, R.C., Contesse C.A. ,López, M. (2010). **Insights Into Non-Native Vocabulary Teaching and Learning**, UK. Multilingual Matters.
- Bočková, R. (2007). **Adult Students: Teaching Vocabulary**. Diploma Thesis. Brno: Masaryk University.
- Bonn, R. (2000). **Probleme der Wortschatzarbeit**. Goethe Institut Berlin.
- Buran, S. (2008). **Bilgisayar Destekli Dil Öğreniminin Dinleme Kavrama Yetisi Üzerine Etkileri**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. , Çakmak, E. K. , Akgün, Ö. E. , Karadeniz, Ş. , Demirel, F. (2010). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi, Ankara.
- Cameron, K. (1999). **CALL, Media, Design & Applications**. Netherlands: Swets & Zeitlinger.
- Cangil, B. E. (1999). **Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar**. Yaşadıkça Eğitim Dergisi, 64. Sayı, İstanbul, Ekim-Aralık 1999, s:26-29.
- Cellat, S. (2008). **Computer Assisted Vocabulary Learning: A Study With Turkish 4th Grade Efl Learners**, Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Chartrand, R. (2004). **The Effectiveness of Using Computer Assisted Instruction in Teaching English as a Foreign Language in a Japanese Secondary School**, Japan.
- Chia, E. Y. H. (2000). **A Comparison of Effectiveness of Vocabulary Acquisition through Self-Access Computer Learning and Traditional Classroom Instructions**. Hong Kong University.
- Coady, J. (1993). **Research on ESL/EFL Vocabulary Acquisition: Putting it in Context**. T. Huckin & M. Haynes & J. Coady (Ed.), **Second Language Reading and Vocabulary Learning** (s. 3-23). Norwood, N.J.: Ablex.
- Coady C. & Huckin T. (1997) **Second Language Vocabulary Aquisition**, USA: Cambridge University.

- Coady, J. (1998). **L2 Vocabulary Acquisition Through Extensive Reading**. J. Coady and T. Huckin (Ed.), **Second Language Vocabulary Acquisition**. 225-237. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cobb, K. J. (2002) **Facilitating Second Language Acquisition Through Computer Assisted Language Learning**. Erişim Tarihi: 04 Haziran 2012. http://chiron.valdosta.edu/are/Artmascript/vol1no1/cobb_am.pdf.
- Constantinescu, A. I. (2007). **Using Technology to Assist in Vocabulary Acquisition and Reading Comprehension**. U.S.A. : University of Washington. Erişim Tarihi: 12 Ağustos 2012, <http://iteslj.org/Articles/Constantinescu-Vocabulary.html>.
- Çelik, S. (2009), **Bilgisayar Destekli Dil Öğreniminde Veri Yönlendirmeli Öğrenme Yaklaşımının Yabancı Dilde Sözcük Edinimine ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi**. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Davies, G. (2006). **Computer Assisted Language Education**. M. Berns (Ed.) **Concise Encyclopedia of Applied Linguistics** (261-270). Great Britain: Elsevier.
- Demirel, Ö. , Seferoğlu, S. ve Yağcı, E. (2001). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2002). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Öğretmen Sanatı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duffy, J. L., McDonald, J. B. & Mizell, A. P. (2005). **Teaching and Learning with Technology**, USA: Pearson Education, Inc.
- Elenberg, E. (2010). **Wortschatzübungen in Lehrwerken für den frühen Englischunterricht**, Grin Verlag.
- Ellis, N. C. (1995). "Vocabulary Acquisition: Psychological Perspectives." *The Language Teacher*. 19 (2), 12- 16.
- Erben, T., Ban, R., Eisenhower, K., Jin, L., & Summers, R. (2008). **Using Technology For Foreign Language Instruction: Creative Innovations, Research And Applications**. T. Erben, & Sarieva, I.,(Ed.), **Calling All Foreign Language Teachers: Computer Assisted Language Learning in The Classroom** . New York: Eye on Education Press
- Ergin, D. D. (2008). **İngilizce'nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Bağlamında Ortaöğretim 10. Öğrencilerinin Rastlantısal Ve Öğretim Yoluyla Sözcük Öğrenme Süreçlerine İlişkin Bir Uygulama**. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Fotos S. , Browne C. M. (2004). **New Perspectives on CALL for Second Language Classrooms**. Londra: Lawrence Erlbaum.

- Eşit, Ö. (2007). **Effectiveness of a Call Program With a Morphological Analyser On Turkish Students' Vocabulary Learning**. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fox, J. (1984). **Computer Assisted Vocabulary Learning**, ELT Journal Volume 38/1. Universite Du Maine. Erişim Tarihi: 05 Mart 2012, <http://eltj.oxfordjournals.org/content/38/1/27>
- Galavis, B. (1998). **“Computers and the EFL Class: Their Advantages and a Possible Outcome, the Autonomous Learner,”** English Teaching Forum Vol. 36, No. 4, p. 27.
- Genç, B. (2004). **New Trends in Teaching and Learning Vocabulary**. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi 13 (2), 117- 126. Erişim Tarihi: 02 Şubat 2012, <http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi/dosyalar/2004.13.2.155.pdf>
- Ghabanchi, Z. & Anbarestani, M. (2008). **The Effects of Call Program On Expanding Lexical Knowledge of Efl Iranian Intermediate Learners**, The Reading Matrix Vol. 8, No. 2, September 2008.
- Goodfellow, R. & Laurillard, D. (1994). **Modeling Learning Processes in Lexical CALL**. CALICO Journal, 11 (3), 19-46.
- Gömleksiz, M. N. ve Düşmez, O. S. (2005). **İngilizcede Relative Clause Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim ile Geleneksel Yöntemin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisinin Karşılaştırılması**. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(2), 163-179.
- Green, D. and Meara, P. (1995). **“Guest Editorial”, Computer Assisted Language Learning**. Vol. 8, No. 2-3, s. 97-101.
- Groot, P. J. M. (2000). **Computer Assisted Second Language Vocabulary Acquisition**, Vol. 4, No. 1, pp. 60-81, Urtecht University.
- Grüner, M. (1991). **“Möglichkeiten des Computereinsatzes im DaF-Unterricht” Computer Im Unterricht-Voraussetzungen, Möglichkeiten, Grenzen**, Goethe-Institut, 1991.
- Gündüz, Z. Y. (2006). **Avrupa Birliği'nin Dil Sorunu**. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 5, No: 3, s.199- 217.
- Halis, İ. (2002). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Hardisty, D. & Windeatt, S. (1989). **CALL**. Hong Kong: Oxford University Press.
- Harmer, J. (1994). **The Practice of English Language Teaching**. , London: Longman Erişim Tarihi: 09 Mart 2012, <http://www.scribd.com/doc/55944844/The-Practice-of-English-Language-Teaching-3rd-Ed-Jeremy-Harmer-2001>.

- Hartoyo, M. (2006). **Individual Differences in Computer Assisted Language Learning (CALL)**. Semarang: Universitas Negeri Semarang Press.
- Hasbún, L. , (2005). “**The Effect of Explicit Vocabulary Teaching on Vocabulary Acquisition and Attitude Towards Reading**” , Vol: 5, No: 2 Universidad de Costa Rica. Erişim Tarihi: 16 Mart 2012, <http://redalyc.uaemex.mx/redalyc/pdf/447/44750203.pdf>.
- Hazar, E. (2007). **İngilizce Derslerinde Resimlerle Kelime Öğretiminin Başarıya Etkisi**. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi.
- Hengirman, M. (1994). **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri Ve Tömer Yönetimi**, Ankara: Engin Yayınları.
- Hirschbuhl, J. J. & Bishop, D. (2003). **Annual Editions Computers in Education**. USA: Mc Graw Hill.
- Huyen, N.T.T. & Nga, K.T.T. (2003). **Learning Vocabulary Through Games, The Effectiveness Of Learning Vocabulary Through Games**. Asian, EFL Journal Erişim Tarihi: 02 Kasım 2011, http://www.asian-efl-journal.com/dec_03_sub.Vn.php.
- Iwanski, G. (2000). **Undergraduate Student Attitude and Acceptance Of Computer Enhanced Instruction in A College Nutrition Course**. Stout: University of Wisconsin.
- İşman, A. (2008). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**. (3.baskı). Pegem Akademi.
- Jones, C. & Fortescue S. (1988). **Using Computers in The Language Classroom**. New York: Longman.
- Jones, Randall L. (1995). **Ticciit And Clps: The Early Years**. CALICO Journal, Volume 12, Number 4, 84-96.
- Kazancı, Z. (2004). **İngilizce Sözcük Öğretiminde Bilgisayar Destekli Üçlü Kodlama Yaklaşımının Başarı Ve Kalıcılığa Etkisi**. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kenning, M. M. & Kenning, M. J. (1990). **Computers and Language Learning**. Great Britain, Ellis Horwood
- Kern, R. & Warschauer, M.(2000). **Network-Based Language Teaching: Concepts And Practice**. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Kılıçkaya, F. & Krajka, J. (2010). **Comparative Usefulness of Online and Traditional Vocabulary Learning**, Tojet: The Turkish Online Journal Of Educational Technology – April 2010, Volume 9 Issue 2.

- Knapp, J., Gamper, J., Brusilovsky, P. (2004) "**Multiple Use of Content in a Web-Based Language Learning System,**" *icalt*, 750-752.
- Krashen, S. (1982). **Principles And Practices of Second Language Acquisition.** Oxford, England: Pergamon Press.
- Krashen, S. (1973). **Lateralization, Language Learning And Critical Period: Some New Evidence. Language Learning.** Los Angeles, University of California.
- Kremenska, A. (2006). **Computer Assisted Language Learning (CALL): Using Internet for Effective Language Learning.** Bulgaria: Sofia University.
- Larsen - Freeman, D. (2000). **Techniques and Principles in Language Teaching.** Second Edition. Oxford: Oxford University Press.
- Laufer, B. (1991). **The Development of L2 Lexis in the Expression of the Advanced Learner.** Erişim Tarihi: 23 Ocak 2012, <http://www.jstor.org/stable/329493>.
- Lee, K. W. (2000). **“English Teachers' Barriers to the Use of Computer-Assisted Language Learning.”** *TESL Journal*, Vol. 6, No. 12. Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2012, <http://iteslj.org/Articles/Lee-CALLbarriers.html>
- Levy, M. (1997). **Computer - Assisted Language Learning, Context and Conceptualization.** New York, Oxford.
- Lewis, M. (1992) **The Lexical Approach.** London: Language Teaching Publications. .
- Lewis, M. (2008). **Implementing The Lexical Approach: Putting Theory into Practice.** UK: Heinle.
- Lewis, R. (1986). **Computers and Language Teaching.** LEECH, G. and CANDLIN, N.L. (Ed.) **Computers in English Language Teaching and Research.** London: Longman, 55-59
- Liu, M. , Moore Z., Graham L. & Lee S. (2000). **A Look at the Research on Computer-Based Technology Use in Second Language Learning: Review of Literature from 1990-2000.** Austin: University of Texas.
- Lu, M.T. , Wu, C.Y., Martin, E. & Shah, R. (2009). **The Effects of Computer-Assisted Language Learning (CALL) in Grammar Classrooms.** G. Siemens & C. Fulford (Ed.), **Proceedings of World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications 2009** (s. 2217-2236). Chesapeake, VA: AACE.
- Ma, Q, Kelly, P., (2009). **Computer Assisted Vocabulary Learning: Design And Evaluation, Computer Assisted Language Learning** Vol. 19, No. 1, pp. 15 – 45. Erişim Tarihi: 05 Aralık 2012, <http://www.tandfonline.com/loi/ncal20>
- Ma, Q. (2009). **Second Language Vocabulary Acquisition.** Bern: Peter Lang.

- Makaracı, M. (2004). **İlköğretim 2. Kademe İngilizce Dersinde “Gramer” Öğretiminin Bilgisayar Destekli Öğretimle Yapılmasının Akademik Başarıya ve Kalıcılığa Etkisi.** Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Marttinen, M. (2008). **Vocabulary Learning Strategies Used By Upper Secondary School Students Studying English As a Second Language.** University of Jyväskylä.
- McGreal, R. (1988). **Computer Assisted Instruction: Non-Human But Not in Human.** English Teaching Forum.15-17.
- Moats, L. C. (2000). **Speech to Print.** Baltimore: Paul H. Brookes.
- Nation, I. S. P. (1990). **Teaching and Learning Vocabulary.** New York: Newbury House.
- Nation, I.S.P. (2001). **Learning Vocabulary in Another Language.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Nation, P. & Newton, J. (1997). **Teaching Vocabulary.** J. Coady & T. Huckin (Ed.) **Second Language Vocabulary Acquisition,** (238-254). Cambridge: Cambridge University Press.
- Neuner, G. & Hunfel, H. (1996). **Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts,** Berlin: Langenscheidt.
- Nutta, J. (1998). **Is Computer- Based Grammar Instruction as Effective as Teacher – Directed Grammar Instruction for Teaching L2 Structures.** CALCIO Journal, Vol. 16, No. 1, s. 49-62.
- Odabaşı, F. (1995). **Yabancı Dilde Dilbilgisi Öğrenmede Bilgisayar Destekli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi.** Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi.
- Odabaşı, F. (1998). **Bilgisayar Destekli Eğitim.** Bilgisayar. Editör: Yaşar Hoşcan. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı.
- Özerol, G. (2009). **İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Dil Öğretimine Karşı Algıları.** Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Oxford, R. & Crookall D. (1990). **Vocabulary Learning: A Critical Analysis of Techniques.** TESL Canada Journal. Vol. 7, No.2.
- Philip, M. (1986). **CALL in its Educational Context.** LEECH, G. and CANDLIN, N.L. (Ed.) **Computers in English Language Teaching and Research.** London: Longman, 2-10.

- Ravichandran, T. (2000). **Computer Assisted Language Learning (CALL) in the Perspective of Interactive Approach: Advantages and Apprehensions. National Seminar on CALL.** Anna University, Chennai, 10-12 Feb. 2000, pp. 82-89. Erişim Tarihi: 08 Ocak 2012, <http://home.iitk.ac.in/~trc/call.pdf>
- Pitschmann, G. (2008). **Implementierung einer CALL-Anwendung unter Verwendung von NLP-Methoden mit dem Schwerpunkt auf semantischer Annotation.** Diplomarbeit. Wien: Wien Universität.
- Read, J. (2000). **Assessing Vocabulary.** Cambridge: Cambridge University.
- Richards, J. C. ve Rodgers, T. S. (2001). **Approaches and Methods in Language Teaching.** Cambridge University.
- Rilling, S. (2000). **A Teacher Preparation Course for Computer-Assisted Language Learning.** Smith & Hanson, E. (Ed.), **Technology-Enhanced Learning Environments** (pp. 149-161). USA: TESOL Inc.
- Ross, E.(1997) **Fremdsprachlernen mit dem Computer: Neue Möglichkeiten zur Förderung von Fremdsprachkenntnissen für den Beruf.** Rüschoff, B. ,Wolff, D. & Ross, E. (Ed.). **Fremdsprachlernen mit dem Computer: Neue Möglichkeiten zur Förderung von Fremdsprachkenntnissen für den Beruf.** Bielefeld: Bertelsmann.
- Rubin, J. (1981). **Study of Cognitive Processes in Second Language Learning.** Applied Linguistics, 11, 117-131.
- Rüschoff, B. & Wolff, D. (1999). **Fremdsprachlernen in der Wissensgesellschaft: Zum Einsatz der Neuen Technologien in Schule und Unterricht.** Germany, Hueber.
- Sakai, K.(2004). **Deutschlehrerausbildung in der Informations-und Kommunikations-technologischen Landschaft.** In: **Japanische Gesellschaft für Germanistik: Neue Beiträge zur Germanistik**, 3 (1), 111-122, München: Iudicium Verlag.
- Schmitt, N. (2000). **Vocabulary in Language Teaching.** Nottingham University, Cambridge University Press.
- Schmitt, N. (2002). **Vocabulary İn Language Teaching.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith - Hanson, E. (2000). **Technology-Enhanced Learning Environments.** USA: TESOL Inc.
- Shejbalová, D. (2006). **Methods And Approaches in Vocabulary Teaching and Their Influence on Students' Acquisition,** Masaryk University.

- Song, J. B. & Park, C. N. (2009). **Implementing Computer-Assisted Language Learning in The EFL Classroom: Teachers' Perceptions And Perspectives. International Journal Of Pedagogies And Learning: Vol. 5, Working with Computer-Assisted Language Learning**, s. 80-101.
- Şahin, Y. (2010). **Yabancı Dil Öğrenen Öğrencilerin Bilgisayardan Yararlanmalarına İlişkin Görüşleri**. Kayser: Erciyes Üniversitesi.
- Şahin, T. ve Yıldırım, S. , (1999). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şengör, V. (2010). **Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Kullanımı**. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Thornbury, S. (2007). **How to Teach Vocabulary**. (5. impression) Malaysia, Longman.
- Thuleen, N. (1996), **The Grammar-Translation Method**. Website Article. 24 October 1996. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2011, <http://www.nthuleen.com/papers/720report.html>.
- Ting K. (2007). **Teaching English Using the Internet and Multiple Intelligences Approach**. University of Shi Jian.
- Tokaç, A. , (2005). **A Comparison of Computer-Assisted Vocabulary Instruction and Teacher-Led Vocabulary Instruction**. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi.
- Torat, B. (2000). **Computer-Assisted Language Learning: An Overview**. Erişim Tarihi: 06 Aralık 2012, <http://www.warwick.ac.uk/CELTE/tr/ovCALL/booklet1.htm>.
- Uşun, S. (2000). **Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim**. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Van de Poel, K. & Swanepoel, P. (2003). **The Theoretical And Methodical Pluralism İn Designing Effective Lexical Support For CALL. Computer Assisted Language Learning**, 16, 173-211.
- Wallace, J. M. (1982). **Teaching Vocabulary**. London: Heinemann.
- Wang, M.& Cadiero - Kaplan, K.(2004). **Computer-Assisted Language Learning (CALL)**. A.Kovalchick,& K.Dawson(Ed), **Education & Technology an Encyclopedia** (Vol. I&II, s.144-151). Santa Barbara, California: ABC-Clio, INC.
- Warschauer, M. (1996). **Computer Assisted Language Learning: an Introduction**. Fotos S. (Ed.) Multimedia language teaching, Tokyo: Logos International: 3-20.

- Warschauer, M. & Healey, D. (1998). **Computers and Language Learning: An Overview. Language Teaching**, 31, 57-71.
- Warschauer, M. , & Meskill, C. (2000). **Technology and Second Language Learning**. J. Rosenthal (Ed.), **Handbook Of Undergraduate Second Language Education** (303-318). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Warschauer, M. (2002). **A Developmental Perspective on Technology in Language Education. TESOL Quarterly**, 36(3), 453-475. Erişim Tarihi: 21 Ocak 2012, http://www.gse.uci.edu/person/warschauer_m/docs/developmental1.pdf#developmental
- Williams, C. H. (2008). **Effect of Independent Reading on Fourth Graders Vocabulary Fluency and Comprehension**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Alabama: Auburn University.
- Wu, L. (2009). **Incidental English Vocabulary Studying in L2 Learning: A Study of Learning and Teaching English Vocabulary in Chinese College**. Kristianstad University College.
- Xia, J. (2010), **Communicative Language Teaching in Vocabulary Teaching and Learning in a Swedish Comprehensive Class**. Kristianstad University.
- Yalın, H. İ. (2004). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Yayın Yayıncılık.
- Yılmaz, Y. Y. (2011). **Yabancı Dilde Bilgisayar Yazılımı ile Sözcük Öğrenimi - Bir Model Denemesi**. Doktora Tezi, Ankara.
- Zimmerman, C. B. (1997). **Historical Trends in Second Language Vocabulary Instruction**. J. Coady & T. Huckin (Ed.), **Second Language Vocabulary Acquisition** (5-19), Cambridge: Cambridge University.
- Żygadło P. (2007). **Computer-Assisted Language Learning: Effectiveness of Vocabulary Learning With The Help of The Authorial On-Line Application of The Catch'n'Practise V1.0**. Yüksek Lisans Tezi. Varřova: Varřova University.

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=111&l=1> (Erişim Tarihi: 09 Eylül 2012)

http://www.istanbul.diplo.de/Vertretung/istanbul/tr/06/Weshalb__Deutsch__lernen/Weshalb__Deutsch__lernen.html (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2012)

<http://www.britisheurolang.com/almanca-deutsch-hakkinda-neden-almanca-ogrenmeliyim.html> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2012)

http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf (Erişim Tarihi: 05 Aralık 2012)

<http://tdkterim.gov.tr/bts/> (Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2012)

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6> (Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2012).

<http://platohistory.org/> (Erişim Tarihi: 22 Kasım 2011)

<http://www.hueber.de/planetino/>

<http://www.klickdeutsch.com.br/>, <http://daz.schule.at/index.php?kthid=10464>

<http://atschool.eduweb.co.uk/rgshiwyc/school/curric/hotpotatoes/germanindex.htm>

EKLER

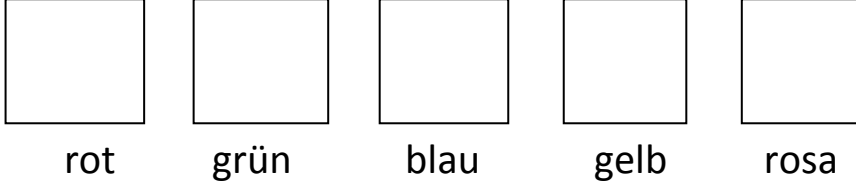
1. Deney ve Kontrol Grubuna Öğretilen Sözcükler Listesi
2. Öntest ve Sontest Başarı Testi
3. Deney Grubu Uygulama Fotoğrafları

EK-1. Deney ve Kontrol Grubuna Öğretilen Sözcükler Listesi

DIE FARBEN	DIE SCHULSACHEN	DIE VERBEN	DIE KLEIDUNG
Rot	Der Spitzer	Malen	Der Schal
Grün	Das Heft	Hören	Der Rock
Blau	Der Bleistift	Schreiben	Das Kleid
Gelb	Die Schere	Singen	Das Hemd
Rosa	Das Buch	Schlafen	Der Mantel
Grau	Die Tafel	Rechnen	Die Handschuhe
Weiß	Die Tasche	Tanzen	Die Schuhe
Schwarz	Das Lineal	Lesen	Die Hose
Lila	Der Pinsel		Die Mütze
Braun	Die Schule		Das Tuch
	Der Füller		
	Der Rucksack		
	Der Malkasten		
	Die Kreide		
	Der Radiergummi		

Ek-2. Öntest ve Sontest Başarı Testi

1. Kutuları yazılı olan renge boyayınız.

2. Resimler ile kelimeleri eşleştiriniz.

1. a. grau
2. b. weiß
3. c. schwarz
4. d. lila
5. e. braun

3. Resimler ile kelimeleri eşleştiriniz.

1. a. der Spitzer
2. b. das Heft
3. c. der Bleistift
4. d. die Schere
5. e. das Buch

4. Doğru olan seçeneği daire içine alınız.

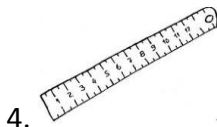
a) die Tafel b) die Tasche c) die Lineal

a) der Pinsel b) die Schule c) das Lineal

a) der Füller b) die Tafel c) der Rucksack

a) der Malkasten b) der Pinsel c) das Lineal

a) die Kreide b) der Radiergummi c) die Tasche

5. Kelimelerle resimleri eşleştiriniz.

malen – hören - schreiben - singen – schlafen - rechnen - tanzen - lesen

$$4 + 3 = 7$$

.....

6. Resimlerle kelimeleri eşleştiriniz.

der Schal – der Rock – das Kleid – das Hemd – der Mantel – die Handschuhe - die Schuhe – die Hose – die Mütze – das Tuch

Deutschlehrerin

Melek Özerol

EK – 3. Deney Grubu Uygulama Fotoğrafları

Fotoğraf 1.

Fotoğraf 2.

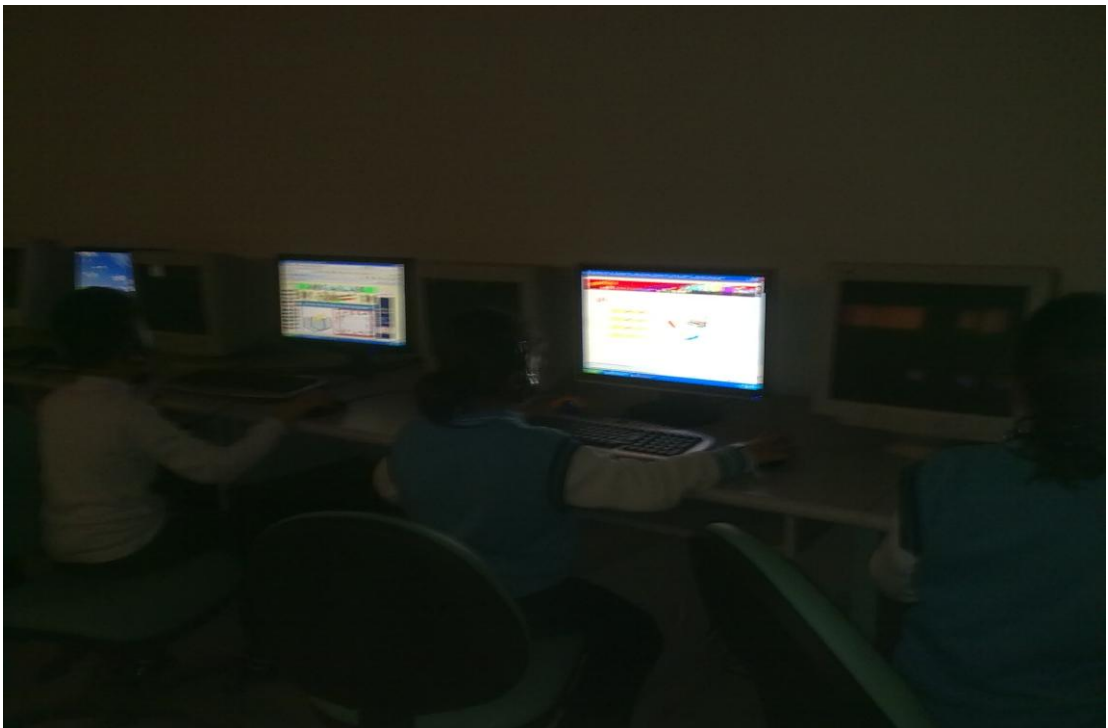

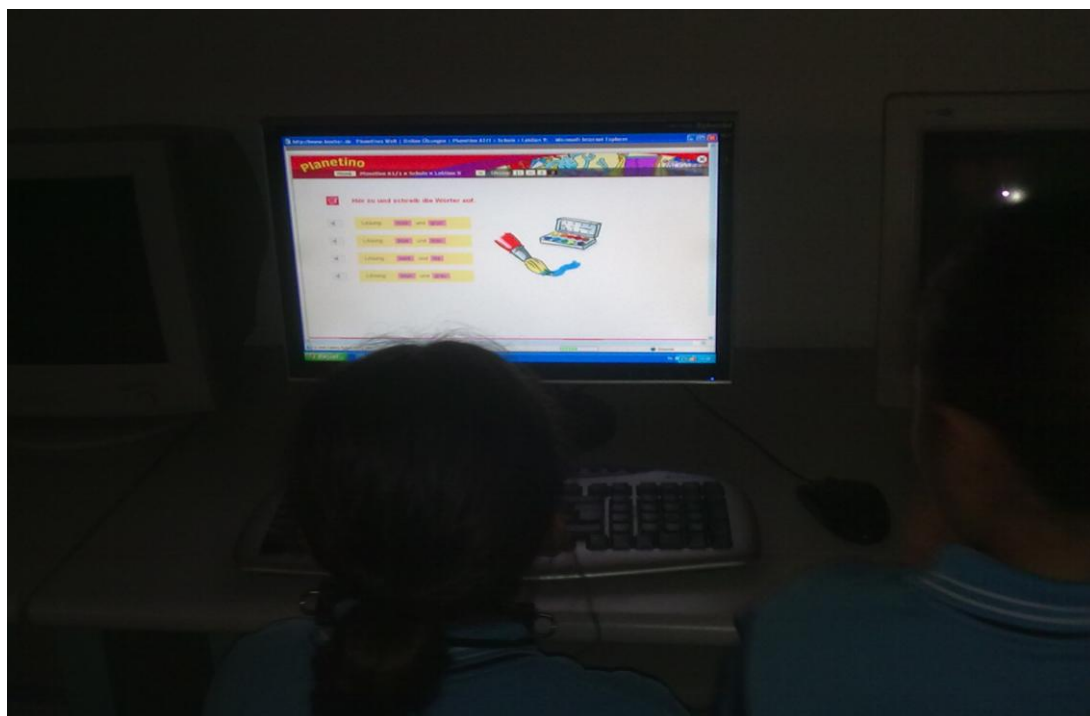
Fotoğraf 3.

Fotoğraf 4.

Fotoğraf 5.

Fotoğraf 6.

